

**INSTITUȚIA PUBLICĂ ORGANIZAȚIA
PENTRU DEZVOLTAREA ANTREPRENORIATULUI**

RAPORT ANUAL

2024

Cuprins

Cuvânt înainte	6
Sumar executiv	7
Principalele realizări și provocări ale anului 2024	9
Subiect special.....	15
Capitolul I. Suport financiar nerambursabil.....	17
1.1. Implementarea Programelor de grant	17
1.2. Rezultatele generale ale Programelor de grant	23
1.3. Programele de granturi mici	26
1.4. Programe de granturi medii	28
1.5. Programe de granturi mari	32
Capitolul II. Facilitarea accesului la finanțare	34
2.1. Fondul de Garantare a Creditelor	34
2.2. Fondul pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei	40
Capitolul III. Dezvoltarea competențelor și culturii antreprenoriale	47
3.1. Informarea privind Programele ODA.....	47
3.2. Consultarea primară a antreprenorilor.....	48
3.3. Instruirea potențialilor beneficiari	49
Capitolul IV. Alte mecanisme de suport.....	52
4.1. Programul de promovare a agenților economici la târguri și expoziții	52
4.2. Rețeaua incubatoarelor de afaceri	54
4.3. Platforme Industriale Multifuncționale	56
4.4. Mecanismul de compensare a cheltuielilor unităților din învățământ dual	57
4.5. Programul de stat „Prima Casă”	58
ANEXE	60

Lista de figuri

Figura 1. Termenul mediu de așteptare al solicitanților de la aplicare până la luarea unei decizii privind dosarul depus, zile lucrătoare	19
Figura 2. Performanța dosarelor depuse în 2024 - rata de acceptare a proiectelor comparativ cu perioadele anterioare	20
Figura 3. Ponderea proiectelor investiționale aprobate spre finanțare per programe	24
Figura 4. Distribuția geografică a beneficiarilor de grant	25
Figura 5. Distribuția domeniilor de activitate a beneficiarilor de grant	25
Figura 6. Garanții financiare noi acordate în perioada 2021-2024	36
Figura 7. Numărul garanții financiare în profil regional	38
Figura 8. Distribuția garanțiilor emise pe sectoare ale economiei naționale	39
Figura 9. Evoluția trimestrială a portofoliului de credite incluse în P373, mil. MDL	44
Figura 10. Distribuția investițiilor pe sectoare economice P373	44
Figura 11. Evoluția investițiilor în profil teritorial la 31.12.2024, mil. MDL	44
Figura 12. Valoarea creditelor acordate și incluse în P373 la nivel de bănci, mil. MDL	45
Figura 13. Numărului de sesiuni de informare și persoane informate în perioada 2021-2024	47
Figura 14. Evoluția numărului consultațiilor oferite în perioada 2021-2024	49
Figura 15. Distribuția persoanelor instruite pe tematica modulelor de formare	50
Figura 16. Distribuția persoanelor certificate conform regiunii de reședință	51
Figura 17. Domeniul de activitate al participanților la expoziția „Antreprenor Expo” ediția a III-a	54
Figura 18. Evoluția numărului de rezidenți incubați în perioada 2021-2024	55
Figura 19. Evoluția valorii cifrei de afaceri a rezidenților și a IA în perioada 2021-2024, mil. MDL	55

Lista de tabele

Tabelul 1. Clasificarea dosarelor conform timpului mediu de așteptare, din data depunerii, până la luarea deciziei, 2024	19
Tabelul 2. Principalii indicatori atinși în cadrul Programelor de grant în anul 2024	24
Tabelul 3. Date statistice privind implementarea Programului „START pentru TINERI: o afacere durabilă la tine acasă” în anul 2024	26
Tabelul 4. Date statistice privind implementarea Programului de susținere a antreprenoriatului feminin în anul 2024	27
Tabelul 5. Date statistice privind implementarea Programului de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+2” în anul 2024	28
Tabelul 6. Date statistice privind implementarea Programului de ecologizare a IMM, anul 2024	29
Tabelul 7. Date statistice privind implementarea Programului de sprijin pentru dezvoltarea IMM în domeniul turismului, anul 2024	29
Tabelul 8. Date statistice privind implementarea Programului de transformare digitală a întreprinderilor mici și mijlocii în anul 2024	30
Tabelul 9. Date statistice privind implementarea Programului de susținere a inovațiilor digitale și start-up-urilor tehnologice în anul 2024	31
Tabelul 10. Date statistice privind implementarea Programului de sprijin al micilor producători în anul 2024	31
Tabelul 11. Date statistice privind implementarea Programul de retehnologizare și eficiență energetică în anul 2024	32
Tabelul 12. Date statistice privind implementarea Programului de creștere a competitivității IMM și internaționalizare a acestora în anul 2024	33
Tabelul 13. Poziția financiară a Fondului de Garantare a Creditelor pe parcursul anului 2024	35

Tabelul 14 Capitalul utilizat reieșind din garanțiile active pentru fiecare coeficient de multiplicare	35
Tabelul 15. Produsele și condițiile de garantare pentru IMM	36
Tabelul 16 Date analitice cu privire la situația soldului garanțiilor aferente creditelor în întârziere	37
Tabelul 17. Produsele și condițiile de garantare pentru IMM din sectorul agricol	37
Tabelul 18. Ponderea produselor FGC în portofoliul de garanții acordate pe parcursul anului 2024	38
Tabelul 19. Date statistice privind rezultatele P373, 2024	43
Tabelul 20. Valoarea subvențiilor acordate agenților economici	53
Tabelul 21. Buget planificat pentru anul 2024, mii MDL	62
Tabelul 22. Distribuția geografică a beneficiarilor de grant și valoarea suportului financiar aprobat, 2024	63
Tabelul 23. Distribuția beneficiarilor de grant conform Clasificării Activităților din Economia Moldovei – CAEM-2, 2024.....	64
Tabelul 24. Distribuția geografică a beneficiarilor de garanții financiare și valoarea acestora, 2024.....	65
Tabelul 25. Distribuția beneficiarilor de garanții financiare conform Clasificării Activităților din Economia Moldovei – CAEM-2, 2024.....	66
Tabelul 26. Distribuția geografică a beneficiarilor de instruiți, 2024	67

Abrevieri

ACAM	Asociația Consultanților în Afaceri și Management din Moldova
AIPA	Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură
APL	Administrație Publică Locală
BGK	Banca Poloneză de Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
BMZ	Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare
BNM	Banca Națională a Moldovei
CCI	Camera de Comerț și Industria
CFR	Comitetul de Finanțare și Risc
EUR	Moneda EURO
ESG	Principii de mediu, sociale și de guvernare
ESMS	Sistem de management social și de mediu
FACEM	Fondul pentru Antreprenoriat și Creștere a Economiei Moldovei
FGC	Fondul de Garantare a Creditelor
GIZ	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei
HG	Hotărârea Guvernului
IP ODA	Instituția Publică Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
KfW	Banca Germană de Dezvoltare
MDED	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
MDL	Leu moldovenesc
MF	Ministerul Finanțelor
MGF	Acord de grant de cofinanțare
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
PIM	Platforme Industriale Multifuncționale
RIAM	Rețeaua Incubatoarelor de Afaceri din Moldova
UE	Uniunea Europeană
USAID	Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională
USD	Dolar SUA

Cuvânt înainte

Anul 2024 a reprezentat pentru Instituția Publică Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (IP ODA) un an al transformării, al adaptărilor rapide și al consolidării rolului său în susținerea mediului antreprenorial din Republica Moldova.

Am preluat mandatul de Director al IP ODA în luna aprilie 2024, într-un context deloc simplu, marcat de incertitudini economice, reforme structurale și un proces de integrare europeană aflat într-o dinamică fără precedent. A fost o perioadă care a cerut viziune, coeziune instituțională și reacție rapidă, în care organizația și-a reafirmat rolul de pilon esențial în implementarea politicilor publice dedicate mediului antreprenorial și dezvoltării economice durabile.

Încă de la început, mi-am propus să contribui la dezvoltarea instituției printr-o abordare deschisă, bazată pe cooperare, profesionalism și rezultate concrete. Misiunea noastră este clară: să oferim antreprenorilor stabilitate, încredere și instrumente reale de sprijin care să le permită să crească, să investească și să-și modernizeze afacerile.

În acest sens, anul 2024 a fost un an al faptelor și rezultatelor vizibile. IP ODA și-a consolidat și diversificat programele de suport financiar nerambursabil prin *lansarea a două noi programe de sprijin*, ajustarea *Programului 373* pentru a permite accesul unui număr mai mare de beneficiari și a dezvoltat două produse noi de garantare – „*Capital Circulant Agricol*” și „*Credit Agricol de Urgență*”, destinate susținerii întreprinderilor din sectorul agricol afectate de condițiile economice și climatice.

Totodată, anul 2024 s-a remarcat printr-o intensificare a activităților legate de procesul de integrare europeană — un exercițiu complex și, pentru mulți dintre noi, o experiență cu totul nouă. IP ODA a fost nevoită să se adapteze din mers, să-și ajusteze mecanismele interne și să-și consolideze capacitatea de reacție pentru a răspunde cerințelor tot mai avansate ale acestui proces.

Aceste progrese nu ar fi fost posibile fără susținerea partenerilor noștri instituționali. Aduc mulțumiri Guvernului Republicii Moldova, în special Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, pentru încrederea și colaborarea constantă, dar și partenerilor de dezvoltare, Uniunea Europeană, OECD, BERD, KfW, BGK, GIZ și toți ceilalți parteneri strategici, care ne-au sprijinit prin expertiză, asistență tehnică și resurse financiare.

Un cuvânt special de apreciere îl adresez membrilor Comitetului de Finanțare și Risc și ai Consiliului de administrare IP ODA, pentru suportul constant, implicarea activă și orientarea strategică oferită pe parcursul acestui an.

De asemenea, îmi exprim recunoștința față de echipa IP ODA - profesioniști dedicați, care prin efortul lor zilnic, perseverență și un autentic spirit de colaborare au demonstrat că instituția poate răspunde cu responsabilitate și rezultate tangibile la provocările cu care se confruntă.

Privind în urmă, 2024 a fost un an al maturizării instituționale – un an în care IP ODA a confirmat că este o instituție solidă, adaptabilă și cu o viziune clară. Privind înainte, ne propunem să consolidăm și mai mult cooperarea cu antreprenorii, să dezvoltăm noi instrumente de sprijin antreprenorial și să contribuim activ la procesul de integrare economică a Republicii Moldova în familia Europeană.

Dincolo de cifre și rapoarte, rămâne esențialul — oameni dedicați și antreprenori curajoși, uniți de aceeași dorință: să construim, împreună, o economie puternică și o Moldovă europeană.

Vadim CODREANU

Public

Sumar executiv

Anul 2024 s-a remarcat printr-un context economic complex, în care Republica Moldova a continuat procesul de adaptare la condițiile interne și regionale aflate într-o dinamică accentuată. Evoluțiile economice au fost influențate de persistența incertitudinilor geopolitice și de efectele indirecte ale războiului din Ucraina asupra piețelor și investițiilor, dar și de impactul negativ al secetei asupra producției agricole și a sectoarelor conexe. În aceste condiții, activitatea economică a fost marcată de presiuni suplimentare asupra costurilor de producție și de provocări privind competitivitatea și reziliența întreprinderilor, în special a celor mici și mijlocii.

Instituția Publică Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (IP ODA), transformată prin Hotărârea Guvernului nr. 487/2022, reprezintă instrumentul principal prin care statul promovează și implementează politicile de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii. Activitatea instituției se desfășoară în concordanță cu cadrul normativ național, precum și cu angajamentele asumate de Republica Moldova prin Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și în procesul de integrare în Uniunea Europeană.

Anul 2024 pentru IP ODA a constituit o etapă de consolidare instituțională și de extindere a rolului său strategic în susținerea mediului de afaceri. Activitatea s-a concentrat pe dezvoltarea și implementarea instrumentelor menite să stimuleze investițiile, să sprijine digitalizarea, tranziția verde și inovarea în rândul întreprinderilor mici și mijlocii.

În acest sens, IP ODA implementează un set coerent de instrumente menite să sprijine dezvoltarea antreprenoriatului prin: (i) *asistență integrată* – consultare, instruire și mentorat orientate spre consolidarea capacităților de gestionare și dezvoltare a afacerilor, și de acces la finanțare; (ii) *suport financiar nerambursabil* – granturi destinate unor categorii specifice de antreprenori și proiecte investiționale cu impact economic și social; (iii) *facilitarea accesului la finanțare* – prin mecanisme de finanțare și garantare a riscurilor de credit, compensarea parțială a ratei dobânzii și oferirea de capital pe termen lung pentru extinderea și modernizarea întreprinderilor.

Pentru realizarea instrumentelor enunțate, în perioada de referință au fost alocate de la bugetul de stat mijloace financiare în sumă totală de **285 511,1 mii lei**. Aceste resurse au acoperit finanțarea Programelor de grant, capitalizarea Fondului de Garantare a Creditelor (FGC) și a Fondului pentru Antreprenoriat și Creștere Economică a Moldovei (FACEM), precum și derularea altor programe și instrumente aflate în gestiunea IP ODA.

În rezultat, în anul 2024, IP ODA a administrat resurse financiare totale de circa **1 065 845,10 mii lei**, incluzând atât alocările bugetare, cât și soldurile nevalorificate din anii precedenți și resursele fondurilor FGC și FACEM.

Raportul anual al Instituției Publice „Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului” este elaborat în conformitate cu prevederile *Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice*¹, care prevede necesitatea monitorizării permanente a procesului de implementare a politicilor publice și elaborarea raportului anual de progres al instituțiilor responsabile.

Prezentul raport cuprinde informații statistice și analitice referitoare la activitatea IP ODA în perioada anului 2024, având la bază Planul anual de activitate al IP ODA, aprobat prin decizia Consiliului de

¹ Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121921&lang=ro

coordonare la data de 17.02.2024 și prezintă situația într-un mod structurat în cadrul a 5 obiective de bază ce reflectă implementarea diferitor Programe și instrumente de suport, după cum urmează:

- *Capitolul I* – prezintă progresul în implementarea Programelor de suport financiar nerambursabil (Programe de grant). Pe parcursul anului 2024, IP ODA a gestionat **10 Programe** de grant care acoperă practic tot ciclul de dezvoltare al unei companii, de la inițiere, creștere și până la internaționalizare.
- *Capitolul II* – cuprinde informații privind instrumentele de susținere a accesului la finanțare prin resurse creditare. Fondul pentru Antreprenariat și Creșterea Economică a Moldovei (**FACEM**) a continuat să joace un rol important în stimularea investițiilor prin programul „373” și lansarea produsului financiar inovativ „FACEM Investiții BGK”. Totodată, Fondul de Garantare a Creditelor (**FGC**) a contribuit la extinderea accesului IMM-urilor la finanțare, reducând riscurile de creditare și încurajând investițiile în sectoarele prioritare ale economiei.
- *Capitolul III* – prezintă rezultatele pe dimensiunea dezvoltării competențelor și culturii antreprenoriale prin activități de **informare, consultare și instruire** a potențialilor beneficiari ai programelor IP ODA. Prin extinderea serviciilor de consultanță, organizarea sesiunilor de formare și dezvoltarea platformelor digitale de acces la informație, IP ODA contribuie la crearea unui ecosistem antreprenorial mai competitiv, inclusiv la nivel regional.
- *Capitolul IV* - prezintă informații referitoare la alte mecanisme de suport din gestiunea IP ODA, cum ar fi Instrumentul de subvenționare a **participării agenților economici la târguri și expoziții**, Instrumentul de susținere a **Incubatoarelor de Afaceri**, situația în cadrul Programului - pilot de Creare a **Platformelor Industriale Multifuncționale** și în cadrul Programului de stat „**Prima casă Plus**” aflate, de asemenea, în gestiunea IP ODA.

Suplimentar, raportul include **două capitole complementare**, care oferă o imagine de ansamblu asupra contextului economic și instituțional în care au activat IP ODA. Acestea evidențiază **principalele provocări și realizări** ale perioadei de referință, precum și un **subiect special dedicat procesului de integrare europeană**, reflectând contribuția IP ODA la alinierea politicilor și instrumentelor de sprijin antreprenorial la standardele și practicile Uniunii Europene.

Prin urmare, IP ODA nu este doar un executant de programe și instrumente financiare, ci un actor strategic al politicilor publice economice. Instituția asigură convergența dintre resursele bugetare naționale, fondurile externe și inițiativele antreprenoriale, devenind un catalizator al creșterii economice și al consolidării rezilienței mediului de afaceri.

Rezultatele obținute confirmă rolul instituției ca punte între Guvern, partenerii de dezvoltare și sectorul privat, demonstrând că dezvoltarea IMM-urilor este una dintre cele mai sigure căi prin care Republica Moldova își poate construi viitorul european.

Principalele realizări și provocări ale anului 2024

Rezultate-cheie și direcții de progres instituțional ale IP ODA

Pentru a răspunde necesităților mediului de afaceri, IP ODA continuă implementarea unui set de programe și instrumente financiare de susținere și creștere a competitivității sectorului IMM, care au impact implicit asupra dezvoltării durabile a economiei naționale și creșterea nivelului de trai al cetățenilor.

Programele de grant

În anul 2024, au fost lansate două programe esențiale ca măsuri recente destinate sprijinirii dezvoltării economice și antreprenoriale, având ca scop stimularea creșterii și sustenabilității acestui sector.

- Lansarea **Programului de Susținere a Antreprenoriatului Feminin** - sprijin financiar și asistență tehnică femeilor antreprenoare pentru creșterea și durabilitatea afacerilor lor.
- Aprobarea și lansarea **Programului de sprijin al micilor producători** (Hotărârea Guvernului nr.531/2024) - consolidarea sectorului micilor producători și dezvoltarea produselor autohtone, în special în zonele rurale.
- Participarea la procesul de **modificare a Legii 179/2016** cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, în sensul ajustării plafoanelor IMM.
- Contribuție directă la elaborarea proiectului **Hotărârii de Guvern privind eficientizarea programelor de grant**, prin extinderea criteriilor de eligibilitate și lărgirea domeniilor de aplicare a măsurilor de sprijin. Această acțiune a vizat creșterea accesibilității programelor pentru un spectru mai larg de beneficiari, consolidând caracterul incluziv și adaptabil al instrumentelor de susținere a mediului antreprenorial.

1. Programul START pentru TINERI: o afacere durabilă la tine acasă

- **239** de tineri au absolvit cursuri de formare antreprenorială
- **75** de proiecte investiționale finanțate cu o valoare totală a granturilor de **12,69 milioane lei**
- investițiile vor atrage aproximativ **24,47 milioane lei** în economie
- **36%** proiecte sunt gestionate de femei
- **23%** dintre afaceri dezvoltate în zonele rurale

2. Programul de atragere a reamitențelor în economie „PARE 1+2”

- **72** persoane au absolvit cursurile de formare antreprenorială
- **75** de companii au beneficiat de finanțare nerambursabilă
- valoarea totală a granturilor acordate **23,85 milioane lei**
- stimularea investițiilor în economie în valoare de **55,09 mil. lei**
- **40 întreprinderi** (53,3%) sunt înființate de lucrători migranți întorși din străinătate, iar **35** (46,7%) sunt fonduri de rude de gradul I ale migranților
- **26** de afaceri (35%) sunt create și administrate de femei
- **25** de întreprinderi (33%) sunt conduse de tineri
- **47%** își desfășoară activitatea în mediul urban, **53%** - rural
- **53** întreprinderi (71%) sunt în faza de dezvoltare, **22** (29%) - start-up-uri
- **25** afaceri (33%) sunt demarate în agricultură, silvicultură și pescuit
- **30** întreprinderi (40%) activează în domeniul prestării serviciilor
- **20** întreprinderi (27%) activează în domeniul industriei prelucrătoare
- reamitențele provenite din munca desfășurată în circa **19 state**

3. Programul de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului

- **49** proiecte investiționale aprobate spre finanțare
- suma granturilor aprobate reprezintă **14,4 mil. lei**

- volumul investițiilor preconizat în economie **36,11 mil. lei**
- contribuirea la crearea și menținerea a circa **174** locuri de muncă
- **51% afaceri** sunt create/administrate de către femei, **18%** de către tineri
- **36 (73%)** companii își desfășoară activitatea în mediul rural

4. Programul de re tehnologizare și eficiență energetică a întreprinderilor mici și mijlocii

- **136** proiecte investiționale aprobate spre finanțare
- suma granturilor aprobată spre finanțare **117,72 mil. lei**
- volumul investițiilor preconizat în economie **273,03 mil. lei**
- **40%** companii sunt create/administrate de către femei, **18%** de către tineri
- **37%** companii desfășoară activitatea în mediul rural

5. Programul de transformare digitală a IMM

- **90** proiecte investiționale aprobate spre finanțare
- suma granturilor spre transfer reprezintă **24,64 mil. lei**
- volumul investițiilor preconizat în economie **42,43 mil. lei**
- contribuirea la crearea și menținerea a circa **513** locuri de muncă
- **48% din afaceri** sunt create/administrate de către femei, **23%** de către tineri
- **37 (41%)** companii își desfășoară activitatea în mediul rural

6. Programul de susținere a inovațiilor digitale și startup-urilor tehnologice

- **20** proiecte investiționale selectate spre finanțare
- valoarea granturilor aprobate spre finanțare **8,79 mil. lei**
- valoarea investițiilor planificate în economie **18,73 mil. lei**
- **30%** companii sunt create/administrate de către femei
- **50%** de către tineri, și doar **1** companie își desfășoară activitatea în mediul rural

7. Programul de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii

- **40** proiecte investiționale aprobate, în sumă de **13,08 mil. lei**
- volumul investițiilor preconizat în economie **25,28 mil. lei**
- **28%** din companii sunt create/administrate de către femei, **15%** de către tineri
- **25** companii (**63%**) își desfășoară activitatea în mediul rural
- **108** IMM-uri au fost instruite referitor la ecologizarea proceselor de producere și prestare servicii

8. Programul de creștere a competitivității a producătorilor locali și integrarea în lanțurile valorice

- **21** proiecte investiționale aprobate spre finanțare
- suma totală a granturilor aprobate constituie **7,81 mil. lei**
- volumul investițiilor preconizat în economie **18,32 mil. lei**
- **43%** sunt create/administrate de către femei, **24%** de către tineri
- **9** companii (**43%**) își desfășoară activitatea în mediul rural

9. Programul de susținere a antreprenoriatului feminin

- **80** proiecte investiționale aprobate, în sumă de **21,57 mil. lei**
- volumul investițiilor preconizat în economie **32,94 mil. lei**
- **51%** din companii sunt create/administrate de către tineri
- **30** companii (**38%**) își desfășoară activitatea în mediul rural
- **30%** din afaceri - industria prelucrătoare
- **18%** sunt din activități de cazare și de alimentație publică
- **13%** - activități profesionale, științifice și tehnice

10. Programul de sprijin al micilor producători

Lansarea programului a avut loc în luna octombrie, iar rezultatele de mai jos sunt doar pe luna decembrie.

- **10** proiecte investiționale aprobate spre finanțare
- suma granturilor aprobate reprezintă **3,64 mil. lei**

- volumul investițiilor preconizat în economie **6,26 mil. lei**
- **30%** afaceri sunt create/administrate de către femei, **50%** de către tineri
- **20 %** din companii își desfășoară activitatea în mediul rural
- **90%** dintre afaceri activează în domeniul industriei prelucrătoare
- în urma recepționării actelor justificative și a monitorizării investițiilor efectuate de către beneficiari, au fost transferate granturi din bugetul de stat în sumă de **1,09 mil. lei**.

Interesul crescut din partea antreprenorilor și implementarea eficientă a programelor de grant au contribuit la realizarea unui grad cumulativ de **99%** din indicatorii pentru cele 10 programe gestionate, depășind cu aproximativ **15%** ținta propusă pentru această perioadă în ceea ce privește numărul de beneficiari vizați.

➤ *Accesul la finanțare*

În anul 2024, IP ODA a înregistrat progrese remarcabile în facilitarea accesului la finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii, cu o atenție specială acordată sectorului agricol și activităților cu potențial de creștere. Intervențiile implementate au contribuit semnificativ la consolidarea mediului antreprenorial, prin extinderea instrumentelor de sprijin financiar, crearea de noi oportunități investiționale și stimularea proceselor de dezvoltare și diversificare a afacerilor, printre acestea se numără:

- Semnarea **Acordului de Implementare a Acordului de Grant între Guvernul RM și KfW**, grantul de **10,7 milioane EUR**, destinat susținerii dezvoltării IMM.
- Aprobarea de către Guvernul Germaniei a **unui grant în valoare de 20,0 mil. EUR, suplimentar** la grantul existent (de 10,7 mil. EUR), în scopul finanțării IMM prin intermediul ODA (FACEM).
- **Modificarea HG nr.351/2023 pentru aprobarea Programului de stimulare a investițiilor „373”** prin introducerea a noi prevederi, precum: extinderea domeniilor de activitate eligibile cu includerea sectorului comerțului cu ridicata și cu amănuntul, majorarea sumei maxime acordate unui singur beneficiar, *de la 15 la 40 de mil. lei*, majorarea plafonului maxim de garantare *de la 40% la 80%* din valoarea creditului pentru garanțiile oferite de FGC și simplificarea procedurilor bancare de acordare a creditelor, etc.
 - Pe parcursul anului 2024, prin *Programul 373* au fost acordate de către entitățile financiare partenere **547 credite** pentru **389 IMM**, în sumă totală de **1 855,5 mil. lei**, pentru implementarea proiectelor investiționale de **2 727,1 mil. lei**.
- Prin intermediul **Fondului de garantare a creditelor** au fost lansate 2 noi produse de garantare:
 - **Produsul de garantare Credit Agricol de Urgență** – sprijin pentru întreprinderile agricole micro și mici, oferind credite rapide garantate până la 500.000 lei.
 - **Produsul de garantare Capital Circulant Agricol** – accesarea rapidă a creditelor pentru întreprinderile agricole micro și mici, cu garanții financiare de până la 1,6 milioane lei. Astfel, pe parcursul anului 2024, a fost înregistrat un număr dublu de garanții noi emise, **882 garanții** financiare individuale, în valoare de **801,47 mil. lei**, care au facilitat acordarea creditelor în valoare de **1,87 mld. lei** și au contribuit la generarea unor investiții în economie de circa **2,49 mld. lei**.
- **Modificările legislative Prima Casă PLUS** – creșterea plafonului pentru prețul locuințelor și a perioadei de creditare, precum și mărirea garanției statului pentru locuințele din afara Chișinăului.

➤ *Alte realizări semnificative*

- Lansarea și operaționalizarea **Centrului de Consultanță Bălți**, care a contribuit la extinderea accesului IMM-urilor la servicii de informare și asistență tehnică, sprijinind dezvoltarea economică regională. În anul 2024, au fost organizate **109 sesiuni de informare** cu participarea a **5.758 de persoane**, iar **12.203 de antreprenori** au beneficiat de consultații individuale. Totodată, prin **Programul de educație antreprenorială**, au fost instruite **2.361 de persoane**, în baza serviciilor contractate în valoare de circa **1,7 mil. lei**.

- Lansarea **Platformei de programare online pentru serviciile de consultare IP ODA** (<https://programari.gov.md/ro/oda>), care facilitează accesul beneficiarilor la servicii personalizate de asistență antreprenorială.
- Inițierea dezvoltării conceptului **Ghișeului Unic de Informare și Consultare a Antreprenorilor**, acțiune strategică orientată spre modernizarea și digitalizarea serviciilor destinate mediului de afaceri. Proiectul conceptului, împreună cu strategia de comunicare și bugetul preventiv, au fost elaborate și transmise Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării pentru promovare, constituind o măsură de reformă instituțională menită să consolideze accesul unificat al antreprenorilor la informații, consiliere și instrumente de sprijin oferite de stat.
- Participarea la evenimentele „**Diaspora Invest**” (02.06.2024 – 08.09.2024) și **Forumul Economic Moldo-Olandez** (29.06.2024), desfășurate în Franța, Italia, Germania, Dublin, Madrid și Olanda, fiind promovate instrumentele de suport pentru antreprenorii din diaspora moldovenească.
- Organizarea evenimentului „**Ziua Profesională a Antreprenorului**” (27.06.2024), evenimentul a reunit peste 100 de participanți din sectorul guvernamental, antreprenariat și bancar.

Principalele provocări în adresa activității IP ODA

Anul 2024 a fost marcat de o serie de provocări sistemice care au influențat mediul economic național și activitatea instituțiilor publice cu rol de sprijin în dezvoltarea sectorului privat. În acest context, IP ODA a trebuit să-și adapteze mecanismele de intervenție și prioritățile instituționale, pentru a asigura continuitatea sprijinului acordat IMM-urilor într-un climat economic și geopolitic complex.

➤ *Provocări de natură internă*

Pe plan intern, IP ODA s-a confruntat cu un set de constrângeri organizaționale și operaționale, inerente procesului de consolidare instituțională și de extindere a portofoliului de programe:

- **Capacitate administrativă și resurse umane limitate** – numărul redus de angajați raportat la volumul de instrumente gestionate (inclusiv FACEM, FGC, granturi și noi inițiative) a generat presiune asupra personalului și unele întârzieri în fluxurile de realizare a sarcinilor stabilite.
- **Complexitatea gestionării simultane a multiplelor instrumente de finanțare** – extinderea rapidă a portofoliului a determinat necesitatea ajustării permanente a sistemelor interne de lucru, inclusiv a celor de raportare financiară și de evaluare a impactului.
- **Provocări în digitalizarea completă a proceselor** – deși au fost lansate instrumente importante (platforma de programare online, dezvoltarea conceptului Ghișeului Unic), integrarea deplină a fluxurilor digitale de management și monitorizare necesită investiții suplimentare și interoperabilitate între sistemele existente.
- **Coordonarea interinstituțională complexă** – implicarea ODA în mai multe inițiative comune cu MDED, MF, BERD, KfW, BGK, UE precum și alți parteneri internaționali, a necesitat o adaptare permanentă a procedurilor și un nivel sporit de comunicare tehnică și de raportare.
- **Presiune operațională asupra procesării cererilor de finanțare** – în perioada de raportare s-a menținut un nivel ridicat al riscului operațional, cauzat de volumul semnificativ al cererilor depuse simultan în cadrul mai multor programe, inclusiv a celor fără acoperire bugetară integrală. Lipsa unui calendar etapizat al apelurilor și resursele umane limitate au condus la prelungirea termenelor de evaluare cu până la 2–3 luni peste prevederile manualelor operaționale.
- **Necesitatea consolidării mecanismelor de monitorizare post-investițională** – a devenit tot mai evidentă importanța urmăririi sistematice a implementării proiectelor după acordarea finanțării, pentru a asigura utilizarea eficientă și responsabilă a fondurilor publice, precum și creșterea ratei de finalizare și sustenabilitate a investițiilor sprijinite.
- **Necesitatea formalizării proceselor interne de guvernanță instituțională** - odată cu extinderea atribuțiilor ODA, inclusiv în contextul integrării europene, devine necesară standardizarea proceselor decizionale, a fluxurilor de lucru și a raportării interne, inclusiv prin actualizarea Regulamentului de organizare și funcționare și adoptarea procedurilor de management al riscurilor, monitorizare și evaluare, precum și control intern managerial.
- **Condiții insuficiente de muncă și interacțiune cu antreprenorii** – în contextul extinderii portofoliului de programe și al diversificării instrumentelor de sprijin oferite de ODA în anul 2024, spațiul de lucru nu mai corespunde cerințelor operaționale și funcționale ale instituției. Creșterea numărului de angajați și intensificarea interacțiunilor directe cu beneficiarii (inclusiv sesiuni de consultanță, instruire și informare) impun necesitatea unui sediu propriu, suficient de spațios și adaptat specificului activităților instituției. Deși a fost identificată și transmisă în gestiune economică o clădire destinată IP ODA, aceasta necesită lucrări ample de reabilitare și amenajare

Public

pentru a putea fi utilizată în condiții optime. Lipsa unui spațiu funcțional adecvat limitează capacitatea instituțională de a asigura servicii eficiente și un mediu de lucru corespunzător.

În ansamblu, provocările anului 2024 au evidențiat necesitatea consolidării **capacității instituționale, financiare și digitale a IP ODA**, precum și a unui cadru predictibil de finanțare, capabil să susțină în mod durabil extinderea rolului organizației ca actor central în dezvoltarea antreprenoriatului și implementarea politicilor economice naționale.

➤ *Provocări de natură externă – cererea de finanțare*

Anul 2024 a fost marcat de o serie de factori externi care au influențat direct activitatea Organizației pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului și capacitatea mediului de afaceri de a valorifica integral oportunitățile oferite prin programele instituției.

- **Context geopolitic și regional:** Tensiunile și incertitudinile din regiune, inclusiv persistența conflictului din Ucraina, au afectat fluxurile comerciale, costurile transportului și accesul IMM-urilor la piețele externe.
- **Condiții climatice nefavorabile:** Seceta și condițiile meteorologice extreme din vara 2024 au redus producția agricolă, generând o cerere mai mare pentru programele ODA dedicate sectorului agroalimentar și micilor producători.
- **Volatilitatea macroeconomică:** Inflația, fluctuații valutare, costuri ridicate de finanțare a determinat o prudență mai mare în investiții, crescând totodată dependența IMM-urilor de programele de sprijin guvernamental.
- **Constrângeri bugetare și prioritizarea resurselor:** Redistribuirea fondurilor la nivel guvernamental și presiunile macro-bugetare au impus ajustări în alocările pentru unele programe ODA și adaptări ale planificării operaționale.
- **Nivelul inegal de informare și înțelegere (regional):** a mecanismelor programelor ODA a continuat să afecteze calitatea cererilor depuse, în pofida intensificării campaniilor de comunicare și instruire desfășurate în anul 2024.
- **Integrare europeană și standarde internaționale:** Procesul de aderare la UE și implementarea recomandărilor OECD au necesitat adaptarea rapidă a procedurilor instituționale și a instrumentelor de suport, sporind presiunea administrativă asupra IP ODA.
- **Capacitatea redusă a unor antreprenori** de a elabora planuri de afaceri viabile și de a fundamenta realist proiecțiile financiare a condus la un număr sporit de cereri incomplete sau respinse.

În ansamblu, provocările externe reflectă un context economic și instituțional în continuă transformare, marcat de necesitatea alinierii rapide la standardele europene și de presiunea adaptării politicilor naționale la noile cerințe de competitivitate, sustenabilitate și digitalizare.

În acest cadru, IP ODA rămâne un actor-cheie în implementarea măsurilor de sprijin pentru mediul de afaceri, însă succesul acțiunilor sale depinde în mod direct de gradul de coordonare interinstituțională, stabilitatea cadrului normativ și capacitatea de mobilizare a resurselor externe. Consolidarea parteneriatelor strategice și creșterea rezilienței instituționale devin, astfel, condiții esențiale pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare economică și integrare europeană.

Subiect special

Integrarea Europeană - implicarea instituțională a IP ODA

Aderarea deplină a Republicii Moldova la Uniunea Europeană reprezintă un obiectiv strategic fundamental, cu impact direct asupra stabilității politice, dezvoltării economice și securității naționale, răspunzând aspirațiilor europene ale cetățenilor. Odată cu obținerea statutului de țară candidată la Uniunea Europeană și deschiderea oficială a negocierilor de aderare, integrarea europeană a devenit o prioritate strategică de nivel național, cu impact transversal asupra tuturor domeniilor de dezvoltare socio-economică. În acest context, Guvernul a intensificat eforturile de aliniere a legislației naționale la acquis-ul comunitar și de consolidare a instituțiilor publice pentru a face față cerințelor procesului de aderare.

Pe parcursul anului 2024, Republica Moldova a avansat semnificativ în procesul de negociere pentru aderarea la Uniunea Europeană, prin desfășurarea etapei de screening explicativ. Timp de aproape patru luni (februarie-mai), în strânsă cooperare cu Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED) și alte ministere de resort, reprezentanții IP ODA au participat activ la analiza a **6 capitole** ale acquis-ului comunitar, din aria sa de competență.

Această etapă a vizat o evaluare detaliată a conformității cadrului normativ și instituțional național cu standardele europene, inclusiv a capitolelor relevante pentru mediul de afaceri, politica industrială și sprijinul pentru întreprinderile mici și mijlocii. Implicarea IP ODA în acest proces s-a concentrat pe furnizarea de informații tehnice, analize privind instrumentele de sprijin pentru antreprenoriat și propuneri de ajustare a cadrului de politici, contribuind astfel la consolidarea bazei analitice necesare pentru pregătirea pozițiilor de negociere ale Republicii Moldova.

În calitate de instituție responsabilă de implementarea politicii statului în domeniul sprijinirii dezvoltării antreprenoriatului, contribuția IP ODA se evidențiază, în mod deosebit, în cadrul următoarelor capitole:

- **Criteriul economic**, prin promovarea unui cadru sustenabil de acces la finanțare pentru IMM-uri și prin susținerea investițiilor în sectoare cu valoare adăugată;
- **Capitolul 20 – Politica industrială și antreprenorială**, prin dezvoltarea și implementarea de instrumente de sprijin compatibile cu politicile europene, precum granturi, garanții și asistență tehnică pentru IMM-uri;
- **Capitolul 30 – Relații externe**, în contextul dezvoltării și implementării instrumentelor de suport care contribuie la creșterea capacității IMM-urilor locale și suport în integrarea în lanțurile valorice internaționale.
- **Capitolul 19 – Politica socială și ocuparea forței de muncă**, prin inițiative dedicate integrării grupurilor vulnerabile în economie și promovării antreprenoriatului în rândul tinerilor;
- **Capitolul 6 – Dreptul societăților comerciale**, prin contribuții la reglementările privind înregistrarea, funcționarea și susținerea întreprinderilor;
- **Capitolul 8 – Politica în domeniul concurenței**, prin promovarea unui mediu concurențial echitabil și transparent pentru dezvoltarea sectorului IMM.

Totodată, instituția a contribuit la formularea propunerilor de politici și măsuri incluse în documentele strategice naționale, asigurând alinierea acestora la principiile și standardele Uniunii Europene.

În strânsă legătură cu obiectivul strategic al integrării europene, anul 2024 a marcat o etapă importantă pentru Republica Moldova prin anunțarea, la 10 octombrie 2024, de către **Comisia Europeană**, a **Planului de Creștere Economică (Growth Plan)** pentru perioada **2025–2028**. Acest pachet de sprijin prevede o investiție de aproximativ **1,9 miliarde euro** pentru Republica Moldova și este structurat în jurul a trei direcții strategice majore:

1. Accelerarea reformelor social-economice și consolidarea statului de drept,
2. Extinderea accesului la piața unică a Uniunii Europene,
3. Creșterea asistenței financiare printr-un mecanism dedicat de Reforme și Creștere.

Pe parcursul anului 2024, IP ODA a avut un rol activ în procesul de **definire, fundamentare și prioritizare** a acțiunilor de reformă incluse în documentele de politici aferente Planului de Creștere, contribuind cu expertiză tehnică, analize și propuneri de măsuri concrete orientate spre consolidarea competitivității și sprijinirea mediului antreprenorial.

Astfel, instituția a participat la **elaborarea și consultarea** documentelor strategice de importanță majoră, printre care:

- **Agenda de reforme aferentă Planului de Creștere Economică a Republicii Moldova pentru anii 2025–2027**, IP ODA a contribuit la formularea măsurilor de reformă, fundamentarea necesarului bugetar și definirea proiectelor investiționale strategice, cu accent pe digitalizarea proceselor interne, extinderea accesului la finanțare, dezvoltarea pieței de capital și creșterea competitivității IMM-urilor;

- **Programul Național de Aderare (PNA) a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025–2029**, IP ODA a participat la înaintarea măsurilor relevante în procesul de elaborarea a PNA, în special în domeniile sprijinului pentru IMM-uri, digitalizare, competitivitate și acces la finanțare, asigurând alinierea instrumentelor sale instituționale la cerințele acquis-ului comunitar și la standardele UE privind guvernanta economică.

Prin implicarea sa, ODA asigură o punte de legătură între politicile economice naționale și cerințele procesului de aderare la UE, contribuind la implementarea coerentă și eficientă a priorităților stabilite.

Capitolul I. Suport financiar nerambursabil

Accesul la finanțare continuă să fie o problemă majoră pentru anumite categorii de antreprenori, în special cei debutanți, din zonele rurale sau cei ce activează în sectoare economice vulnerabile la șocuri și crize. În acest context, Guvernul și Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, prin intermediul IP ODA pun la dispoziție Programe de acces la resurse financiare nerambursabile sub formă de grant. În același timp, o serie de politici orientate spre ecologizarea, digitalizarea, inovarea, retehnologizarea sau orientarea la export a companiilor autohtone sunt susținute prin intermediul mai multor Programe care conțin inclusiv componenta de suport financiar nerambursabil.

În vederea susținerii mediului de afaceri și facilitarea accesului la resurse financiare pentru mai multe categorii de populație, pe parcursul anului, IP ODA a extins portofoliul său de programe de suport financiar nerambursabil, prin lansarea *Programului de Susținere a Antreprenoriatului Feminin* și, aprobarea și lansarea *Programului de sprijin al micilor producători*. Astfel, fiind atins pragul de 10 programe de suport implementate.

Spre finele anului 2024, 7 Programe au fost ajustate în scopul uniformizării și eficientizării implementării acestora, ținând cont de deficiențele identificate în procesul anterior. Ajustările vizează optimizarea procedurilor și a cerințelor administrative, pentru a asigura o mai bună gestionare a resurselor și o aplicare mai corectă a reglementărilor, facilitând astfel accesul beneficiarilor la aceste programe și reducând potențialele obstacole în procesul de selecție și aprobare a cererilor. Modificările au fost aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 82 din 26.02.2025. Totodată, au fost operate și alte modificări cum ar fi: asigurarea transparenței prin publicarea manualelor și ghidurilor de aplicare pe pagina oficială a IP ODA, extinderea cheltuielilor eligibile pentru consultanță în planificarea afacerilor și accesul la finanțare, și includerea reglementărilor care permit întreprinderilor să utilizeze garanții financiare și instrumente de finanțare externe pentru a acoperi insuficiența de capital, contribuind astfel la creșterea capacității acestora de a atrage investiții și de a spori competitivitatea pe piața internă și externă.

Totodată, 6 din 10 programe au ajuns în ultimul an de implementare. Astfel, pentru anul 2024 principalele activități au vizat colectarea proiectelor investiționale și acordarea suportului financiar, urmare a semnării contractelor de colaborare. Etapa următoare, de monitorizare post-finanțare, este planificată să se desfășoare după expirarea termenului de valabilitate al hotărârilor de guvern.

1.1. Implementarea Programelor de grant

Pe parcursul anului 2024, IP ODA a gestionat 10 Programe de suport în afaceri care, în dependență de etapa de dezvoltare a afacerii, oferă în mod integrat instruire, finanțare și mentorat. Acestea acoperă practic tot ciclul de dezvoltare al unei companii, de la inițiere, creștere și până la internaționalizare, iar combinate cu alte instrumente de suport din portofoliul IP ODA sau din gestiunea altor instituții de stat², acestea asigură o susținere ținută din partea Guvernului spre atingerea obiectivelor de dezvoltare a economiei naționale.

Primirea și procesarea dosarelor

În decursul anului 2024, au fost deschise apeluri pentru colectarea cererilor de finanțare în cadrul a 9 din cele 10 Programe de suport gestionate. *Programul de susținere a Inovațiilor Digitale și Start-upurilor Tehnologice* nu a avut un apel deschis în anul 2024, în trimestrul I fiind aprobate spre finanțare proiectele investiționale depuse în perioada precedentă.

² Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii, UIP Livada Moldovei, Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD

În anul 2024 au fost depuse 1 166 cereri de finanțare, iar la acestea se adaugă 24 de cereri depuse în anul 2023. La sfârșitul perioadei de raportare erau înregistrate 459 cereri de finanțare neprocesate, 106 dosare la etapa de verificare a conformității și 353 la etapa de evaluare, care urmează a fi examinate în anul 2025. Acest context evidențiază, pe de o parte, efortul semnificativ depus de echipa IP ODA în promovarea oportunităților de finanțare disponibile pentru lansarea și extinderea afacerilor. Pe de altă parte, subliniază necesitatea unei eficientizări a proceselor de evaluare a cererilor, astfel încât sprijinul acordat de stat să fie direcționat corespunzător, pentru a atinge în mod optim obiectivele stabilite de programele guvernamentale.

De menționat că, în perioada de referință, procesul de depunere a dosarelor a avut loc în totalitate în format electronic, folosindu-se formulare distincte pentru fiecare program în parte, disponibile pe pagina web a instituției și utilizarea semnăturii electronice.

Evaluarea proiectelor investiționale

Procedura de evaluare pre-finanțare are drept scop aprecierea corespunderii solicitanților și a proiectelor investiționale cu obiectivele/prioritățile Programului, eficacitatea implementării acestora, capacitatea de atingere a indicatorilor de rezultat și a celor de impact prevăzuți, precum și identificarea eventualelor riscuri ce pot apărea în procesul implementării proiectului investițional. Procedura de evaluare pre-finanțare a dosarelor presupune divizarea procesului în mai multe etape, după necesitate, și anume:

- *Analiza de conformitate* - examinarea dosarului prin prisma corespunderii cerințelor de eligibilitate ale Programului, eventuale conflicte de interese, concentrarea economică și afilierea persoanelor de conducere și fondatorilor la alte afaceri, precum și alte aspecte de conformitate;
- *Analiza economico-financiară* - utilizarea instrumentelor de analiză pentru stabilirea unui diagnostic al situației economico-financiare curente și viitoare a solicitantului;
- *Analiza proiectului investițional* - aprecierea fezabilității și corespunderii investițiilor propuse cu scopul și obiectivele Programului;
- *Analiza riscurilor* - evaluarea prin prisma eventualelor riscuri care pot surveni în procesul de implementare a proiectului și/sau derulării afacerii. Acestea se vor referi la capacitatea de a realiza investiția preconizată, de a administra afacerea, de a valorifica investiția conform celor prevăzute în proiectul investițional.

După caz, în procesul de evaluare pre-finanțare a dosarelor, pot fi organizate interviuri sau vizite la locul desfășurării afacerii după cum urmează:

- *Interviul, în orice formă* (telefonic, online sau fizic), are drept scop aprecierea capacității solicitantului de a realiza cu succes proiectul investițional. Concluziile interviului se includ în Raportul de evaluare.
- *Vizita la locul de desfășurare a afacerii* are drept scop confirmarea intenției de realizare a investiției, realitatea, legalitatea și existența operațiunilor economico-financiare. Concluziile vizitei respective se includ în Raportul de evaluare.

La etapa de evaluare pre-finanțare a dosarelor, pot fi acceptate doar ajustări la proiectul investițional. La operarea modificărilor în lista articolelor de investiții acestea se confirmă adițional în formă scrisă de către solicitant. În cazul survenirii unei cereri de modificare care schimbă scopul proiectului investițional, dosarul se respinge cu posibilitatea reluării procedurii de aplicare.

Dosarele complete în dependență de punctajul acumulat vor fi clasificate în ordine descrescătoare și înaintate Comitetului de finanțare și risc spre aprobarea suportului financiar în limita bugetului alocat pentru fiecare Program.

Pe parcursul anului, au fost evaluate 1 084 cereri, din punct de vedere al conformității și eligibilității, reprezentând 91% din totalul cererilor depuse (1 190). Dintre acestea, 888 au fost considerate eligibile, în timp ce 196 au fost respinse din cauza neconformității cu cerințele de eligibilitate.

Aprobarea proiectelor investiționale

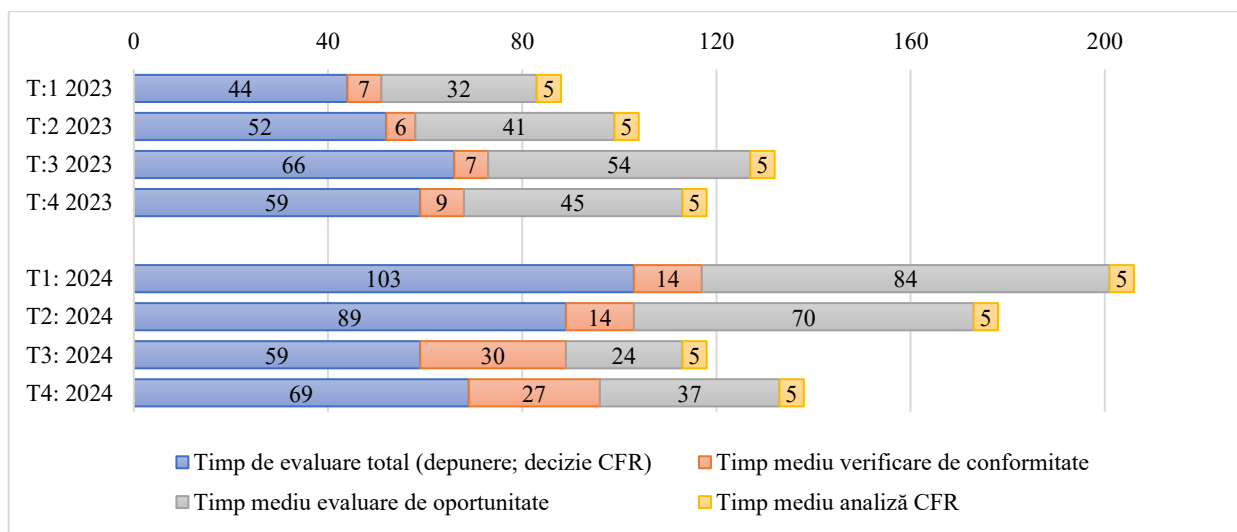
Conform statutului IP ODA, sarcina de aprobare a proiectelor investiționale revine Comitetului de Finanțare și Risc (CFR) care „examinează raportul de evaluare a dosarelor solicitanților de suport din cadrul programelor de stat și decide cu privire la acceptarea sau respingerea acestora”. În acest fel, este asigurată independența deciziilor atât de mediul operațional intern, cât și de mediul politic extern.

Pe parcursul anului 2024, Comitetul de Finanțare și Risc a examinat 856 de dosare eligibile în cadrul celor 21 ședințe desfășurate. În aceeași perioadă, 18 solicitanți și-au retras dosarele în etapa de evaluare, iar unul după ce decizia de finanțare fusese deja aprobată, urmare a unor schimbări survenite în activitatea lor economică. În total Comitetul de Finanțare și Risc a aprobat spre finanțare 596 proiecte investiționale, înregistrând o rată de succes de circa 70%.

Termenul mediu de așteptare

Termenul mediu de așteptare al solicitanților de la data depunerii până la comunicarea deciziei pe dosarele evaluate a constituit 80 zile lucrătoare. Adică un solicitant de grant a așteptat în mediu circa 3 luni calendaristice până la primirea răspunsului vizavi de dosarul depus. Evoluția acestui indicator poate fi văzută în *Figura 1* de mai jos.

Figura 1. Termenul mediu de așteptare al solicitanților de la aplicare până la luarea unei decizii privind dosarul depus, zile lucrătoare

Sursa: Calcule IP ODA

Tabelul 1. Clasificarea dosarelor conform timpului mediu de așteptare, din data depunerii, până la luarea deciziei, 2024

Intervalul de timp	Dosare evaluate în 2024	Pondere total	Sold dosare în evaluare la data de 31.12.24	Pondere total
până la 3 luni	506	45%	16	3%
4 -6 luni	560	50%	266	58%
7 - 8 luni	41	4%	141	31%
peste 8 luni	7	1%	36	8%
TOTAL	1.114	100%	459	100%

Sursa: Calcule IP ODA

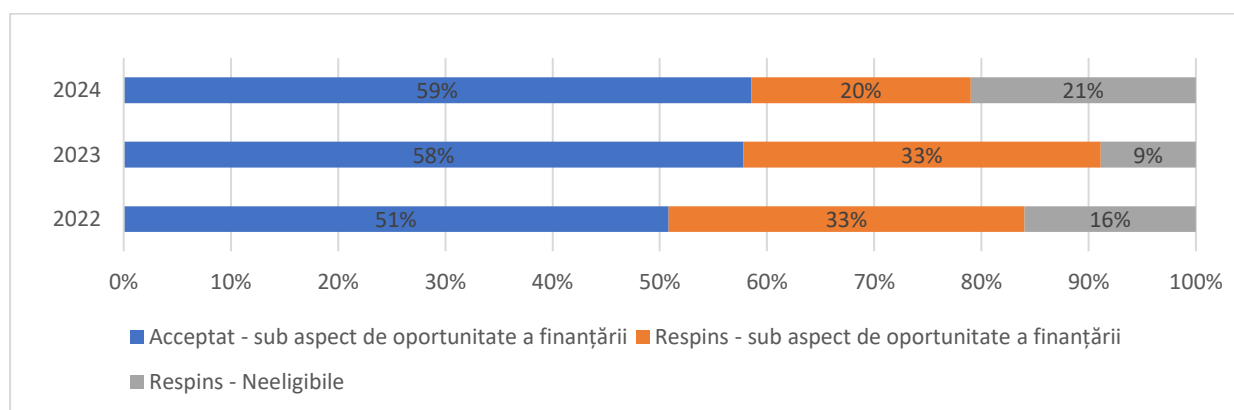
Creșterea timpului mediu de așteptare a fost cauzată de:

- depunerea unui număr mare de cereri de finanțare concomitent într-o perioadă scurtă de timp, pentru procesarea cărora nu au fost suficiente resurse umane;
- epuizarea bugetului alocat pentru anul 2024 pentru unele Programe. Satisfacerea cererilor colectate fiind posibilă după realocarea resurselor suplimentare din bugetul de stat la sfârșitul lunii decembrie, precum și din resursele alocate pentru anul 2025.

Diminuarea perioadei de așteptare ale solicitanților este unul dintre obiectivele urmărite de către IP ODA. Pentru atingerea acestui obiectiv, procedura de evaluare a dosarelor va fi revizuită și eficientizată prin digitalizarea proceselor.

Dosarele depuse în anul 2024 au înregistrat cea mai mare rată de acceptare din întreaga perioadă analizată, de 59% dintre proiecte aprobate din perspectiva oportunității finanțării. În același timp, procentul dosarelor respinse pe criterii de oportunitate a scăzut considerabil în anul 2024, ajungând la 20%, comparativ cu 33% în anii 2022 și 2023. Acest rezultat reflectă o îmbunătățire semnificativă a calității propunerilor de proiecte, precum și o aliniere mai bună a acestora cu obiectivele și prioritățile programelor, solicitanții demonstrând o capacitate crescută de a elabora proiecte cu relevanță economică și impact clar.

Figura 2. Performanța dosarelor depuse în 2024 - rata de acceptare a proiectelor comparativ cu perioadele anterioare

Sursa: Calcule IP ODA

*aspect de oportunitate a finanțării – evaluarea dosarelor sub aspect de corespundere a proiectului investițional cu obiectivul programului în scopul atingerii indicatorilor de rezultat.

De asemenea, modificările aduse hotărârilor de Guvern privind aprobarea Programelor de grant, în special cele care clarifică criteriile de eligibilitate, au contribuit la o mai bună înțelegere din partea potențialilor beneficiari. Aceste ajustări au permis excluderea solicitanților neconformi încă la etapa de evaluare a conformității, înainte de analiză integrală și prezentarea dosarelor către Comitetul de Finanțare și Risc. Această abordare se reflectă într-o creștere semnificativă a ratei dosarelor declarate neeligibile în anul 2024, care a ajuns la 21%, cel mai ridicat nivel din cei trei ani analizați.

Pentru perioada 2022–2024, structura dosarelor examinate este următoarea:

- 57% au fost acceptate,
- 29% au fost respinse pe criterii de oportunitate,
- 15% au fost considerate neeligibile.

Implementarea proiectelor investiționale

În urma aprobării proiectelor investiționale, beneficiarii semnează un *Contract de finanțare*, prin care se angajează să pună în aplicare toate acțiunile descrise în proiectul investițional și prevederile contractului, să urmărească scopul și obiectivele specifice investiției și să depună tot efortul necesar pentru atingerea

rezultatelor menționate la momentul aplicării. Condițiile economice dificile în care au activat antreprenorii pe parcursul anului 2024, în special impactul crizei energetice din a doua jumătate a anului, s-au reflectat negativ asupra procesului de implementare a proiectelor investiționale. Timpul mediu de implementare durează în mediu 7 luni, timp în care IP ODA transferă resursele financiare în tranșe. La fel, în baza solicitării argumentate din partea beneficiarului, termenul de implementare a proiectului investițional poate fi prelungit. Principalele cauze identificate care determină prelungirea termenului de implementare a proiectelor sunt:

1. Modificarea prețurilor pentru articolele investiționale;
2. Tergiversarea livrării utilajului/prestării serviciilor de către furnizori;
3. Durata extinsă de transportare a bunurilor în Republica Moldova;
4. Resurse financiare proprii limitate pentru implementarea proiectului și necesitatea identificării resurselor financiare adiționale.

În pofida eforturilor constante depuse atât de antreprenori, cât și de echipa IP ODA în procesul de pregătire și implementare a proiectelor investiționale, se constată că unii beneficiari aleg să renunțe la sprijinul financiar nerambursabil chiar și după aprobarea proiectelor. Astfel, rezilierea contractelor de finanțare poate surveni în orice etapă a ciclului de implementare, fie din motive obiective, fie ca urmare a reevaluării deciziei de investiție de către antreprenor.

Pe parcursul anului 2024, 31 beneficiari au depus cereri de reziliere a contractelor de finanțare, principalele cauze enunțate fiind:

- Lipsa resurselor financiare proprii pentru implementarea proiectului investițional;
- Respingerea dosarului de creditare de către bănci;
- Neîncadrarea în termenele de realizarea proiectului investițional;
- Modificarea priorităților de dezvoltare a companiei;
- Specificul programului: implementarea tehnologiilor digitale implică adesea costuri semnificative adiționale pentru achiziționarea de software, hardware, instruirea personalului și consultanță externă;
- Modificarea substanțială a proiectului investițional;
- Emigrarea temporară sau definitivă a beneficiarilor;
- Lipsa unor acte permissive necesare pentru demararea proiectului (autorizații, licențe etc.).

Monitorizarea implementării proiectelor investiționale

Activitățile de monitorizare a implementării proiectelor investiționale au drept scop evaluarea corectitudinii utilizării resurselor financiare, atingerea obiectivelor propuse în planul de afaceri, evaluarea riscurilor de nerealizare a cerințelor programelor de finanțare și colectarea indicatorilor de rezultat și de impact atât la nivelul fiecărui beneficiar, cât și la nivel național. Aceste activități se desfășoară prin mai multe instrumente:

- Evaluarea pe teren;
- Evaluarea la distanță;
- Evaluarea datelor statistice administrative;
- Evaluarea prin eșantion.

Perioada de monitorizare a beneficiarelor de suport financiar durează 24 luni de la data prezentării setului complet de acte privind utilizarea resurselor financiare sau de la data transferării ultimei tranșe a finanțării nerambursabile. Monitorizarea se realizează în mai multe etape:

1. *Monitorizare din oficiu* - prevede monitorizarea sistematică a beneficiarilor Programului prin colectarea informației din rapoartele de progres, oferite de beneficiar, cu privire la modul de implementare a proiectelor investiționale, precum și contribuția acestuia la atingerea obiectivelor și indicatorilor de rezultat ai Programului.

2. *Monitorizare post-finanțare* - prevede vizita la locul desfășurării afacerii în primele 12 luni ale perioadei de monitorizare și are drept scop confirmarea gradului de realizare a investiției, precum și realitatea, legalitatea și existența operațiunilor economico-financiare.
3. *Monitorizare finală* - prevede vizita la locul desfășurării afacerii în termen de până la 6 luni după expirarea perioadei de monitorizare și presupune evaluarea realizării obligațiilor asumate în cadrul contractului de finanțare, inclusiv atingerea indicatorilor de rezultat. Pentru o evaluare cât mai eficientă, monitorizarea finală va include analiza de rapoarte financiare, dări de seamă fiscale, extrase din registru de evidență a persoanelor juridice, precum și alte acte relevante.

Monitorizarea se încheie cu întocmirea și semnarea Actului de monitorizare finală în două exemplare, care confirmă executarea prevederilor contractului de finanțare.

În perioada anului 2024, au fost efectuate 1 031 vizite de monitorizare la locul desfășurării activității beneficiarilor, care reprezintă proiectele investiționale implementate de către antreprenori în perioada anilor 2020-2023, dintre care 550 vizite post-finanțare, 472 vizite finale și 9 vizite pre-finanțare, realizate la solicitarea unităților de implementare a programelor.

În cele din urmă, pe parcursul anului 2024, au fost transmise spre arhivare 430 dosare, ceea ce semnifică faptul că au fost finalizate toate procedurile în raport cu antreprenorul. În celelalte cazuri, nu a fost atinsă încă perioada pentru monitorizarea finală sau dosarul a devenit unul problematic, în ambele cazuri fiind continuată interacțiunea cu antreprenorul.

Dosare problematice

La orice etapă de implementare a Programelor de grant, în cazul apariției unor situații de neconformitate cum ar fi încălcarea prevederilor Programului, a contractului de finanțare, a Manualului Operațional sau altor prevederi ale actelor normative în vigoare, subdiviziunile responsabile din cadrul IP ODA transmit dosarele către Secția Juridică și Achiziții pentru a întreprinde acțiunile necesare. Aceste dosare sunt considerate „dosare problematice”, care urmează a fi tratate conform normelor legale în vigoare. În situațiile în care sunt identificate neconformități sau dosare cu grad sporit de risc, se aplică cu rigurozitate procedurile interne, în vederea reducerii riscurilor de fraudă și a celor operaționale. Aceste măsuri contribuie la asigurarea unei implementări corecte a proiectelor investiționale și la atingerea obiectivelor stabilite pentru fiecare Program în parte.

Acțiunile întreprinse țin de:

1. Acțiuni interne:

- elaborarea unei reglementări interne privind lucrul cu potențialele dosare problematice;
- intervenția operativă în faze incipiente.

2. Acțiuni civile:

- rezoluțiunea unilaterală a contractelor de finanțare cu solicitarea returnării mijloacelor financiare de către beneficiari;
- depunerea cererilor de chemare în judecată, în cazul refuzului de returnare benevolă.

3. Plângeri penale:

- depunerea plângerilor în organele de urmărire penală în cazul în care sunt indicii că la depunerea actelor sau la utilizarea grantului, au fost admise fraude (acte false, acte de corupție);
- depunerea cererilor de încasare a mijloacelor financiare ca parte civilă în cauza penală.

Pe parcursul anului 2024 au fost identificate 40 companii cu risc sporit de nerealizare a rezultatelor financiare previzionate în planul de afaceri. În urma analizei detaliate a cauzelor care au generat situațiile de risc, au fost întreprinse mai multe măsuri de remediere și atenuare, care au condus la următoarele rezultate:

- 18 companii, au depus cerere de prelungire a perioadei de monitorizare până la data de 30.03.2025, din motiv că abia în 2024 au început activitatea companiei.
- 8 companii au prezentat venituri din vânzări pentru anul 2024, prin extras din contul bancar, care confirmă activitatea companiei.
- 4 companii au prezentat acte confirmative cu privire la imposibilitatea încasării veniturilor din vânzări, din motiv că dețin livezi, plantații, arbuști, care la moment nu sunt în rod.
- 3 companii nu au utilizat bunurile achiziționate conform destinației, astfel, dosarele au fost transmise Secției Juridice și Achiziții.
- 2 companii au prezentat acte confirmative care atestă faptul că produsul final se află în stocuri la balanța companiei.
- 1 companie a prezentat acte confirmative cu privire la decesul animalelor și imposibilitatea reluării activității.
- 4 companii nu au încasat venituri din vânzări în perioada anilor 2022-2023, iar la moment dosarele se află în analiză la directorul -adjunct de ramură.

Totodată, pe parcursul anului, în adresa beneficiarilor instrumentelor IP ODA care nu și-au îndeplinit obligațiile contractuale, au fost expediate 24 declarații de rezoluțiune a contractelor de finanțare. Au fost înaintate și depuse în instanțele judecătorești 16 cereri de chemare în judecată. De asemenea, instanțele judecătorești din țară au emis Hotărâri pe 22 dintre dosarele depuse de IP ODA.

1.2. Rezultatele generale ale Programelor de grant

În anul 2024, pentru implementarea programelor de grant IP ODA a avut acces la resurse financiare în sumă de **409,62 mil. lei**, dintre care 359,75 mil. lei resurse alocate pe parcursul anului și 49,87 mil. lei sold reportat din anii precedenți. Totodată, în aceeași perioadă de raportate, au fost înregistrate cheltuieli efective în sumă de **294,5 mil. lei** pentru acordarea de granturi, instruirii, promovare și alte cheltuieli administrative de implementare a Programelor. Prin urmare, soldul de resurse financiare înregistrat la 31 decembrie 2024 pentru Programele de grant este de 203,09 mil. lei, dintre care mijloace financiare contractate de 65,63 mil. lei (mijloace financiare angajate pentru care au fost semnate contracte cu antreprenorii) și mijloace financiare necontractate de 137,46 mil. lei, dar pentru care există un volum suficient de mare de dosare aflate la diferite etape de procesare sau evaluare.

Din perspectiva indicatorilor atinși, pe parcursul anului au fost aprobate **596 proiecte investiționale**. În ceea ce privește volumul total al investițiilor (suma grantului și a contribuției proprii realizate de antreprenor), proiectele investiționale vor contribui la atragerea în economie a circa **533,29 mil. lei** investiții directe, dintre care **250,57 mil. lei** sau 47% reprezintă partea de grant, iar 282,72 mil. lei sau 53% reprezintă resursele antreprenorilor. Acest fapt, denotă că fiecare leu acordat sub formă de grant susține realizarea unor investiții directe în economie în valoare de circa 2,13 lei.

Totodată, la momentul aprobării finanțării, companiile beneficiare înregistrează un număr de 8 848 locuri de muncă și o cifră de afaceri de circa 6,2 mld. lei. Acești indicatori sunt determinați în special în cadrul programelor de creștere, în cazul componentelor dedicate debutanților, cifra de afaceri și numărul locurilor de muncă de obicei este zero.

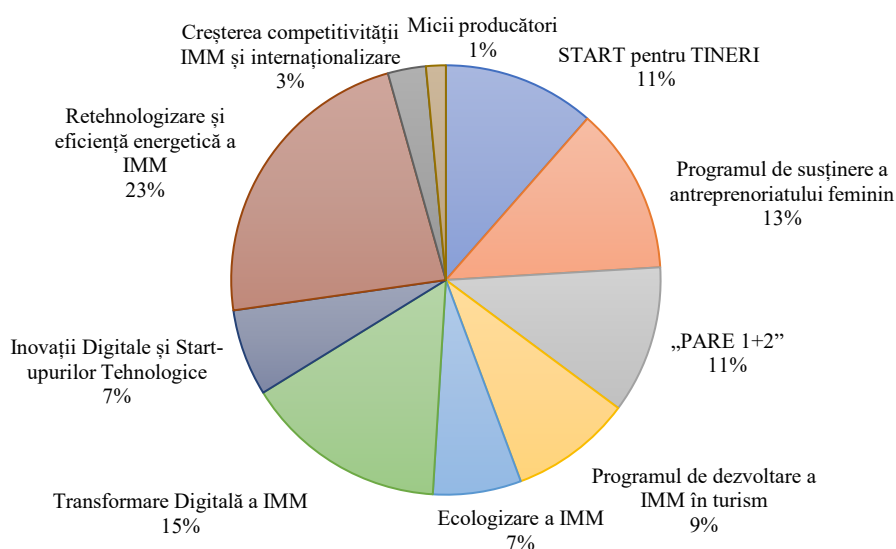
Informația generală pe programe, cu privire la principalii indicatori atinși în anul 2024 este prezentată în (*Tabelul 2*).

Tabelul 2. Principalii indicatori atinși în cadrul Programelor de grant în anul 2024

Nr.	Denumirea programului	Proiecte investiționale evaluate	Proiecte investiționale aprobate	Valoare granturilor, mii lei	Valoarea investițiilor, mii lei
1.	START pentru Tineri	100	75	12.688,30	24.472,47
2.	Programul de susținere a antreprenoriatului feminin	110	80	21.567,74	32.943,73
3.	„PARE 1+2”	97	75	23.853,52	55.090,00
4.	Ecologizare a IMM	58	40	13.076,79	25.280,05
5.	Program de sprijin a IMM din domeniul turismului	80	49	17.398,48	36.117,83
6.	Transformare Digitală a IMM	133	90	24.640,66	42.429,23
7.	Programul de susținere a Inovațiilor Digitale și Start-upurilor Tehnologice	57	20	8.785,89	18.727,63
8.	Retehnologizare și eficiență energetică a IMM	200	136	117.095,94	273.656,17
9.	Creșterea competitivității IMM și internaționalizare a acestora	25	21	7.813,23	18.315,20
10.	Programul de sprijin al micilor producători	13	10	3.642,90	6.257,94
	TOTAL	873	596	250.563,45	533.290,25

Sursa: Calcule IP ODA

Ponderea cea mai mare din numărul total de proiecte aprobate spre finanțare o deține *Programul re tehnologizare și eficiență energetică a IMM (23%)* și *Programul de Transformare Digitală a IMM (15%)*. De cealaltă parte, cea mai mică pondere o deține *Programul de sprijin al micilor producători (1%)* care a fost lansat în a doua jumătate a anului 2024, având o durată de implementare mai scurtă și *Programul de creștere a competitivității IMM și internaționalizare a acestora (3%)*, care fiind expirat din 1 iulie 2023 a continuat să activeze prin intermediul *Mecanismului de granturi pentru corelarea îmbunătățirii competitivității la export*, implementat cu sprijinul Băncii Mondiale (*Figura 3*).

Figura 3. Ponderea proiectelor investiționale aprobate spre finanțare per programe

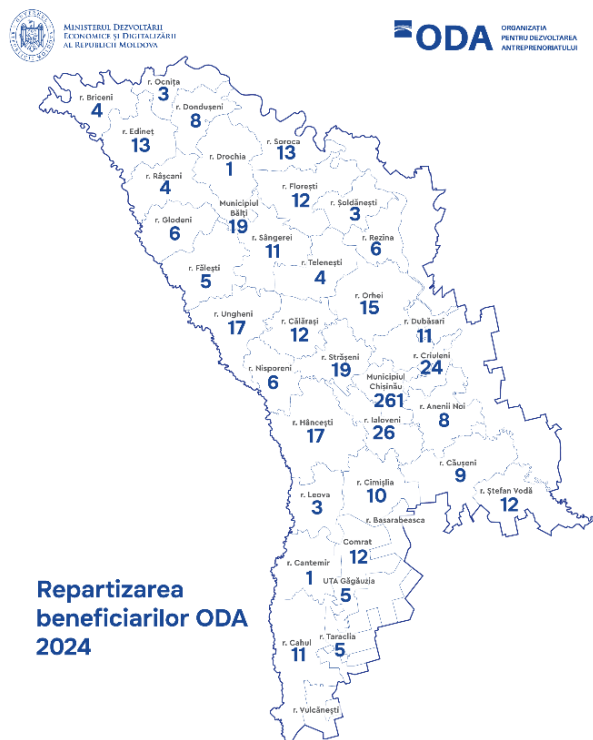
Sursa: Calcule IP ODA

Analiza distribuției geografice a proiectelor investiționale aprobate spre finanțare indică faptul că, circa 43% din proiectele investiționale revin companiilor din mun. Chișinău, urmat de raioanele Ialoveni, Criuleni, mun. Bălți și r-nul Strășeni. Astfel, suportul financiar sub formă de grant a fost acordat pentru antreprenorii din toate raioanele țării, mai puțin în raioanele Basarabeasca, Cantemir, Drochia (*Figura 44*).

Public

Totodată, 349 de proiecte investiționale sau 59% revin companiilor rezidente în mediul urban, iar 247 de proiecte sau 41%, companiilor din mediul rural.

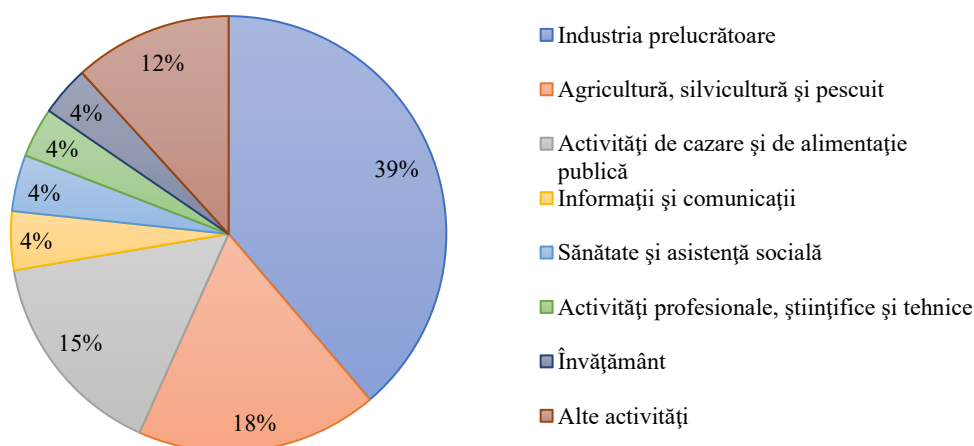
Figura 4. Distribuția geografică a beneficiarilor de grant

Sursa: Calcule IP ODA

Din perspectiva activităților economice, cel mai mare număr de proiecte investiționale finanțate revin companiilor ce activează în domeniul *Industria prelucrătoare* (39%) și *Agricultură, silvicultură și pescuit* (18%), urmat de *Activități de cazare și de alimentație publică* (15%) și *Alte activități* (12%). Distribuția domeniilor de activitate a beneficiarilor de grant este redată în (Figura 5).

Figura 5. Distribuția domeniilor de activitate a beneficiarilor de grant

Sursa: Calcule IP ODA

1.3. Programele de granturi mici

Programele de granturi mici urmăresc abilitarea economică a unor categorii de populație, și anume tinerii, femeile și migranții. Pe lângă finanțarea sub formă de granturi, pentru susținerea lansării în afaceri, aceste Programe oferă cursuri de instruire în vederea creșterii competențelor antreprenoriale. Pe parcursul anului 2024, IP ODA a implementat trei Programe de granturi mici după cum urmează:

Programul „START pentru TINERI: o afacere durabilă la tine acasă”

În vederea susținerii afacerilor create de către tineri, IP ODA implementează Programul „START pentru TINERI: o afacere durabilă la tine acasă”, începând cu anul 2018. Programul are drept scop dezvoltarea spiritului antreprenorial în rândul tinerilor și încurajarea inițierii afacerilor de către aceștia. Reieșind din necesitatea asigurării unei continuități în procesul de implementare a Programului dat, la data de 1 iunie 2022, Guvernul a aprobat Programul într-o nouă redacție³. Astfel, începând cu această dată, prin intermediul Programului pot fi oferite două forme de suport financiar:

- **finanțare nerambursabilă (grant) de până la 200,0 mii lei** - pentru tinerii care își propun să inițieze afaceri. Finanțarea din partea statului constituie până la 70% din valoarea proiectului investițional cu o contribuție proprie de doar 30%;
- **credit cu porțiuni de grant** - resurse creditare la dobândă avantajoasă de până la 1 760,0 mii lei care va include porțiunea de împrumut rambursabil de 85%, acordat beneficiarului de către instituțiile financiare partenere, intermediare, și porțiunea de suport financiar nerambursabil de 15%.

Pe parcursul anului 2024, au fost aprobate spre finanțare **75 proiecte investiționale** în valoare de 24 472,47 mii lei investiții în economie, din care suma totală a granturilor aprobate este de **12 688,3 mii lei** (Tabelul 3). Din totalul proiectelor investiționale aprobate, 27 revin companiilor administrate de femei, iar 17 companii își desfășoară activitatea în zonele rurale.

Tabelul 3. Date statistice privind implementarea Programului „START pentru TINERI: o afacere durabilă la tine acasă” în anul 2024

Componenta	Proiecte investiționale evaluate	Proiecte investiționale aprobate	Valoarea granturilor, mii lei	Valoarea investiției, mii lei
Componenta II „Finanțare nerambursabilă”	100	75	12.688,30	24.472,47
TOTAL	100	75	12.688,30	24.472,47

Sursa: Calcule IP ODA

Programul de susținere a antreprenoriatului feminin

Programul de susținere a antreprenoriatului feminin a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 809 din 27.10.2023⁴, lansarea acestuia a avut loc la data de 15.03.2024. Scopul programului este dezvoltarea antreprenoriatului feminin prin sporirea numărului de femei antreprenoare și îmbunătățirea performanțelor economice întreprinderilor micro, mici și mijlocii conduse de femei.

Conform hotărârii, prin intermediul programului se oferă multiple forme de suport, inclusiv financiar, asistență tehnică și promovarea imaginii companiei. Astfel, sunt disponibile două forme de suport financiar:

- **finanțare nerambursabilă (grant) de până la 200,0 mii lei** – acordate pentru femeile care

³ Hotărârea Guvernului nr. 348/2022 cu privire la aprobarea Programului „START pentru TINERI: o afacere durabilă la tine acasă”
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135236&lang=ro

⁴ Hotărârea Guvernului nr. 809/2023 cu privire la aprobarea Programului de susținere a antreprenoriatului feminin
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139982&lang=ro

gestionează companii debutante. Finanțarea din partea statului constituie până la 80% din valoarea proiectului investițional, iar antreprenoarele vor veni cu o contribuție de doar 20%. Adicional, antreprenoarele pot solicita suport financiar nerambursabil din „pachetul e-comerț” în valoare de maxim 30,0 mii MDL pentru investiții aferente comerțului electronic;

- **finanțare nerambursabilă (grant) de până la 600,0 mii lei** – acordate pentru femeile care gestionează companii în dezvoltare. Finanțarea din partea statului constituie până la 70% din valoarea proiectului investițional, iar antreprenoarele vor veni cu o contribuție de doar 30%. Adicional, antreprenoarele pot solicita suport financiar nerambursabil din „pachetul e-comerț” în valoare de maxim 50,0 mii MDL pentru investiții aferente comerțului electronic.

În perioada de referință, au fost aprobate pentru finanțare **80 proiecte investiționale**, dintre care 51 destinate inițierii afacerii, iar 29 pentru extinderea activității economice, în valoare totală de 32 943,73 mii lei investiții în economie, din care suma totală a granturilor aprobate este de **21 567,74 mii lei** (Tabelul 4). Din numărul total de beneficiare, 23 antreprenoare au beneficiat și de suport financiar nerambursabil din „pachetul e-comerț”, iar 38% dintre companii și-au desfășurat activitatea în zonele rurale.

Tabelul 4. Date statistice privind implementarea Programului de susținere a antreprenoriatului feminin în anul 2024

Componenta	Proiecte investiționale evaluate	Proiecte investiționale aprobate	Valoarea granturilor, mii lei	Valoarea investiției, mii lei
Măsura I „Finanțare nerambursabilă antreprenoare debutante”	78	51	9.803,25	13.841,79
Măsura II „Finanțare nerambursabilă întreprinderile în dezvoltare”	32	29	11.764,49	19.101,94
TOTAL	110	80	21.567,74	32.943,73

Sursa: Calcule IP ODA

Fiind în primul an de implementare, *Programul de susținere a antreprenoriatului feminin* a înregistrat până la finele anului 2024 rezultate remarcabile. Având ca obiectiv principal stimularea inițiativelor antreprenoriale în rândul femeilor și încurajarea acestora să lanseze și să dezvolte afaceri proprii, programul a atras un interes considerabil.

Programul de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+2”

În vederea susținerii afacerilor create de către migranți, IP ODA implementează *Programul „PARE 1+2”*, începând cu anul 2011. Programul are drept scop consolidarea oportunităților economice de valorificare a remitențelor, precum și facilitarea incluziunii migranților în dezvoltarea socio-economică a Republicii Moldova. Reieșind din necesitatea asigurării unei continuități în procesul de implementare a Programului dat, la data de 7 septembrie 2022, Guvernul a aprobat Programul într-o nouă redacție⁵. Astfel, începând cu această dată, prin intermediul Programului sunt oferite două forme de suport financiar:

- **Suport financiar nerambursabil (grant) de până la 250,0 mii lei, în baza Regulii 1+1** – pentru lucrătorii migranți sau rudele de gradul I a acestora, beneficiare de remitențe care își propun să inițieze afaceri. Finanțarea din partea statului constituie până la 50% din valoarea proiectului investițional cu o contribuție proprie de 50%;
- **Suport financiar nerambursabil (grant) de până la 500,0 mii lei, în baza Regulii 1+2** – pentru afacerile în creștere, gestionate de beneficiarii componentei II a Programului care au implementat cu succes proiectul investițional. Finanțarea din partea statului constituie până la 70% din valoarea proiectului investițional cu o contribuție proprie de doar 30%.

⁵ Hotărârea Guvernului nr. 622/2022 cu privire la aprobarea Programului de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+2”
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135255&lang=ro

Pe parcursul anului 2024, au fost aprobate spre finanțare **75 proiecte investiționale** în valoare de 55 090,03 mii lei investiții în economie, din care suma totală a granturilor aprobată este de **23 853,55 mii lei** (Tabelul 5). Din totalul proiectelor investiționale aprobate, 41 afaceri (54,7%) sunt create de lucrătorii migranți, care s-au întors de peste hotare, iar 34 afaceri (45,3%) sunt constituite de către rudele de gradul I ale migranților, 26 afaceri (34,7%) sunt administrate de femei, iar 25 de companii (33,3%) de către tineri.

Analiza provenienței remitențelor relevă faptul, că beneficiarii Programului investesc remitențele provenite din munca desfășurată în circa 19 state. Cea mai mare pondere o dețin persoanele care investesc remitențele obținute în Germania, Marea Britanie și Italia.

Tabelul 5. Date statistice privind implementarea Programului de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+2” în anul 2024

Componenta	Proiecte investiționale evaluate	Proiecte investiționale aprobate	Valoarea granturilor, mii lei	Valoarea investiției, mii lei
Componenta II „Finanțare nerambursabilă 1+1”	60	49	11.309,04	30.970,16
Componenta III „Finanțare nerambursabilă 1+2”	37	26	12.544,51	24.119,87
TOTAL	97	75	23.853,55	55.090,03

Sursa: Calcule IP ODA

Odată cu lansarea a noilor programe și instrumente de suport financiar, numărul afacerilor finanțate în cadrul Programului „PARE 1+2” a înregistrat o ușoară scădere. Noile instrumente oferă posibilitatea accesării unei finanțări de până la 2,0 milioane lei sau facilitează accesul la resurse financiare bancare, aspecte care au generat un interes sporit din partea beneficiarilor, inclusiv a lucrătorilor migranți și a persoanelor care primesc remitențe.

1.4. Programe de granturi medii

Programele de granturi medii urmăresc dezvoltarea sustenabilă a afacerilor prin introducerea unor practici moderne ce țin de digitalizare, ecologizare și inovare a proceselor de producție, dar și oferă suport sectoarelor economice prioritare, cum ar fi turismul și sprijinul micilor producători. Pe parcursul anului 2024, IP ODA a implementat cinci Programe de granturi medii structurate astfel:

Programul de Ecologizare a IMM

În vederea susținerii afacerilor în procesul de adoptare a practicilor prietenoase mediului înconjurător, IP ODA implementează *Programul de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii*, începând cu anul 2019. Programul are drept scop promovarea și dezvoltarea capacităților IMM pentru a adopta practici de ecologizare a proceselor de producere și prestare a serviciilor. Reieșind din necesitatea asigurării unei continuități în procesul de implementare a Programului dat, la data de 9 noiembrie 2022 Guvernul a aprobat Programul într-o nouă redacție⁶. Astfel, prin intermediul Programului se oferă o singură formă de suport financiar:

- **finanțare nerambursabilă (grant) de până la 500,0 mii lei** - pentru implementarea acțiunilor de ecologizare a afacerilor. Finanțarea din partea statului constituie până la 70% din valoarea proiectului investițional cu o contribuție proprie de doar 30%.

Pe parcursul anului 2024, au fost aprobate spre finanțare **40 proiecte investiționale** în valoare de 25 280,05 mii lei investiții în economie, din care suma totală a granturilor aprobate este de **13 076,79 mii lei**, (Tabelul 6). Din totalul beneficiarilor de grant, 28% din companii sunt administrate de către femei, iar 15% de către tineri.

⁶ Hotărârea Guvernului nr. 772/2022 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 592/2019 cu privire la aprobarea Programului de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134016&lang=ro

Tabelul 6. Date statistice privind implementarea Programului de ecologizare a IMM, anul 2024

Componenta	Proiecte investiționale evaluate	Proiecte investiționale aprobate	Valoarea granturilor, mii lei	Valoarea investiției, mii lei
Componenta II „Finanțare nerambursabilă”	58	40	13.076,79	25.280,05
TOTAL	58	40	13.076,79	25.280,05

Sursa: Calcule IP ODA

Suplimentar, în cadrul Conferinței Naționale „Uniunea Europeană pentru Mediu în RM: Eficientizarea resurselor pune economia circulară în mișcare în IMM”, care a avut loc la data de 01.02.2024, au fost înmânate Certificate pentru **13 consultanți formați** în cadrul proiectului *Eficientizarea Resurselor și Producerea mai Pură UNIDO - RECP*.

Astfel, antreprenorii vor putea beneficia de suport consultativ privind modul de aplicare a metodologiei RECP, cu ajutorul căreia își vor putea îmbunătăți procesele de producere și prestare a serviciilor, pentru a crește eficiența și a reduce riscurile pentru oameni și mediu. În acest context, la data de 28 noiembrie 2024, a fost semnat Contractul de prestări servicii, iar 4 companii au beneficiat de servicii de consultanță pentru elaborarea planului de ecologizare a afacerii.

Programul de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului

Urmărind scopul de a consolida sectorul turistic și creșterea performanței economice a IMM-urilor din domeniul turismului, IP ODA implementează *Programul de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului*, începând cu anul 2023. Programul are drept scop promovarea și facilitarea activităților de turism și antreprenariat în cadrul ecosistemului întreprinderilor mici și mijlocii din domeniul turismului pentru a crea noi afaceri, a crește veniturile în sectorul turistic și în alte sectoare conexe, precum și pentru a contribui la promovarea și exportul de produse și servicii turistice specifice Republicii Moldova.

Aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 488 din 12.07.2023⁷ și lansat oficial la data de 22.09.2023, Programul oferă o singură formă de suport financiar:

- **finanțare nerambursabilă (grant) de până la 500,0 mii lei** - pentru promovarea și dezvoltarea infrastructurii necesare pentru IMM-urile din sectorul turistic. Finanțarea din partea statului constituie până la 70% din valoarea proiectului investițional cu o contribuție proprie de doar 30%.

Pe parcursul anului 2024, au fost aprobate spre finanțare **49 proiecte investiționale** în valoare de 36 117,83 mii lei investiții în economie, din care suma totală a granturilor aprobate este de **17 398,48 mii lei**, (Tabelul 7). Din totalul beneficiarilor de grant, 51% din companii sunt administrate de către femei, iar 18% de către tineri.

Tabelul 7. Date statistice privind implementarea Programului de sprijin pentru dezvoltarea IMM în domeniul turismului, anul 2024

Componenta	Proiecte investiționale evaluate	Proiecte investiționale aprobate	Valoarea granturilor, mii lei	Valoarea investiției, mii lei
Componenta II „Finanțare nerambursabilă”	80	49	17.398,48	36.117,83
TOTAL	80	49	17.398,48	36.117,83

Sursa: Calcule IP ODA

Înregistrarea în cadrul *Programului de sprijin pentru dezvoltarea IMM în domeniul turismului* are loc pe bază de apel a propunerilor de proiecte. Primul apel din cadrul Programului a avut loc în perioada 25.09–

⁷ Hotărârea Guvernului nr. 488/2023 cu privire la aprobarea programului de sprijin pentru dezvoltarea IMM în domeniul turismului
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147443&lang=ro#

31.10.2023, în cadrul căruia au fost recepționate **88 aplicații** la program. De asemenea, menționăm că al doilea apel din cadrul Programului a fost lansat pe 1 noiembrie, iar rezultatele acestuia vor fi publicate la începutul anului 2025.

Programul de transformare digitală a IMM

În vederea susținerii afacerilor în procesul de adoptare a tehnologiilor digitale, IP ODA implementează *Programul de transformare digitală a întreprinderilor mici și mijlocii*, începând cu anul 2022. Programul are drept scop recuperarea și creșterea capacității economice a afacerilor prin integrarea tehnologiilor digitale, crearea de noi modele de afaceri bazate pe creșterea conectivității și valorificarea potențialului inovativ. Reieșind din necesitatea eficientizării suportului acordat prin intermediul Programului dat, la data de 21 decembrie 2022, Guvernul a aprobat mai multe modificări⁸. Astfel, începând cu această dată, prin intermediul Programului este oferită o singură formă de suport financiar:

- **finanțare nerambursabilă (grant) de până la 500,0 mii lei** - pentru acțiuni de transformare digitală a afacerii. Finanțarea din partea statului constituie până la 70% din valoarea proiectului investițional cu o contribuție proprie de doar 30%.

Pe parcursul anului 2024, au fost aprobate spre finanțare **90 proiecte investiționale** în valoare de 42 429,2 mii lei investiții în economie, din care suma totală a granturilor aprobate este de **24 640,7 mii lei**, (Tabelul 8). Din totalul proiectelor investiționale aprobate, 48% sunt administrate de către femei, 23% de către tineri, iar 41% companii își desfășoară activitatea în mediul rural.

Tabelul 8. Date statistice privind implementarea Programului de transformare digitală a întreprinderilor mici și mijlocii în anul 2024

Componenta	Proiecte investiționale evaluate	Proiecte investiționale aprobate	Valoarea granturilor, mii lei	Valoarea investiției, mii lei
Componenta II „Finanțare nerambursabilă”	133	90	24.640,66	42.429,23
TOTAL	133	90	24.640,66	42.429,23

Sursa: Calcule IP ODA

Programul de susținere a Inovațiilor Digitale și Start-up-urilor Tehnologice

În vederea susținerii afacerilor inovatoare, IP ODA implementează *Programul de susținere a inovațiilor digitale și start-up-urilor tehnologice*, începând cu anul 2022. Programul are drept scop susținerea de proiecte investiționale inovatoare și a start-up-urilor tehnologice, în vederea stimulării cercetării și dezvoltării în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicațiilor, precum și sporirea inovării în domeniul producției industriale durabile și a tehnologiilor ecologice. Prin intermediul Programului se oferă o singură formă de suport financiar:

- **finanțare nerambursabilă (grant) de până la 500,0 mii lei** - pentru dezvoltarea de proiecte investiționale inovatoare și a start-up-urilor. Finanțarea din partea statului constituie până la 80% din valoarea proiectului investițional cu o contribuție proprie de doar 20%.

În conformitate cu prevederile Hotărârea Guvernului nr. 243/2022, participarea la Program se realizează prin intermediul unui concurs pentru selectarea cererilor de grant. Astfel, Programul a cuprins două apeluri pentru depunerea cererilor de grant: în 2022 au fost înregistrate 70 cereri, iar în 2023 numărul acestora a crescut la 110 cereri.

⁸ Hotărârea Guvernului nr. 910/2022 pentru modificarea unor hotărâri ale Guvernului (punctul 25)
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134817&lang=ro

Următoarea etapă în procesul de aprobare a proiectelor investiționale depuse a constat în organizarea „Sesiunilor de prezentare a ideilor de afacere - pitch”. Prima sesiune a fost organizată în perioada 7-8 februarie 2023, iar a doua sesiune a avut loc între 26-27 februarie 2024.

Pe parcursul anului 2024, au fost aprobate spre finanțare **20 proiecte investiționale** în valoare de 18 727,6 mii lei investiții în economie, din care suma totală a granturilor aprobate este de **8 785,9 mii lei** (Tabelul 9). Din totalul proiectelor investiționale aprobate, 30% sunt administrate de către femei, 50% de către tineri.

Tabelul 9. Date statistice privind implementarea Programului de susținere a inovațiilor digitale și start-up-urilor tehnologice în anul 2024

Componenta	Proiecte investiționale evaluate	Proiecte investiționale aprobate	Valoarea granturilor, mii lei	Valoarea investiției, mii lei
Componenta II „Finanțare nerambursabilă”	57	20	8.785,89	18.727,63
TOTAL	57	20	8.785,89	18.727,63

Sursa: Calcule IP ODA

Complementar la asistența financiară din partea statului, Programul beneficiază de susținere financiară din partea Fondului Western NIS Enterprise și a Proiectului „Tehnologiile Viitorului”, finanțat de USAID, Guvernul Suediei și Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (UK Aid).

Programul de sprijin al micilor producători

În scopul consolidării sectorului micilor producători și stimularea investițiilor în dezvoltarea produselor locale, IP ODA implementează *Programul de sprijin al micilor producători*⁹, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 531 din 24.07.2024. Obiectivul general al Programului este extinderea numărului de mici producători care își formalizează și/sau își dezvoltă afacerile, precum și creșterea volumului de vânzări și a productivității acestora. Prin intermediul Programului se oferă o singură formă de suport financiar:

- **finanțare nerambursabilă (grant) de până la 500,0 mii lei** - pentru dezvoltarea de proiecte investiționale inovatoare și a start-up-urilor. Finanțarea din partea statului constituie până la 70% din valoarea proiectului investițional cu o contribuție proprie de minim 30%.

În doar 4 luni de implementare a Programului, s-a reușit atingerea indicatorilor stabiliți pentru anul 2024. Astfel, în perioada 01.11.2024-20.11.2024 a fost desfășurat apelul de recepționare a cererilor de finanțare, fiind înregistrate 23 de aplicații la Program. Urmare a procesului de evaluare, au fost aprobate spre finanțare **10 proiecte investiționale** în valoare de 6 257,9 mii lei investiții în economie, din care suma totală a granturilor aprobate este de **3 642,9 mii lei** (Tabelul 10). Din totalul proiectelor investiționale aprobate, 30% sunt administrate de către femei, 50% de către tineri.

Tabelul 10. Date statistice privind implementarea Programului de sprijin al micilor producători în anul 2024

Componenta	Proiecte investiționale evaluate	Proiecte investiționale aprobate	Valoarea granturilor, mii lei	Valoarea investiției, mii lei
Componenta II „Finanțare nerambursabilă”	13	10	3.642,90	6.257,94
TOTAL	13	10	3.642,90	6.257,94

Sursa: Calcule IP ODA

⁹ Hotărârea Guvernului nr. 531/2024 cu privire la aprobarea Programului de sprijin al micilor producători
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144628&lang=ro

1.5. Programe de granturi mari

Programele de granturi mari urmăresc stimularea investițiilor private și creșterea competitivității companiilor naționale în vederea modernizării proceselor de producție și internaționalizării acestora. Pe parcursul anului 2024, IP ODA a implementat 2 Programe de granturi mari după cum urmează:

Programul de re tehnologizare și eficiență energetică a întreprinderilor mici și mijlocii

În vederea susținerii afacerilor în adoptarea măsurilor de îmbunătățire a proceselor de producție și a eficienței energetice, IP ODA implementează *Programul de re tehnologizare și eficiență energetică*, începând cu anul 2022. Programul are drept scop sporirea gradului de performanță a întreprinderilor mici și mijlocii, înlocuirea echipamentelor/utilajelor tehnice ineficiente cu soluții tehnologice moderne și optimizarea costurilor de producere, prin implementarea măsurilor de eficiență energetică. Prin intermediul Programului sunt oferite două forme de suport financiar:

- **Suport financiar nerambursabil (grant) de până la 2 000,0 mii lei** – pentru realizarea acțiunilor de tehnologizare și re tehnologizare a afacerii. Finanțarea din partea statului constituie până la 50% din valoarea proiectului investițional cu o contribuție proprie de 50%;
- **Suport financiar nerambursabil (grant) de până la 1 500,0 mii lei** – pentru procurarea utilajului, echipamentului și a instalațiilor de valorificare a surselor de energie alternativă. Finanțarea din partea statului constituie până la 50% din valoarea proiectului investițional cu o contribuție proprie de 50%.

Pe parcursul anului 2024, au fost aprobate spre finanțare **136 proiecte investiționale** în valoare de 273 656,17 mii lei investiții în economie, din care suma totală a granturilor aprobate este de **117 095,9 mii lei**, (Tabelul 11). Din totalul companiilor susținute, 40% sunt administrate de către femei, 18% de către tineri, iar 37% companii desfășoară activitatea în mediul rural.

Tabelul 11. Date statistice privind implementarea Programul de re tehnologizare și eficiență energetică în anul 2024

Componenta	Proiecte investiționale evaluate	Proiecte investiționale aprobate	Valoarea granturilor, mii lei	Valoarea investiției, mii lei
Componenta II „Finanțare nerambursabilă”	200	136	117.095,94	273.656,17
TOTAL	200	136	117.095,94	273.656,17

Sursa: Calcule IP ODA

De la lansarea sa, Programul s-a dovedit a fi cel mai de succes în rândul antreprenorilor, datorită eliminării oricăror bariere legate de statutul fondatorului (ex. tânăr, femeie sau migrant) și orientării sale către finanțarea surselor alternative de energie, în special a panourilor fotovoltaice, un domeniu de interes major în prezent.

Astfel, pentru fiecare leu acordat sub formă de grant, IMM-urile și-au propus să investească aproximativ 2,34 lei proprii, demonstrând un angajament considerabil în optimizarea resurselor și îmbunătățirea eficienței energetice.

Programul de creștere a competitivității IMM și internaționalizare a acestora

În vederea susținerii afacerilor care intenționează să se extindă pe piața internațională, IP ODA implementează *Programul de creștere a competitivității întreprinderilor mici și mijlocii și internaționalizare a acestora*, începând cu anul 2020. Programul are drept scop contribuția la creșterea economică durabilă prin atragerea investițiilor, sporirea competitivității și a productivității IMM din Republica Moldova, precum și internaționalizarea acestora.

Reieșind din faptul că la data de 1 iulie 2023, Programul a expirat și în urma discuțiilor cu donatorii și mediul de afaceri, de comun cu MDED, s-a decis continuarea activităților. Astfel, întreprinderile au avut posibilitatea de a accesa pe parcursul anului 2024, suport financiar de până la **600,0 mii lei** prin intermediul *Mecanismului de granturi pentru corelarea îmbunătățirii competitivității la export*, implementat cu sprijinul Băncii Mondiale.

Totodată, informăm că la data de 29.01.2025 a fost aprobată *Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Programului de creștere a competitivității producătorilor locali și integrarea în lanțurile valorice (HG nr. 30/2025)*. Noul program vine cu noi condiții adaptate nevoilor actuale ale întreprinderilor, având ca scop sporirea capacității întreprinderilor de a concura eficient și de a obține avantaje competitive durabile pe piața națională și internațională.

Prin intermediul acestui program, întreprinderile vor putea accesa sprijin financiar de până la **2 000,0 mii lei** pentru implementarea soluțiilor de inginerie și IT, aplicarea standardelor internaționale, efectuarea încercărilor de laborator și obținerea certificatelor necesare, asigurând în continuare dezvoltarea sustenabilă a întreprinderilor și îmbunătățirea competitivității acestora. De asemenea, programul include contractarea de servicii de consultanță în marketing, măsuri de protecție a proprietății intelectuale, achiziționarea licențelor și participarea la evenimente B2B.

Pe parcursul anului 2024, prin intermediul *Mecanismului de granturi pentru corelarea îmbunătățirii competitivității la export*, au fost aprobate spre finanțare **21 proiecte investiționale** în valoare de 18 315,2 mii lei investiții în economie, din care suma totală a granturilor aprobate este de **7 813,2 mii lei**, (Tabelul 12). Din totalul companiilor beneficiare de grant, 43% sunt administrate de către femei, iar 24% de către tineri.

Tabelul 12. Date statistice privind implementarea Programului de creștere a competitivității IMM și internaționalizare a acestora în anul 2024

Componenta	Proiecte investiționale evaluate	Proiecte investiționale aprobate	Valoarea granturilor, mii lei	Valoarea investiției, mii lei
Componenta „Finanțare nerambursabilă”	25	21	7.813,23	18.315,20
TOTAL	25	21	7.813,23	18.315,20

Sursa: Calcule IP ODA

În scopul sprijinirii unei creșteri economice durabile în Republica Moldova, prin atragerea investițiilor, îmbunătățirea competitivității și productivității IMM-urilor, precum și facilitarea procesului de internaționalizare a acestora, la data de 7 iulie 2022, au fost semnate *Acordul de Împrumut* și *Acordul de Finanțare dintre Banca Mondială și Guvernul Republicii Moldova*, pentru susținerea în continuare a sectorului IMM. Conform prevederilor Acordurilor menționate, IP ODA prin intermediul Componentei de cofinanțare (MGF) va furniza granturi IMM eligibile pentru implementarea planurilor de dezvoltare a afacerilor axate pe competitivitatea exporturilor. Bugetul componentei constituie 5,0 mil. USD pentru perioada anilor 2023-2027.

Cu suportul acestui proiect au fost aprobate pentru finanțare 38 de proiecte investiționale. Dintre acestea, 2 beneficiari au renunțat la implementarea proiectului și au solicitat rezilierea contractului de finanțare, valoarea totală a acestuia fiind de 1,0 mil. lei.

Capitolul II. Facilitarea accesului la finanțare

În 2024, Republica Moldova a traversat o perioadă de tranziție economică, marcată de provocări persistente legate de contextul regional instabil, impactul războiului din Ucraina și efectele secetei severe asupra agriculturii și economiei reale. Cu toate acestea, politica monetară stimulative a Băncii Naționale a favorizat relansarea creditării în moneda națională, contribuind la creșterea cu 43,6% a volumului de credite noi acordate. Creditarea persoanelor juridice a înregistrat o dinamică pozitivă, cu un avans de 28,7% față de anul precedent, reflectând o reactivare treptată a activității economice și o cerere sporită de finanțare din partea IMM-urilor.

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, prin intermediul IP ODA, susține accesul la resurse creditare din sectorul financiar printr-o serie de instrumente specifice. Acordarea de garanții la credite, a capitalului pe termen lung sau compensarea ratei dobânzii, sunt mecanisme ce ameliorează condițiile de creditare oferite antreprenorilor de instituțiile financiare.

Pe fondul condițiilor climaterice nefavorabile, paleta de produse de garantare a fost completată cu două produse noi de garantare: „*Credit Agricol de Urgență*” (CAU) și „*Capital Circular Agricol*” (CCA), destinate facilitării în accesarea unui credit pentru mijloacele circulante necesare activității antreprenorilor din sectorul agricol.

IP ODA de comun cu MDDE a continuat să consolideze și să extindă instrumentul alternativ de finanțare destinat întreprinderilor mici și mijlocii, *Fondul pentru Antreprenariat și Creștere Economică a Moldovei* (FACEM). Obiectivul principal al FACEM constă în oferirea finanțării accesibile pentru IMM prin intermediul băncilor și organizațiilor de creditare nebanară eligibile.

În cursul anului 2024, FACEM și-a consolidat eforturile în sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii prin continuarea gestionării *Programul de stimulare a investițiilor „373”*, oferind compensații parțiale ale dobânzii la creditele investiționale. De asemenea, a fost lansat produsul de finanțare „*FACEM Investiții BGK*”, menit să susțină IMM-urile în dezvoltarea proiectelor investiționale orientate spre eficiență energetică, tranziție energetică și reziliență climatică.

2.1. Fondul de Garantare a Creditelor

IP ODA administrează singurul Fond de garantare a creditelor din Republica Moldova, misiunea căruia este de a partaja riscul pe care îl comportă antreprenorii mici și mijlocii în procesul de contractare a creditelor bancare. Pe parcursul anului 2024, FGC a emis garanții individuale la credite prin intermediul tuturor celor 10 bănci comerciale licențiate de BNM. În vederea susținerii întreprinderilor active în sectorul agricol afectate de condițiile climaterice nefavorabile, IP ODA, în colaborare cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, a elaborat două produse noi de garantare: „*Credit Agricol de Urgență*” (CAU) și „*Capital Circular Agricol*” (CCA), active în perioada lunilor martie-mai 2024.

Urmare epuizării capacității de garantare pentru garanțiile oferite sectorului agricol, precum și a nealocării resurselor suplimentare necesare, s-a impus modificarea coeficientului de multiplicare a FGC. Astfel, pe parcursul lunii august au fost efectuate calculele și simulările necesare pentru argumentarea modificării coeficientului de multiplicare utilizat în determinarea capacității de garantare pentru emiterea garanțiilor financiare individuale. În luna septembrie 2024, Consiliul IP ODA a aprobat majorarea coeficientului de multiplicare de la 6 la 8, astfel capacitatea de garantare a FGC a fost majorată cu cca 400,0 mil. lei.

Pe parcursul anului 2024 a continuat procesul de dezvoltare și introducere pe piață a unui nou produs de garantare - *garanții de portofoliu*. Prin intermediul acestui mecanism, vor putea fi acordate credite IMM-

urilor fără a mai trece prin procesul standard de analiză a garanției de către IP ODA, în consecință, antreprenorii se vor putea bucura de mai puțină birocrație și de un timp de lucru mai eficient.

2.1.1 Acordarea de garanții financiare individuale

La începutul anului 2024, soldul resurselor financiare a FGC lipsit de angajamente a constituit **265,1 mil. lei**, constituite din alocații ale bugetului de stat și mijloace de asistență externă. În scopul capitalizării fondului și extinderii capacității de garantare, pe parcursul anului au fost alocate suplimentar de la bugetul de stat **5,0 mil. lei** și înregistrate venituri din investiții în valoare de 10,0 mil. lei.

La finele anului 2024, capitalizarea totală a FGC a atins nivelul de 400,71 mil. lei, dintre care 187,88 mil. lei destinate schemei de garantare a portofoliilor de credite (resurse financiare alocate de Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare) și 212,29 mil. lei destinate emiterii garanțiilor financiare individuale, dintre care 1,46 mil. lei constituie provizioane, iar 210,83 mil. lei valoarea capitalizată netă. Astfel, aplicarea unui multiplicator (levier) de 1x8, determină o capacitate maximă de garantare de circa **1 686,64 mil. lei** și reieșind din valoarea garanțiilor active de **1 134 mil. lei**, capacitatea disponibilă de garantare constituie circa **552,52 mil. lei**, (Tabelul 13).

Tabelul 13. Poziția financiară a Fondului de Garantare a Creditelor pe parcursul anului 2024

Perioada	Capitalizarea FGC	Provizioane	Valoarea capitalizată netă	Capacitatea de garantare cu aplicarea levierului	Garanții active (după sold)	Plafon disponibil
	(mii MDL)	(mii MDL)	(mii MDL)	1x6 (MDL) 1x8 (MDL) din luna septembrie	(mii MDL)	(mii MDL)
Trimestrul I	209.830,2	-3.548,6	206.281,6	1.237.689,5	854.285,0	383.404,5
Trimestrul II	209.830,2	-4.193,2	205.636,9	1.233.821,6	1.016.656,8	217.164,8
Trimestrul III	210.592,7	762,5	209.830,2	1.574.842,9	1.090.099,0	484.743,9
Trimestrul IV	212.290,0	1.459,9	210.830,2	1.686.641,4	1.134.120,6	552.520,7

Sursa: Calcule IP ODA

În Tabelul 14 este prezentat calculul capitalului utilizat reieșind din garanțiile active pentru fiecare coeficient de multiplicare (4; 5 și 8) atribuit produselor de garantare ale fondului de garantare.

Tabelul 14 Capitalul utilizat reieșind din garanțiile active pentru fiecare coeficient de multiplicare

Produs de garantare	Garanții active (după sold)	Capital alocat reieșind din garanțiile active	Capital disponibil	Capacitatea de garantare disponibilă
Credit Agricol de Urgență (CAU)	55.645,3	$(55.645,3/4) = 13.911,3$	0	0
Capital Circular Agricol (CCA)	31.302,2	$(31.302,2/5) = 6.260,4$	0	0
Produse standard	1.047.173,2	$(1.047.173,2/8) = 130.896,6$	$210.830,2 - (13.911,3 + 6.260,4 + 130.896,6) = 59.761,8$	$59.761,8 \times 8 = 478.094,1$

Sursa: Calcule IP ODA

În decursul anului 2024, IP ODA a pus la dispoziția antreprenorilor și instituțiilor financiare 7 produse de garantare, care au fost solicitate de băncile partenere după necesitate, fiind acoperite practic toate sectoarele și nivelele de dezvoltare ale IMM din Republica Moldova, (Tabelul 15).

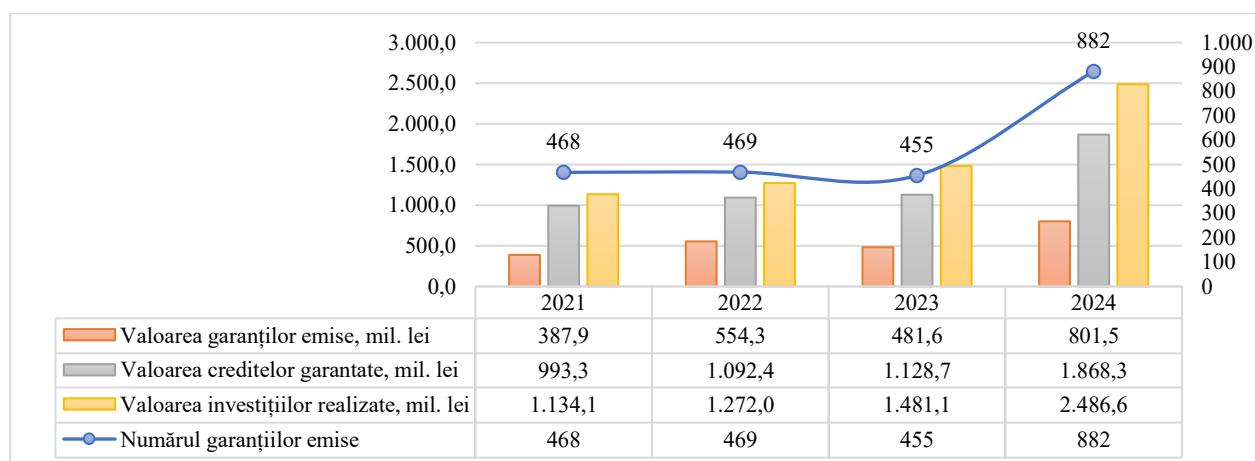
Tabelul 15. Produsele și condițiile de garantare pentru IMM

Condițiile de garantare a întreprinderilor		Debutante	Nou-create	Fondate de tineri sau femei		Active	Exportatoare
				Nou-create	Active		
Cota maximă de garantare		80%	70%	70%		50%	
Suma maximă a garanției financiare, lei		500 000	700 000	1 000 000	5 000 000	5 000 000	7 000 000
Perioada maximă garantată	Capital circulant	36 luni					
	Investiții	Până la scadența contractului de credit					
Comision de garantare		Comision standard 0,5% anual din soldul garanției					

Sursa: IP ODA

Pe parcursul anului 2024, prin intermediul FGC au fost emise **882 garanții financiare individuale** în valoare de **801,47 mil. lei**. Acestea au garantat în proporție de 42,5% creditele acordate de instituțiile financiare partenere în valoare de 1 886,7 mil. lei și au contribuit la generarea unor investiții directe în economie în valoare de 2 463,0 mil. lei. Dinamica garanțiilor emise de FGC în perioada 2021 – 2024 este prezentată în (Figura 6).

Figura 6. Garanții financiare noi acordate în perioada 2021-2024

Sursa: Calcule IP ODA

La finalul anului 2024, FGC înregistrează un portofoliu de **1 599 garanții financiare active** în valoare totală de **1 134,12 mil. lei**, care au facilitat debursarea creditelor în valoare de **2 631,97 mil. lei** și demararea proiectelor investiționale în valoare de **4 621,0 mil. lei**, conform datelor raportate de bănci.

Menționăm că, în conformitate cu prevederile contractelor de colaborare semnate cu instituțiile financiare partenere, au fost executate **26 garanții financiare** în valoare de **20,42 mil. lei**. Drept rezultat, **rata de pierdere** pentru anul 2024, reieșind din soldul garanțiilor financiare active la finele perioadei de gestiune, raportate la valoarea efectivă a garanțiilor executate și nerecuperate, constituie **1,8%**. De cealaltă parte, urmare acțiunilor de recuperare a sumelor restante, au fost recuperate și rambursate către IP ODA mijloace financiare în sumă de 1,69 mil. lei.

Totodată, în perioada respectivă au fost notificate **128 credite** aferent cărora au fost admise întârzieri la plată până la 30 zile. Valoarea garanțiilor aferente creditelor aflate în întârziere de la 30 până la 60 zile constituie 3,57 mil. lei. Valoarea garanțiilor aferente creditelor aflate în întârziere de la 60 până la 90 zile constituie 7,67 mil. lei, iar valoarea garanțiilor cu întârzieri la plata creditelor mai mari de 90 zile este de 10,62 mil. lei. Conform situației din 31.12.2024, numărul garanțiilor care nu au înregistrat restante a constituit **1 412**, cu o valoare a soldului de **1 033,29 mil. lei**.

Tabelul 16 Date analitice cu privire la situația soldului garanțiilor aferente creditelor în întârziere

Tipul creditului notificat		MAIB	MICB	OTP	VICB	EXMM	CMB	ECB	ENEG	FCB	BCR	PCB	Micro invest	TOTAL
0 zile restante	Nr.	598	297	136	134	46	26	62	25	54	2	30	2	1.412
	sold Gr (mil.lei)	391,92	171,48	110,61	114,14	39,8	14,08	57,91	18,39	51,15	3,8	60,01	0	1.033,29
0<30 zile	Nr.	64	37	9	12	2	0	0	1	3	0	0	0	128
	sold Gr (mil.lei)	32,69	17,88	3,5	8,61	0,62	0	0	2,09	0,54	0	0	0	65,93
30<60 zile	Nr.	7	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	11
	sold Gr (mil.lei)	1,95	0,24	0	0,88	0	0,5	0	0	0	0	0	0	3,57
60<90 zile	Nr.	5	4	2	1	2	1	0	1	0	0	0	0	16
	sold Gr (mil.lei)	3,49	1,19	0,47	1,75	0,12	0,15	0	0,5	0	0	0	0	7,67
≥90	Nr.	9	3	1	2	3	0	1	0	0	0	0	0	19
	sold Gr (mil.lei)	5,83	1,17	0,2	0,45	2,26	0	0,71	0	0	0	0	0	10,62

Sursa: Calcule IP ODA

În vederea susținerii sectorului agricol și a impulsionării creditării companiilor afectate de condițiile climatice nefavorabile, IP ODA, în colaborare cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, a elaborat două produse noi de garantare: „Credit Agricol de Urgență” (CAU), activ în perioada 01.03.2024–31.05.2024, și „Capital Circular Agricol” (CCA), lansat la data de 15 martie 2024. În condițiile în care resursele financiare au fost integral utilizate, iar o suplimentare ulterioară nu a fost aprobată, în conformitate cu prevederile Deciziei Consiliului IP ODA din data de 13.03.2024, implementarea produsului CCA a fost sistată începând cu data de 01.06.2024.

În baza produselor menționate au fost emise 273 garanții financiare individuale în valoare de 83,64 mil. lei, fiind debursate credite în valoare de 93,06 mil. lei. Condițiile de garantare în cadrul celor două produse sunt prezentate în Tabelul 17.

Tabelul 17. Produsele și condițiile de garantare pentru IMM din sectorul agricol

Condițiile de garantare a întreprinderilor	Credit Agricol de Urgență	Capital Circular Agricol
Cota maximă de garantare	90%	80%
Valoarea maximă a creditului, lei	500 000	Fără limită
Moneda creditului	MDL	MDL/EUR/USD
Valoarea maximă a garanției conform produsului, lei	450 000	1 600 000
Comisionul de garantare	0,5% anual din soldul garanției	0,5 % anual din soldul garanției, aplicat până la 31.12.2024. Începând cu 01.01.2025 comisionul de garantare va constitui 1 % anual din soldul garanției, indiferent data acordării.
Destinația creditului	Mijloace circulante utilizate pentru: • Material semincer; • Combustibil sau lubrifianți; • Fertilizanți sau produse fitosanitare; • Servicii mecanizate în agricultură; • Cheltuieli privind retribuirea muncii aferente lucrărilor de însămânțare în primăvara 2024.	Mijloace circulante, inclusiv refinanțarea creditelor acordate pentru finanțarea mijloacelor circulante.
Termenul maxim al creditului	18 luni	60 luni - pentru creditele acordate până la 31.12.2024 36 luni - pentru creditele acordate începând cu 01.01.2025

Sursa: IP ODA

Analiza portofoliului de garantare din perspectiva repartizării pe tipuri de produse reflectă, că 53,4% din valoarea garanțiilor emise pe parcursul anului au fost acordate întreprinderilor active, respectiv cele care activează pe piață mai mult de 12 luni. Totodată, din perspectiva impactului garanțiilor emise pe parcursul anului 2024 asupra dezvoltării întreprinderilor beneficiare, fiecare leu acordat sub formă de garanție a permis contractarea creditelor în valoare de 2,3 lei și efectuarea investițiilor în economie în valoare de circa 3,1 lei. Ponderea produselor de garantare aferente portofoliului de garanții emise de FGC pe parcursul anului, este reflectată în *Tabelul 18*.

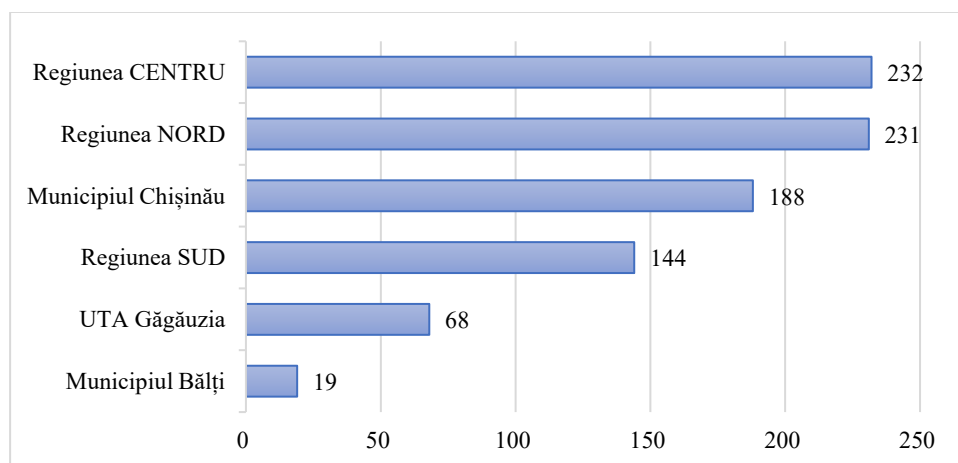
Tabelul 18. Ponderea produselor FGC în portofoliul de garanții acordate pe parcursul anului 2024

Produse	Numărul de garanții	Valoarea garanțiilor, lei	Valoarea Creditelor, lei	Valoarea Investițiilor, lei	Ponderea din valoarea garanțiilor
Debutante	1	160.000,00	200.000,00	200.000,00	0,02%
Nou create	42	16.479.157,00	102.001.000,16	131.107.930,44	2,06%
Tineri antreprenori	53	48.086.907,04	98.911.769,22	119.269.279,46	6,00%
Femei antreprenoare	107	113.696.528,00	239.615.529,45	308.997.803,48	14,19%
Active	338	428.992.988,32	1.122.060.825,43	1.501.749.877,08	53,53%
Exportatoare	25	74.323.409,34	178.610.727,45	256.412.021,52	9,27%
Capital Circular Agricol	43	36.094.460,00	52.230.850,00	52.230.850,00	4,50%
Credit Agricol de Urgență	273	83.637.295,00	93.062.726,00	93.062.726,00	10,44%
TOTAL	882	801.470.744,70	1.886.693.427,71	2.463.030.487,98	100%

Sursa: Calcule IP ODA

Analiza distribuției geografice, reflectă că solicitările de garantare aprobate aferente anului 2024, provin în mare parte din regiunea centrală (26,3%) și regiunea de nord (26,2%). Alte, 21,3% din totalul garanțiilor financiare emise pe parcursul anului, au fost în favoarea companiilor ce activează în mun. Chișinău, fiind urmate de regiunea sud cu o pondere de 16,3% (*Figura 7*Figura 1).

Figura 7. Numărul garanții financiare în profil regional

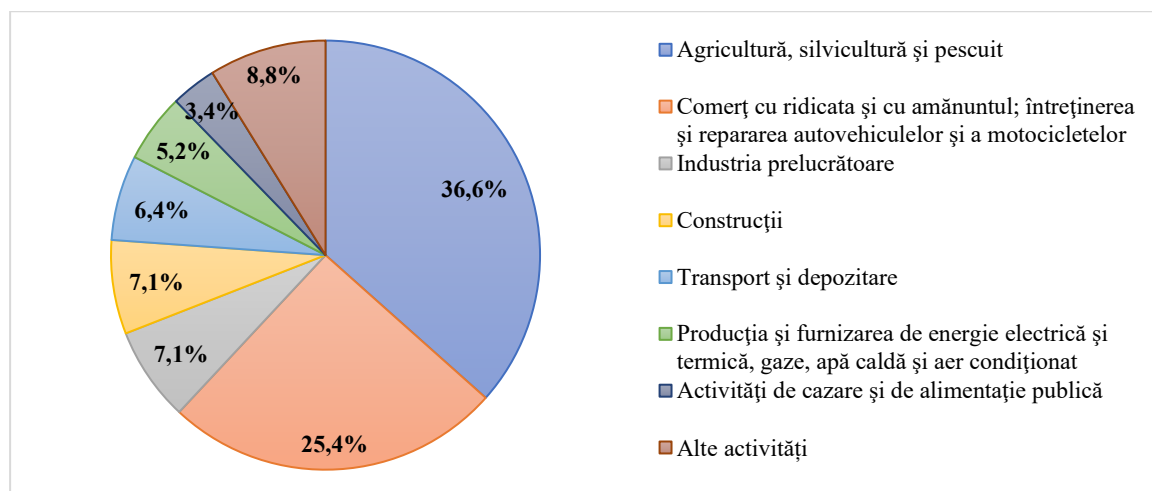

Sursa: Calcule IP ODA

Din perspectiva sectoarelor economice, cele mai multe garanții au fost emise pentru credite acordate întreprinderilor din sectorul agricol (502), urmat de comerț (148), industria prelucrătoare (54 garanții), transport și depozitare (54 garanții) și construcții (30 garanții). Totodată, cea mai mare pondere din valoarea garanțiilor emise de asemenea, o reprezintă sectorul agricol cu 36,6% din total sau garanții în valoare de 293,2 mil. lei, urmat de comerț cu 25,4% sau 203,3 mil. lei. Subsecvent, industriei prelucrătoare îi revine o

pondere de 7,1% sau 56,9 mil. lei din valoarea garanțiilor emise, asemănător și sectorului construcții 7,1% sau 56,7 mil. lei, (Figura 8).

Figura 8. Distribuția garanțiilor emise pe sectoare ale economiei naționale

Sursa: Calcule IP ODA

2.1.2 Implementarea mecanismului de emitere a garanțiilor financiare de portofoliu

Prin Hotărârea Guvernului nr. 709/2022¹⁰ a fost aprobat în redacție nouă *Regulamentul cu privire la organizarea, funcționarea și utilizarea Fondului de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii*, care prevede posibilitatea acordării de către IP ODA a garanțiilor de portofoliu.

IP ODA în colaborare MDDE și Ministerul Finanțelor a negociat cu Banca Mondială o finanțare în valoare de **13,8 mil. EUR** pentru capitalizarea FGC și lansarea mecanismului de emitere a garanțiilor financiare de portofoliu, prima tranșă în valoare de **9,5 mil. EUR** a fost recepționată la data de 28.07.2023, urmare a îndeplinirii pe deplin a celor 5 condiții de debursare a primei tranșe, stabilite de Banca Mondială. Tranșa a II-a de 4,3 mil. EUR va fi transferată după îndeplinirea condițiilor de debursare conform acordului de împrumut, preconizată pentru anul 2025.

Urmare aprobării „Manualului operațional”, a fost elaborată și consultată cu sectorul bancar schema de garantare de portofoliu, care a fost aprobată de către Consiliul IP ODA prin Procesul-verbal nr. 9, din data de 10 noiembrie 2023. Astfel, la data de 15.11.2023 a fost lansat apelul de depunere a cererilor din partea băncilor, pentru participarea în calitate de creditor la schema de garantare a portofoliilor de credite. Prima cerere a fost depusă de către B.C. „ProCredit Bank” la data de 29 decembrie 2023.

În conformitate cu procedurile de selecție, a fost efectuată evaluarea de due diligence și o vizită la sediul B.C. „ProCredit Bank” la data de 09.02.2024, ulterior fiind elaborat un raport, care a fost acceptat de Banca Mondială la data de 02.04.2024. Cu toate acestea, dat fiind faptul că banca nu deținea un document separat care să integreze sistemul de management social și de mediu, elementele date regăsindu-se în politici și proceduri separate, aceste aspecte au rămas neaprobate.

În acest context, urmare consultărilor cu băncile partener, la data de 30 aprilie, a fost transmis Manualul Operațional spre revizuire către Banca Mondială, cu includerea ajustărilor aferente procesului intern de acceptare a băncilor în cadrul schemei de garantare, precum și eliminarea anexei la contractul de colaborare, aferentă sistemului de management social și de mediu (ESMS), dat fiind faptul că procedurile și

¹⁰ Hotărârea Guvernului nr. 709/2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea, funcționarea și utilizarea Fondului de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134005&lang=ro

instrucțiunile de verificare și cuantificare a riscului de mediu și social în cadrul activității băncilor comerciale, sunt examinate și confirmate în cadrul procesului de due diligence.

Este de menționat, că pe data de 21 iunie 2024, Banca Mondială a aprobat modificările solicitate, care urmează ulterior să fie aprobate de Comitetul de Finanțare și Risc și Consiliul IP ODA. Totodată, la finele lunii aprilie au fost recepționate cererile de aplicare din partea OTP Bank S.A. și B.C. „MAIB” S.A. care la finele lunii iulie au fost modificate de către bănci, inclusiv actele transmise, reieșind din datele financiare ajustate.

Toate băncile care au aplicat, au solicitat simplificarea procesului de colaborare, inclusiv a aspectelor de mediu și sociale (E&S) care se impune în cadrul contractului de colaborare și a schemei de garantare susținute de Banca Mondială, prin excluderea anexei ESMS, reieșind din faptul că băncile au implementat considerentele E&S în majoritatea actelor de risc, creditare și operațiuni, însă nu dețin un document separat.

În cadrul ședinței din data de 03.09.2024, Consiliul IP ODA a aprobat modificările Manualului Operațional și limitele de expunere față de creditori, pentru B.C. „ProCredit Bank” a fost diminuată expunerea, comparativ cu solicitarea băncii.

La situația din 31.12.2024 au fost finalizate procesele de evaluare a B.C. „MAIB” S.A. și recepționată confirmarea din partea Băncii Mondiale cu privire la acceptarea raportului de evaluare și eligibilitatea băncii în cadrul Proiectului. La începutul anului 2025, Comitetul de Finanțare și Risc urmează să aprobe cererile și plafoanele de garantare pentru B.C. „MAIB” S.A. și B.C. „ProCredit Bank” S.A., urmând ca ulterior Acordurile de garantare să fie transmise băncilor selectate pentru semnare.

2.2. Fondul pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei

Fondul pentru Antreprenoriat și Creșterea Economică a Moldovei (FACEM) a fost creat prin modificările realizate pe parcursul lunii noiembrie 2022 la Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii. Totodată, FACEM a fost instituționalizat în cadrul IP ODA cu statut de subdiviziune internă, fără personalitate juridică odată cu aprobarea structurii organizatorice¹¹. Acesta are drept scop oferirea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la finanțare accesibilă prin intermediul băncilor și organizațiilor de creditare nebancară eligibile. Conform legii, FACEM este finanțat din alocările de la bugetul de stat, mijloacele financiare alocate de către partenerii de dezvoltare și/sau donatori (credite/împrumuturi, asistență financiară și tehnică, granturi).

În vederea îmbunătățirii cadrului normativ și operațional al FACEM, pe parcursul anului 2024, au fost operate mai multe modificări la *Regulamentul cu privire la activitatea FACEM (HG nr. 94/2023)* și la *Programul de stimulare a investițiilor „373” (HG nr. 351/2023)*, urmare a aprobării *Hotărârii de Guvern nr. 327 pentru modificarea unor hotărâri ale Guvernului (facilitarea accesului la finanțe pentru IMM)* în cadrul ședinței Guvernului din 08.05.2024. Modificările au vizat:

- HG nr. 94/2023 - excluderea la punctul 16 subpunctul 2), textul „banca nu este în proces de reorganizare” se exclude (se referă la eligibilitatea băncilor pentru a deveni EFP);
- HG nr. 351/2023 – modificarea criteriilor de eligibilitate pentru proiectele investiționale, domenii de investire și solicitanți.

Subsecvent, Manualul operațional al *Programului de stimulare a investițiilor „373”* aprobat de către Consiliul IP ODA la data de 17.06.2024, a fost revizuit și ajustat conform noilor prevederi ale Hotărârii Guvernului nr. 351/2023.

¹¹ Anexa nr. 2, la Hotărârea Guvernului nr. 487/2022 cu privire la organizarea și funcționarea Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135927&lang=ro#

În efortul de a combate efectele crizei energetice asupra mediului de afaceri și de a susține tranziția spre surse de energie regenerabilă și durabilă, la data de 11 octombrie 2024, IP ODA a lansat un nou produs de suport pentru mediul de afaceri - Produsul de finanțare *FACEM Investiții BGK*. Obiectivul principal al produsului este stimularea creșterii economiei naționale prin oferirea IMM-urilor a resurselor financiare, în condiții avantajoase, pentru finanțarea proiectelor investiționale ce țin de eficiența energetică, tranziția energetică și măsuri de adaptare la schimbările climatice.

2.2.1 Colaborarea cu Instituțiile Financiare Internaționale

Pe parcursul anului 2024, în scopul atragerii capitalului de lucru al FACEM, IP ODA a continuat colaborarea cu Banca de Dezvoltare Poloneză (BGK) și Banca de Dezvoltare Germană (KfW).

I. Banca de Dezvoltare Poloneză (BGK)

Pentru asigurarea capitalului de lucru al FACEM, a fost atras un împrumut de la Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) din Polonia, în cadrul unui acord semnat între Guvernul Republicii Moldova și BGK. *Acordul de împrumut dintre Guvernul RM și BGK pentru susținerea dezvoltării IMM prin intermediul IP ODA* a fost semnat la 19 decembrie 2023 și ratificat prin *Legea nr. 441 din 28 decembrie 2023*. Prin acest împrumut, FACEM beneficiază de resurse financiare destinate susținerii proiectelor investiționale ale IMM-urilor, în domenii esențiale precum eficiența energetică, tranziția energetică și măsurile de adaptare la schimbările climatice.

Pe parcursul anului 2024 au fost semnate alte două acorduri:

- Acordul de implementare al împrumutului – semnat la data de 15.03.2024;
- Acord subsidiar între Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și IP ODA pentru Proiectul susținerea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii – semnat la data de 22.03.2024.

Principalele condiții de finanțare:

1. Valoarea: **5,0 milioane EUR** (2 tranșe);
2. Termen: **7 ani**;
3. Scop finanțări: proiecte investiționale ale IMM -lor ce țin de eficiența energetică, tranziția energetică și măsuri de adaptare la schimbările climatice;
4. Recreditare: prin intermediul entităților financiare partenere eligibile – bănci și OCN;
5. Rata dobânzii achitată către BGK constituie 0,5% (3,15% sunt acoperite de către Comisia Europeană și achitate către BGK);
6. Indicatori de proiect de finanțare BGK, înregistrați până în anul 2031:
 - cel puțin 600 IMM-uri susținute prin organizarea cursurilor de instruire financiară;
 - cel puțin 300 IMM-uri, care au solicitat finanțare de la bănci, susținute prin organizarea cursurilor de alfabetizare financiară;
 - cantitatea de emisii de gaze cu efect de seră evitate pe an – 2.052 tone CO₂.

Debursarea împrumutului contractat de la BGK a fost executată în 2 tranșe:

- la data de 28.03.2024, prima tranșă a împrumutului în valoare de 2,0 mil. EUR
- la data de 28.06.2024, a doua tranșă în valoare de 3,0 mil. EUR.

În anul 2024 pentru împrumutul în valoare de 5,0 mil. EUR, IP ODA a achitat dobânda scadentă în sumă de 15,3 mii EUR la Ministerul Finanțelor, pentru onorarea obligațiilor Republicii Moldova față de BGK. Pe parcursul anului 2025, suma totală spre plată față de BGK este de 535,7 mii EUR, reprezentând dobânda scadentă pentru utilizarea împrumutului - 24,9 mii EUR și suma principală a împrumutului - 510,9 mii EUR. Până la acumularea de către FACEM a mijloacelor de la instituțiile financiare partenere (IFP), plățile se asigură din mijloacele proprii ale IP ODA.

În baza prevederilor acordului de implementare, IP ODA raportează lunar și trimestrial atât la BGK și MDED, cât și la Ministerul Finanțelor, progresul și situația finanțărilor din contul mijloacelor împrumutate de la BGK, inclusiv rapoarte narative.

II. Banca de Dezvoltare a Germaniei KfW

În scopul atragerii capitalului de lucru al FACEM colaborarea cu Banca de Dezvoltare a Germaniei KfW a fost continuată, având ca obiectiv principal recreditarea IMM-urilor prin intermediul entităților financiare partenere. În cadrul acestei colaborări, au fost semnate două acorduri importante:

- Acordul de grant și de proiect „Facilitatea de Dezvoltare a IMM-urilor din Republica Moldova” dintre Guvernul Republicii Moldova și KfW, semnat la data de 11.03.2024, pentru susținerea dezvoltării IMM-lor prin intermediul IP ODA;
- Acordul de implementare a Acordului de Grant și de proiect, semnat la data de 15.05.2024.

Acordul de grant și de proiect dintre Guvernul Republicii Moldova și KfW pentru susținerea dezvoltării IMM-lor prin intermediul IP ODA, prevede următoarele:

1. **Acordul de grant și de proiect** este un acord interguvernamental și presupune oferirea de către Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) a unui grant în valoare de **10,7 milioane EUR**.
2. Părțile la Acord sunt Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Banca de Dezvoltare KfW și IP ODA.
3. Proiectul sus-menționat face parte a *Pactului de stabilitate pentru Europa de Sud-Est*, având ca scop îmbunătățirea accesului IMM-urilor la finanțare, în vederea sprijinirii acestora ca promotori ai creșterii economice și creării de locuri de muncă în Republica Moldova.
4. Proiectul va fi implementat pe o durată de trei ani. Implementarea va fi responsabilitatea IP ODA, cu coordonarea și supravegherea din partea MDED.
5. **Scopul grantului** este de a refinanța prin intermediul entităților financiare partenere împrumuturile investiționale acordate IMM-urilor, prin intermediul FACEM, gestionat de IP ODA.
6. **Obiectivele specifice sunt:**
 - a) Refinanțarea îndreptată către bănci pentru a facilita creditarea IMM-lor (Măsura de investiții – **10,0 milioane EUR**)
 - b) Furnizarea serviciilor de consultanță pentru implementarea proiectului (asistență tehnică – **0,7 milioane EUR**).

Merită de menționat că, pe lângă contribuția financiară inițială în valoare 10,7 mil. EUR (asistență nerambursabilă), la data de 16.12.2024 Guvernul Germaniei a aprobat suplimentar un grant în valoare de 20,0 mil. EUR în scopul finanțării IMM prin intermediul IP ODA (FACEM).

Pe parcursul anului 2024, IP ODA a continuat activitățile de implementare a Acordului de Grant și a Proiectului semnat cu banca germană KfW, orientate spre susținerea și dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii din Republica Moldova. Aceste acțiuni au contribuit semnificativ la consolidarea cadrului instituțional și operațional necesar pentru derularea eficientă a proiectului „Facilitatea de Dezvoltare a IMM-urilor din Moldova”.

În acest sens, au fost desfășurate procedurile de selectare a echipei de consultanță (internațională și locală) pentru implementarea acordului de grant și proiect, executate conform reglementărilor KfW și ale Uniunii Europene, în două etape. Totodată, IP ODA a înaintat către Guvernul Republicii Moldova propuneri privind aprobarea scutirii de TVA pentru achizițiile efectuate din fondurile alocate prin grantul oferit de KfW, măsură necesară pentru facilitarea implementării proiectului.

În continuare, a fost organizată licitația pentru selectarea serviciilor de consultanță necesare implementării proiectului „Facilitatea de Dezvoltare a IMM-urilor din Moldova” în conformitate cu legislația Uniunii

Europene și cu suportul unui „Tender Agent” contractat de KfW. Serviciile respective sunt finanțate din componenta de asistență tehnică a grantului, în valoare de 0,7 mil. EUR.

La data de 05.08.2024 a avut loc semnarea *Raportului de evaluare tehnică*, care conținea recomandarea de inițiere a discuțiilor precontractuale cu „Frankfurt School of Finance & Management” GmbH din Germania. Astfel, la data de 12.09.2024 au fost desfășurate negocierile precontractuale, care s-au finalizat cu semnarea la data de 02.12.2024 a *Acordului pentru serviciile de consultanță și suport tehnic pentru implementarea proiectului „Facilitatea de Dezvoltare a IMM-urilor din Moldova”* dintre IP ODA și „Frankfurt School of Finance & Management” GmbH în calitate de consultant.

În prima fază a colaborării cu „Frankfurt School of Finance & Management” GmbH au fost discutate și clarificate reglementările IP ODA și ale Republicii Moldova, abordate scopurile și viziunile instituționale, identificate necesitățile FACEM și ale IP ODA, și definit planul de activitate al Consultantului pentru perioada inițială de prestare a serviciilor.

2.2.2 Instrumente de finanțare gestionate de FACEM

Programul de stimulare a investițiilor „373”

Programul de stimulare a investițiilor „373” (P373), aprobat prin HG nr. 351 din 07.06.23, are drept scop asigurarea accesului la finanțare al întreprinderilor mici și mijlocii pentru proiecte investiționale, prin compensarea parțială a ratei dobânzii la creditele investiționale oferite de către băncile din R. Moldova.

Lansat la data de 22.06.2023, Programul a cunoscut o dezvoltare semnificativă pe parcursul anului 2024, reușind să sprijine peste 500 de IMM-uri în accesarea a 743 de credite investiționale, în valoare de 2 374,0 mil. lei, care vor genera circa 3 475,7 mil. lei investiții în economie.

Tabelul 19. Date statistice privind rezultatele P373, 2024

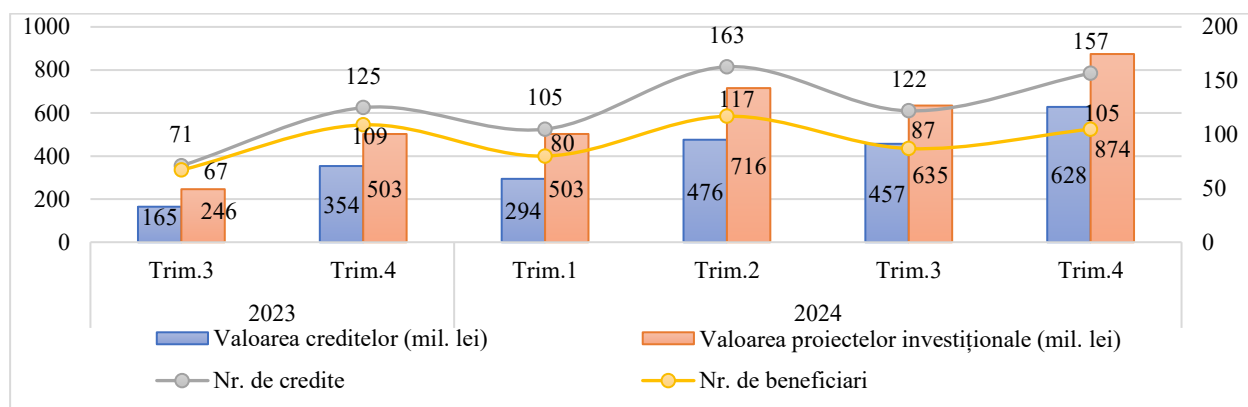
Perioada	Numărul de Beneficiari IMM	Numărul de credite acordate	Suma creditelor (echivalentul în mii MDL)	Valoarea investițiilor (mii MDL)
Anul 2023	176	196	518.536	748.702
Trimestrul III	67	71	164.784	246.179
Trimestrul IV	109	125	353.752	502.523
Anul 2024	389	547	1.855.456	2.727.051
Trimestrul I	80	105	294.251	502.657
Trimestrul II	117	163	475.892	715.714
Trimestrul III	87	122	456.965	634.699
Trimestrul IV	105	157	628.348	873.982
TOTAL	565	743	2.373.992	3.475.753

Sursa: Calcule IP ODA

Totodată, la situația din data de 31.12.2024 rezultatele Programului „373” sunt următoarele:

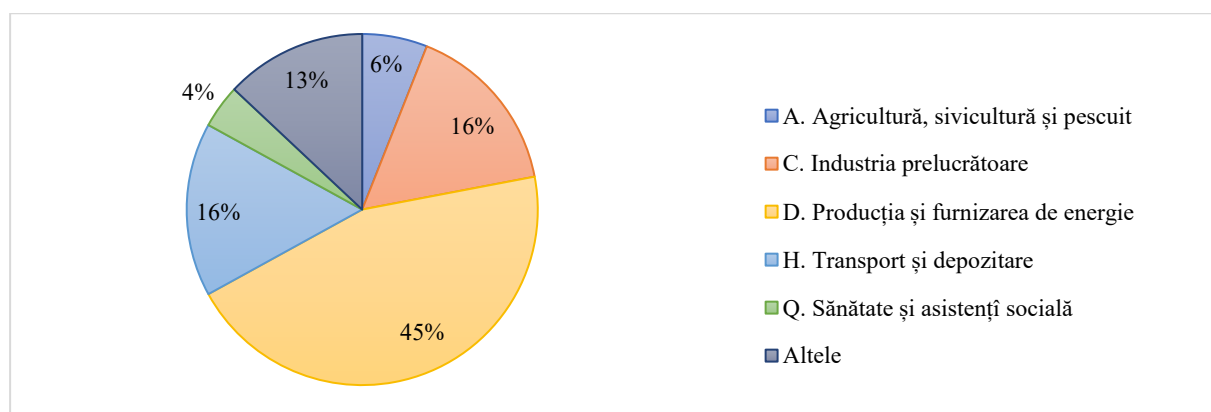
1. Valoarea compensațiilor dobânzii a fost de **32,98 mil. lei**;
2. Valoarea angajamentelor de compensare a dobânzilor – **156,4 mil. lei**;
3. **Soldul datoriei la creditele incluse în P373 a constituit 1 945,15 mil. lei sau 8,52%** din valoarea totală a creditelor acordate IMM (portofoliul la 31.12.2024), raportat de bănci la BNM (22 838,8 milioane lei).

Evoluția pozitivă a rezultatelor înregistrate pe parcursul perioadei de implementare a Programului „373” este reflectată în *Figura 9*.

Figura 9. Evoluția trimestrială a portofoliului de credite incluse în P373, mil. MDL

Sursa: Calcule IP ODA

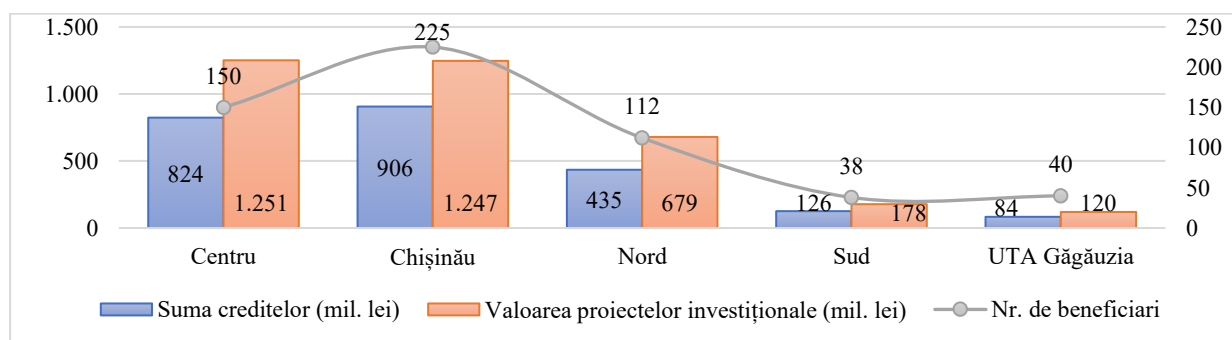
Majoritatea investițiilor stimulate prin Programului „373” au fost în producția și furnizarea de energie (45%), pentru investiții în domeniul transport și depozitare (16%) și în industria prelucrătoare (16%). Această distribuție este determinată de faptul că antreprenorii sunt interesați în utilizarea surselor de energie alternativă, ceea ce va contribui la diminuarea cheltuielilor de producție și în unele cazuri la dezvoltarea unei noi activități economice.

Figura 10. Distribuția investițiilor pe sectoare economice P373

Sursa: Calcule IP ODA

Din perspectivă teritorială se observă, că cea mai mare pondere la capitolul investiții o deține regiunea Centru, urmată de mun. Chișinău și Nord, aceasta se datorează modificării criteriilor de eligibilitate pentru proiectele investiționale, domenii de investire și solicitanți stabilite în HG nr. 351/2023.

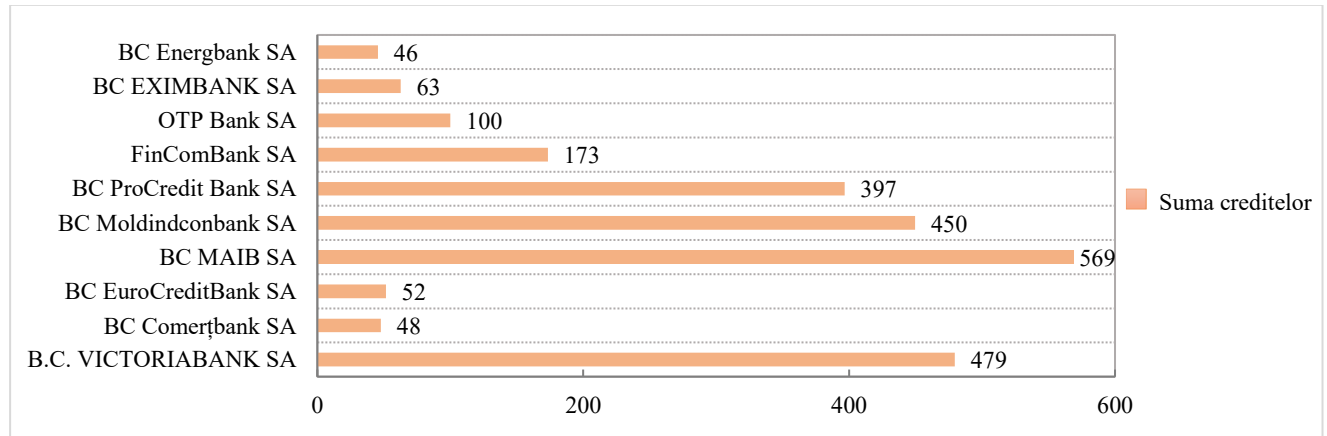
Majoritatea investițiilor efectuate de către beneficiarii Programului au fost concentrate în raioanele din Centrul țării și în mun. Chișinău (câte 36%), *Figura 11*.

Figura 11. Evoluția investițiilor în profil teritorial la 31.12.2024, mil. MDL

Sursa: Calcule IP ODA

În vederea asigurării bunei implementări a *Programului de stimulare a investițiilor „373”*, IP ODA colaborează cu 10 entități financiare, toate fiind bănci comerciale care activează pe teritoriul țării. De la lansarea P373, cel mai mare volum de credite a fost acordat de BC MAIB SA (24%), urmat de BC Moldindconbank SA (18%) și BC ProCredit Bank SA (17%), *Figura 12*.

Figura 12. Valoarea creditelor acordate și incluse în P373 la nivel de bănci, mil. MDL

Sursa: Calcule IP ODA

Produsul de finanțare „FACEM Investiții BGK”

Dezvoltarea durabilă și promovarea economiei verzi sunt priorități strategice ale Republicii Moldova. În sprijinul realizării acestor obiective naționale, Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului a lansat noul produs de finanțare „FACEM Investiții BGK”¹², elaborat în parteneriat cu principalii actori de dezvoltare: Banca Poloneză de Dezvoltare (BGK), Solidarity Fund PL și Asociația Băncilor din Moldova.

Obiectivul principal al produsului „FACEM Investiții BGK” este stimularea creșterii economiei naționale prin oferirea IMM-urilor a resurselor financiare, în condiții avantajoase, pentru finanțarea proiectelor investiționale ce țin de eficiența energetică, tranziția energetică și măsuri de adaptare la schimbările climatice.

Pe parcursul anului 2024, au fost realizate o serie de activități esențiale pentru implementarea și lansarea noului produs de finanțare „FACEM Investiții BGK”. În acest sens, a fost elaborat *Manualul Operațional al produsului*, aprobat de către Consiliul IP ODA la data de 3 septembrie 2024 (Procesul-verbal nr. 15). Un alt document important este *Ghidul pentru solicitarea și obținerea porțiunii de grant aferente produsului „FACEM Investiții BGK”*, oficializat prin Ordinul Directorului IP ODA nr. 93G din 23.12.2024. Totodată, în vederea implementării eficiente a produsului, au fost dezvoltate șapte modele de documente esențiale, inclusiv cererea de finanțare, declarația pe propria răspundere, deciziile de finanțare sau refuz și contractele adiționale, toate aprobate prin același ordin.

Un progres notabil a fost înregistrat odată cu elaborarea și coordonarea Proiectului Acordului de colaborare instituțională între IP ODA și Solidarity Fund, care reglementează volumul și implementarea asistenței tehnice aferente produsului „FACEM Investiții BGK”, oferite de Uniunea Europeană prin intermediul BGK și Solidarity Fund. Totodată, s-a lucrat la proiectul contractului-tip de colaborare cu entitățile financiare partenere, document ce a fost discutat și aprobat în consultare cu Ministerul Finanțelor și Oficiul de Gestionare a Proiectelor de Asistență Externă.

Pentru selectarea instituțiilor financiare partenere, în data de 13 septembrie 2024 a fost lansat apelul de selecție destinat băncilor licențiate interesate să ofere servicii de recreditare pentru IMM-uri prin acest produs. În luna octombrie, șapte bănci (BC „Moldova - Agroindbank” SA, BC „FinComBank” SA, BC

¹² Produsul de finanțare „FACEM Investiții BGK” <https://www.oda.md/ro/acces-la-finantare/facem-investitii-bgk>

„EuroCreditBank” SA, BC „Comerțbank” SA, BC „Victoriabank” SA, BC „OTP Bank” SA și SA BC „Eximbank”) au depus cereri de intenție, iar pentru fiecare dintre acestea s-au întocmit rapoarte de Due Diligence și opinii de risc de conformitate. Aceste analize au evaluat indicatorii financiari, respectarea cerințelor prudențiale ale Băncii Naționale, precum și politicile interne de gestionare a riscurilor și structura de guvernanță.

Pe baza evaluărilor, au fost calculate limitele maxime de expunere la risc pentru FACEM față de fiecare instituție financiară, iar toate documentele au fost prezentate Comitetului de Risc Financiar. În urma discuțiilor, CFR a emis o recomandare către Directorul IP ODA, pentru aprobarea celor șapte bănci ca parteneri financiari, stabilind și riscul de concentrare al FACEM către fiecare bancă, conform prevederilor Manualului Operațional, în limita de 50% din totalul bugetului pentru produsul de finanțare „FACEM Investiții BGK”. La data de 18 noiembrie 2024, rapoartele de Due Diligence au fost transmise către Banca de Dezvoltare Poloneză (BGK) pentru coordonare. Validarea finală a băncilor selectate a fost confirmată de BGK la începutul lunii decembrie 2024.

Directorul IP ODA a aprobat lista instituțiilor partenere și limitele de expunere aferente, iar contractele de recreditare au fost transmise spre semnare la finalul anului 2024. În paralel, a opta bancă comercială (BC „Moldincombank” SA) a depus cererea de intenție pentru a se alătura ca instituție financiară parteneră, iar procesul de evaluare și aprobare a acesteia este programat pentru începutul anului 2025.

Astfel, în această perioadă, au fost puse bazele solide pentru lansarea și implementarea eficientă a produsului „FACEM Investiții BGK”, un instrument dedicat susținerii financiare a IMM-urilor din Republica Moldova, care beneficiază acum de o platformă operațională clară, reglementată și în parteneriat cu instituții financiare și organizații internaționale de prestigiu.

Capitolul III. Dezvoltarea competențelor și culturii antreprenoriale

Promovarea culturii antreprenoriale la general, și dezvoltarea competențelor antreprenoriale, în particular, reprezintă direcții prioritare ale politicilor promovate de Guvern. Aceste politici sunt transpuse prin diverse programe și inițiative de sporire a educației și culturii antreprenoriale, dezvoltarea funcțiilor de mentorat și ghidare în afaceri, crearea de cunoștințe și formarea de competențe necesare ecologizării, digitalizării afacerilor și promovării internaționalizării IMM pe piețele externe.

IP ODA este organizația care are misiunea de a susține și dezvolta mediul antreprenorial autohton, inclusiv prin promovarea culturii antreprenoriale, acordarea asistenței financiare și tehnice, facilitarea accesului la finanțare pentru afaceri, precum și asigurarea infrastructurii de suport. Statutul IP ODA și Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii (articolele 16-18), menționează faptul că sporirea culturii antreprenoriale se realizează prin:

- educația antreprenorială, orientată spre dezvoltarea spiritului antreprenorial, care este o competență fundamentală pentru învățare pe tot parcursul vieții și este obligatorie pentru includere în programele de studii și de formare profesională la toate nivelurile;
- formarea profesională continuă orientată spre actualizarea cunoștințelor sau obținerea de noi cunoștințe necesare IMM pentru asimilarea inovațiilor, implementarea de noi tehnologii și standarde, fabricarea și promovarea producției orientate spre export, creșterea productivității și eficienței.

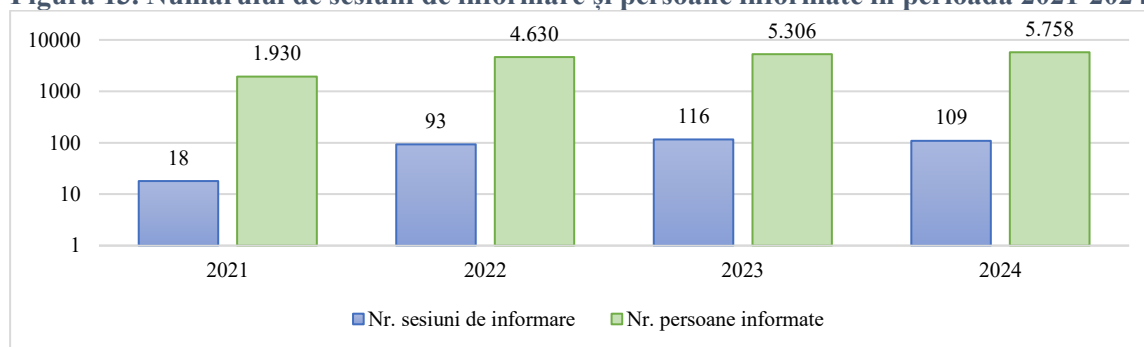
3.1. Informarea privind Programele ODA

Informarea permanentă privind Programele de suport în afaceri oferite de către IP ODA reprezentanților sectorului IMM, constituie un obiectiv indispensabil pentru dezvoltarea competențelor și culturii antreprenoriale. Serviciile de informare destinate antreprenorilor și potențialilor antreprenori presupun următoarea tipologie:

- oferirea informațiilor cu caracter general referitoare la activitatea IP ODA;
- informarea privind Programele de suport pentru IMM implementate de către IP ODA;
- informarea privind criteriile de eligibilitate și condițiile de aplicare la programele antreprenoriale gestionate de către IP ODA;
- informarea privind oportunitățile existente de suport în afaceri disponibile sectorului IMM.

Pe parcursul anului 2024, IP ODA a organizat/participat la **109 sesiuni de informare** privind instrumentele de suport în afaceri destinate IMM, în cadrul cărora au fost informate circa **5 758 de persoane** (Figura 13).

Figura 13. Numărului de sesiuni de informare și persoane informate în perioada 2021-2024

Sursa: Calcule IP ODA

Public

Din numărul total de sesiuni de informare **40,4%** au fost organizate în mun. Chișinău, iar **59,6%** au fost realizate în raioane, în colaborare cu administrațiile locale în cadrul unor evenimente destinate mediului de afaceri. Astfel, cele 109 sesiuni de informare privind instrumentele de suport în afaceri destinate IMM au fost realizate de către IP ODA, după cum urmează:

- **49** sesiuni de informare realizate în teritoriu, în cadrul APL de nivelul II în colaborare cu Consiliile raionale și alte instituții/servicii desconcentrate în teritoriu (subdiviziunile Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, Oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat, filialele AIPA, filialele Camerei de Comerț și Industrie etc);
- **42** sesiuni de informare realizate în cadrul evenimentelor de afaceri și a expozițiilor desfășurate în mun. Chișinău;
- **16** sesiuni de informare realizate pentru participanții la cursurile de instruire organizate de IP ODA;
- **2** Sesiuni de informare realizate pentru reprezentanții sistemului bancar.

3.2. Consultarea primară a antreprenorilor

IP ODA susține mediul de afaceri și acordă servicii de consultanță și asistență prin intermediul Serviciului de informare și consultare (Centrul de Consultanță în Afaceri), iar consultațiile oferite acoperă necesitățile antreprenorilor la diverse etape de desfășurare a afacerii. *Serviciul de informare și consultare* reprezintă o subdiviziune structurală din cadrul Direcției operațiuni al IP ODA, care activează în scopul dezvoltării spiritului antreprenorial și facilitării accesului reprezentanților business-ului mic și mijlociu la programele de suport în afaceri, prin oferirea de asistență informativă și consultativă individualizată, în regim permanent, referitor la oportunitățile de suport disponibile.

În scopul dezvoltării capitalului uman prin promovarea competențelor și culturii antreprenoriale pe plan regional, la data de 27 februarie 2024, cu suportul financiar al Uniunii Europene și al Ministerului Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) a avut loc deschiderea **Centrului de Informare și Consultanță în Afaceri ODA în Bălți**. Centrul nou-creat oferă IMM-urilor servicii de informare și consultanță privind accesarea programelor de grant, orientate spre creșterea competitivității și rezilienței IMM-urilor din Republica Moldova.

Antreprenorii și potențialii antreprenori beneficiază de servicii de consultanță în afaceri la cele trei etape de dezvoltare:

- i. inițierea și lansarea unei afaceri;
- ii. dezvoltarea, îmbunătățirea modelului de afaceri și a proceselor interne;
- iii. internaționalizarea și facilitarea integrării companiilor locale în lanțurile valorice regionale și globale.

Prioritatea de bază a Centrelor de Informare și Consultanță în Afaceri din mun. Chișinău și mun. Bălți, este *sporirea accesului antreprenorilor și potențialilor antreprenori la servicii eficiente de consultanță și asistență în afaceri*.

Serviciile acordate de către Centrele de Consultanță în Afaceri din cadrul IP ODA sunt:

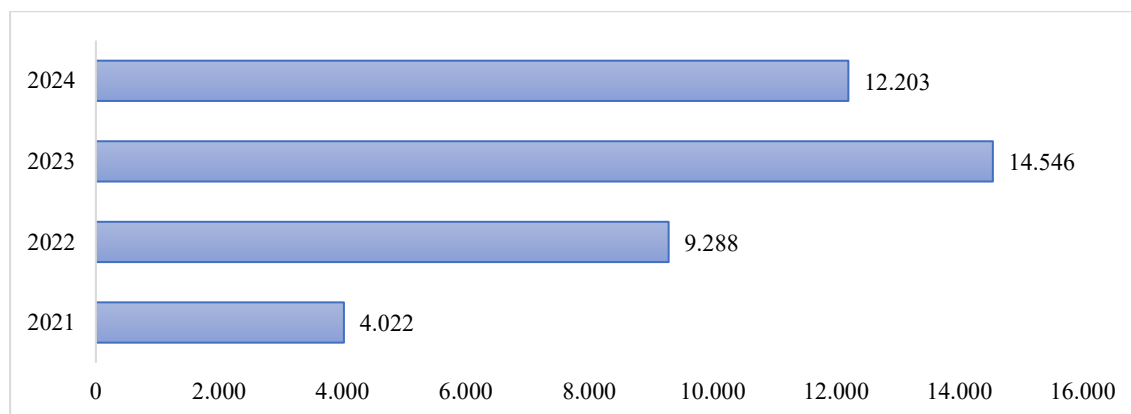
- prestarea serviciilor de consultanță primară specializată pentru antreprenorii debutanți sau persoanele fizice care doresc să se lanseze în afaceri;
- acordarea consultațiilor primare individualizate cu privire la posibilitățile de finanțare a unui proiect investițional;
- acordarea asistenței consultative privind mecanismul de aplicare la programele de suport în afaceri implementate de către IP ODA;

- ghidarea în accesarea instrumentelor existente de suport în afaceri disponibile sectorului IMM.

Pe parcursul anului 2024, prin intermediul Centrelor de Informare și Consultanță în Afaceri ale IP ODA din mun. Chișinău și mun. Bălți au fost acordate **12 203 consultații individualizate** (10 362 - consultații telefonice, 1 357 - în format fizic la sediul organizației și 484 în formă scrisă prin e-mail, scrisori chatbox pe site). În primul an de activitate, consultanții din cadrul Centrului de Consultanță NORD au organizat 22 de sesiuni de informare, în cadrul cărora au fost informate 1 228 de persoane. De asemenea, au fost acordate 4.336 de consultații individuale, contribuind semnificativ la sprijinul acordat antreprenorilor și dezvoltării afacerilor.

Evoluția consultațiilor oferite pe parcursul ultimilor patru ani este reflectată în, *Figura 14*.

Figura 14. Evoluția numărului consultațiilor oferite în perioada 2021-2024

Sursa: Calcule IP ODA

În vederea sporirii accesibilității serviciilor de consultanță pentru populație, în luna noiembrie 2024 a fost lansată platforma <https://programari.gov.md/ro/oda>, interconectată cu noul modul „Programări la servicii” din cadrul aplicației EVO, dezvoltată de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării în colaborare cu Agenția de Guvernare Electronică.

Această inițiativă contribuie la optimizarea procesului de programare, permite economisirea timpului și facilitează accesul cetățenilor la serviciile de consultanță în afaceri oferite de IP ODA.

3.3. Instruirea potențialilor beneficiari

Instruirea managerilor și a angajaților IMM, precum și a persoanelor care intenționează să se lanseze în afaceri este una din atribuțiile IP ODA prin care organizația urmărește susținerea dezvoltării antreprenoriatului.

În anul 2024, instruirile s-au desfășurat conform *Programului de Educație Antreprenorială*, aprobat de către Consiliul IP ODA în data de 6 aprilie 2023. Prin implementarea acestui program, IP ODA urmărește dezvoltarea capitalului uman, prin promovarea competențelor și culturii antreprenoriale, cu scopul de a contribui la crearea de noi locuri de muncă, creșterea numărului de întreprinderi nou-înființate, reducerea ratei de eșec a acestora, precum și sporirea competitivității și rezilienței IMM-urilor din Republica Moldova.

Programul de Educație Antreprenorială este structurat în 3 componente de bază:

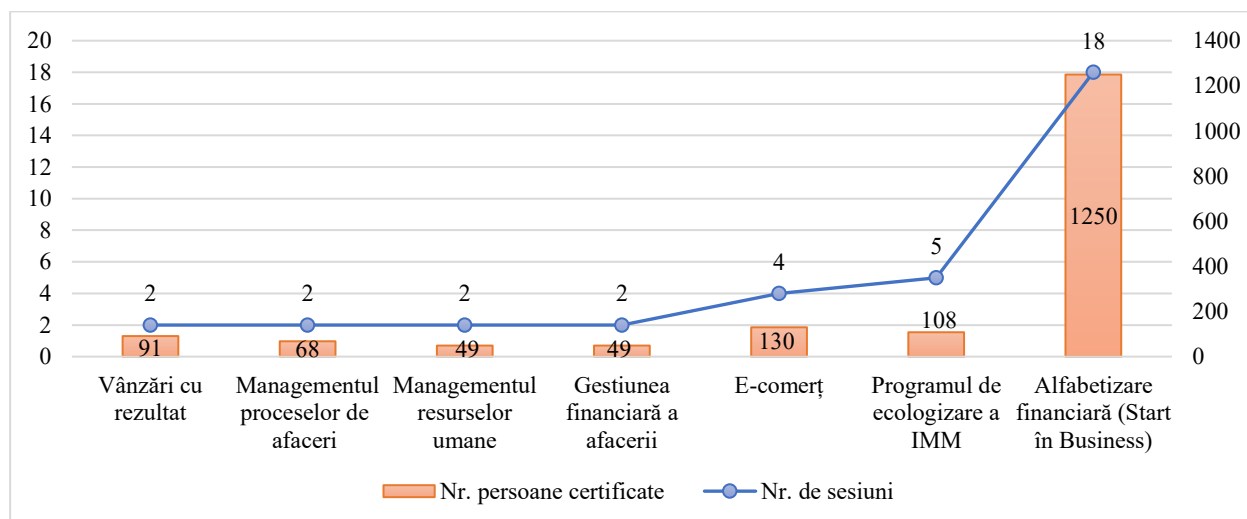
- **Start în Business** - Adresat persoanelor care doresc să-și inițieze o afacere. Prin intermediul acestui curs se urmărește abilitarea potențialilor antreprenori de a genera, analiza și selecta cele mai viabile idei de afaceri, dezvoltarea abilităților de analiză a pieței, identificarea segmentelor de clienți, elaborarea unui plan de afaceri, testarea ideii de afaceri precum și identificarea surselor de finanțare.

- **Efficientizarea afacerii** - Adresat antreprenorilor sau angajaților IMM care au o activitate economică de minim 6 luni. Prin intermediul acestui curs se urmărește formarea competențelor manageriale ale antreprenorilor și ale angajaților acestora, care ulterior vor avea rolul de multiplicare și aplicare a acestor cunoștințe în cadrul întreprinderilor lor.
- **Extinderea Afacerii** - Adresat antreprenorilor care au o activitate de minim 2 ani și se orientează pentru extinderea sau internaționalizarea afacerii. Prin intermediul acestui curs se urmărește formarea competențelor privind elaborarea unui plan de extindere și îmbunătățire a afacerii, proiectarea unei strategii de dezvoltare a afacerii precum și de planificare a bugetelor necesare implementării activităților de extindere și internaționalizare a afacerii.

Pe parcursul anului 2024, prin intermediul *Programului de Educație Antreprenorială* gestionat de IP ODA au fost organizate **35** sesiuni de instruire în cadrul cărora au fost instruite **2 361** de persoane, dintre care **1 745** au obținut certificatul de finalizare a cursurilor, ceea ce reprezintă o rată de absolvire de **74%**.

În vederea formării abilităților antreprenorilor pe domeniile economice prioritare, în perioada de raportare au fost realizate sesiuni de instruire dedicate, prezentate în *Figura 15*.

Figura 15. Distribuția persoanelor instruite pe tematica modulelor de formare

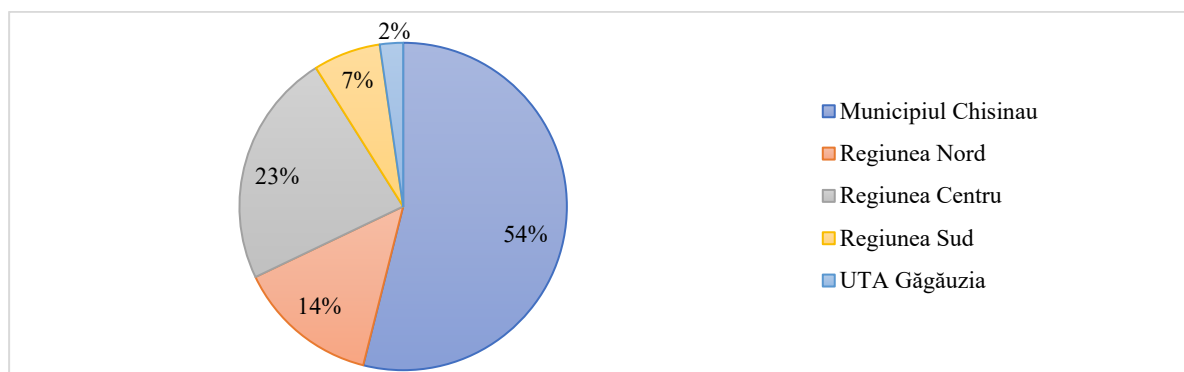

Sursa: Calcule IP ODA

Menționăm faptul că, conform „*Programului de Educație Antreprenorială*”, certificatele de finalizare a cursurilor de instruire se oferă persoanelor care au o rată de participare la instruire de minim 60%. Un alt aspect important este faptul că deținerea unui certificat de finalizare a modulului „Start în Business” oferă posibilitatea de accesare a finanțării nerambursabile în cadrul diferitor programe de suport antreprenorial.

Din totalul persoanelor instruite care au obținut certificatul de finalizare a cursurilor, **1 146 au fost femei**, acestea reprezentând **66%** din totalul participanților. De asemenea, **19 femei antreprenoare** au beneficiat de sesiuni de mentorat individuale și de grup, organizate în cadrul *Programului de Susținere a Antreprenoriatului Feminin*, menite să consolideze competențele antreprenoriale și să sprijine dezvoltarea afacerilor gestionate de femei.

În vederea asigurării accesului la serviciile de instruire, sesiunile de formare antreprenorială au fost organizate pe întreg teritoriul țării. Marea majoritate a participanților la instruire provin din municipiul Chișinău (54%), municipiul Bălți (5%), raionul Ialoveni (4%), raionul Orhei (3%), iar cea mai mică rată de participare se atestă pentru raionul Ocnița și municipiul Comrat (0,2% fiecare).

Figura 16. Distribuția persoanelor certificate conform regiunii de reședință

Sursa: Calcule IP ODA

Totodată, în concordanță cu planul privind promovarea alfabetizării și formarea competențelor antreprenoriale, pe domenii prioritare economice au fost elaborate 2 module de instruire în format digital (E-Comerț, Transformare digitală pentru antreprenori), care au fost plasate pe platforma MLearn și se află la etapa de testare.

În vederea sprijinirii dezvoltării antreprenoriatului și consolidării ecosistemului de afaceri, pe parcursul anului 2024, au fost concepute două inițiative noi: *Programul de formare a formatorilor în domeniul antreprenoriatului* și *Programul de mentorat, destinat antreprenorilor care sunt la etapa de creștere și dezvoltare a afacerii*. Dezvoltarea și operaționalizarea acestora va continua pe parcursul anului 2025.

Capitolul IV. Alte mecanisme de suport

Infrastructura de suport în afaceri constituie un element esențial al ecosistemului antreprenorial, iar extinderea acesteia sporește șansa de creștere și durata de supraviețuire a companiilor. Astfel, pe parcursul anului 2024, IP ODA a gestionat mai multe mecanisme/instrumente de sprijin antreprenorial în vederea asigurării infrastructurii de suport, necesară incubării și promovării ideilor de afaceri și dezvoltării activității economice în regiunile țării.

Un asemenea instrument gestionat de IP ODA este *Programul de stimulare a participării agenților economici la târguri și expoziții*. Lansat în anul 2012, Programul are drept scop rambursarea parțială a cheltuielilor de participare a agenților economici în cadrul expozițiilor/târgurilor la nivel național, regional și internațional. De la lansarea acestui Program, peste 1 500 de agenți economici au beneficiat de subvenționarea cheltuielilor în suma totală de circa 4,7 mil. lei.

Un alt mecanism de suport din gestiunea IP ODA este *Instrumentul de susținere și dezvoltare a Rețelei Incubatoarelor de Afaceri (RIAM)*, prin care este susținută financiar activitatea celor 11 Incubatoare de Afaceri (în continuare IA) în procesul de fortificare a potențialului instituțional și îmbunătățirea calității serviciilor prestate de acestea. Incubatoarele de Afaceri au misiunea de a dezvolta IMM din regiunile țării prin asigurarea accesului la cunoștințe de calitate, necesare în inițierea, administrarea și dezvoltarea afacerilor, dar și spațiu de desfășurare a afacerilor.

Totodată, prin intermediul *Programului de creare a platformelor industriale multifuncționale*, lansat în anul 2020, IP ODA urmărește dezvoltarea regională prin sporirea accesului la infrastructura industrială și oferirea spațiului pentru activități de producere și procesare a materiei prime.

Tot în gestiunea IP ODA este și Programul de stat „Prima Casă”, prin care se urmărește facilitarea accesului persoanelor fizice la procurarea unei locuințe prin contractarea de credite ipotecare garantate parțial de stat.

4.1. Programul de promovare a agenților economici la târguri și expoziții

Târgurile și expozițiile constituie o platformă importantă care oferă antreprenorilor din sectorul IMM oportunitatea de prospectare a pieței, promovare a imaginii companiei și de identificare a potențialilor parteneri de afaceri. Implementarea *Programului de promovare a agenților economici la târguri și expoziții* are loc conform Regulamentului, care stabilește modul de administrare și mecanismul de acordare a suportului financiar nerambursabil întreprinderilor micro, mici și mijlocii. Regulamentul descrie condițiile obligatorii necesare pentru obținerea mijloacelor financiare, criteriile de eligibilitate ale solicitanților, precum și cuantumul sprijinului financiar alocat.

În scopul îmbunătățirii *Programului de stimulare a participării agenților economici la târguri și expoziții* la data de 03.10.2022, Consiliul IP ODA a aprobat noul Regulament de implementare¹³ a acestuia. Astfel, noul Regulament prevede majorarea plafonului de subvenționare a taxei de înregistrare la târguri și expoziții, precum și a celui de închiriere a spațiului expozițional, după cum urmează:

- **100% din costul taxei de înregistrare la expoziție/târg, dar nu mai mult de 3 000 lei;**
- **50% din costul arendei spațiului expozițional contractat, dar nu mai mult de 5 000 de lei.**

Astfel, suma maximă a compensării transferată unui solicitant per expoziție poate constitui 8 000 lei în cazul expozițiilor organizate fizic, sau 2 000 lei pentru expozițiile virtuale.

¹³ Regulamentul Programului de promovare a participării agenților economici la târguri și expoziții, <https://www.oda.md/ro/suport-antreprenorial/subventionare-expo>

Pe parcursul anului 2024, prin intermediul Programului au fost subvenționate **256 de întreprinderi** care au participat la **18 expoziții naționale** și **4 expoziții internaționale** (desfășurate în România), suma totală a subvențiilor constituind **1 176 637,91 lei** (Tabelul 20). Sumele subvenționate au acoperit circa 38% din costurile suportate de antreprenori, în dependență de expoziția la care aceștia au participat.

Aceste evenimente au oferit oportunități valoroase pentru antreprenorii moldoveni de a-și promova produsele și serviciile, de a stabili noi parteneriate comerciale și de a îmbunătăți vizibilitatea pe piața internațională. Participarea la astfel de târguri și expoziții este esențială pentru dezvoltarea competitivității și extinderea pieței de desfacere a acestora.

Tabelul 20. Valoarea subvențiilor acordate agenților economici

Denumirea expoziției	Numărul agenților economici subvenționați	Suma totală a subvențiilor acordate, mii lei
Fabricat în Moldova 2024	79	355,7
Antreprenor Expo 2024	40	184,3
MOLDCONSTRUCT 2024	17	113,4
Republica Moldova prezintă la Brașov 2024	13	55,8
Crăciunul Acasă 2023	12	36,0
KIDS EXPO 2024	12	36,3
Farmer 2024 (Toamna)	9	34,4
MOLDAGROTEH (SPRING) 2024	9	39,8
MOLDOVAN BRANDS RUNWAY SS`24	8	64,0
FOOD&DRINKS 2024	7	25,7
PACKAGING.DEPOT 2024	7	46,4
Tourism&Travel Expo 2024	7	20,1
Antreprenor Expo 2023	6	18,9
Fashion Expo 2024	6	33,7
Moldovan Brands Runway AW24/25	5	39,0
Republica Moldova Prezinta la Cluj - Napoca 2024	5	13,5
Republica Moldova Prezintă la Iași 2024	5	24,3
Republica Moldova Prezintă la Baia Mare 2024	3	3,8
EXPO MOBILA 2024	2	13,5
MOLDENERGY 2024	2	9,6
MOLDAGROTEH (SPRING) 2024	1	1,3
Moldagrotech (Autumn) 2024	1	7,1
TOTAL	256	1.176,6

Sursa: Calcule IP ODA

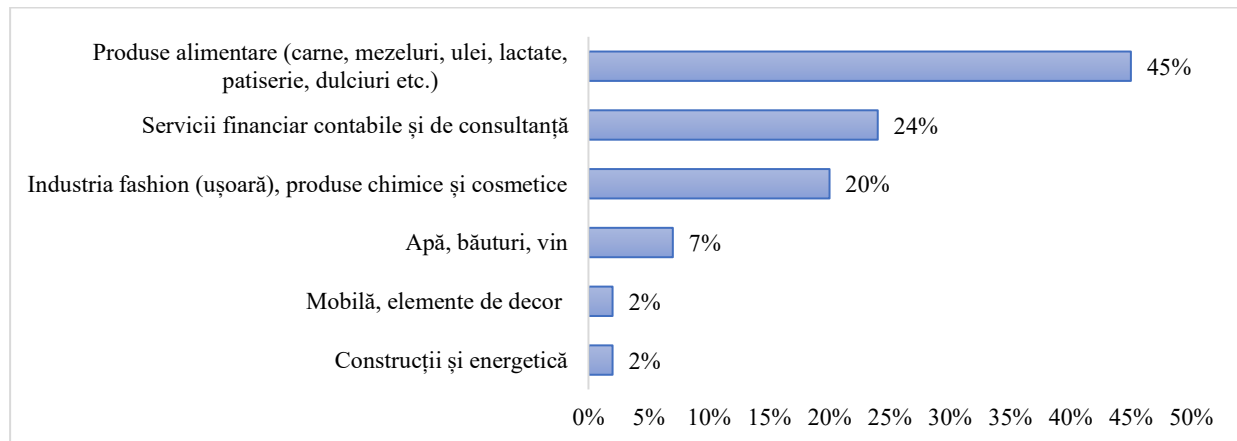
În perioada 10-12 octombrie 2024, IP ODA în colaborare cu CIE „MOLDEXPO” S.A. a organizat cea de a III-a ediție a expoziției „Antreprenor Expo”. Acest eveniment a avut drept obiectiv crearea unei platforme de interacțiune și colaborare între antreprenorii locali, potențiali investitori, furnizori și parteneri instituționali, pentru a stimula creșterea economică și consolidarea poziției IMM-urilor pe piețele globale.

În vederea atingerii obiectivelor, expoziția a fost însoțită de un amplu program de afaceri, în cadrul căruia atât antreprenorii, cât și participanții la expoziție au avut ocazia să cunoască mai bine Programele de suport în afaceri și instrumentele de acces la finanțare oferite de IP ODA. Totodată, au fost organizate a 3 tipuri de întâlniri B2B care au fost organizate de IP ODA în parteneriat cu GIZ MOLDOVA, STARTUP MOLDOVA și ACAM. Sesiunile de B2B au generat 20 de întâlniri, dintre care circa 84% sunt la etapa de expediere a ofertei, iar circa 3% dintre acestea deja colaborează.

Pe parcursul a 3 zile de activitate, evenimentul a fost vizitat de circa **7 482 vizitatori** și a acumulat un număr total de **20 155 vizualizări** pe platformele media (privesc.eu, pagina de Facebook ODA, pagina de Facebook MDDE, pagina de Facebook Antreprenor Expo și pagina de Facebook CIE MOLDEXPO).

În cadrul programului expozițional au participat 115 companii, care și-au prezentat produsele și serviciile pe o suprafață expozițională de 921 m.p. Profilurile de activitate a participanților au fost preponderent din domeniul industriei alimentare (45%), fiind urmat de sectorul serviciilor financiar-contabil și de consultanță (24%) și industria ușoară (20%), *Figura 17*.

Figura 17. Domeniul de activitate al participanților la expoziția „Antreprenor Expo” ediția a III-a

Sursa: Calcule IP ODA

În urma chestionării participanților la expoziție s-a constatat că: 57% din participanți și-au atins obiectivele, 39% din expozanți sunt satisfăcuți de calitatea vizitatorilor și 71% au confirmat participarea pentru ediția din anul următor.

Recunoscând importanța antreprenoriatului în dezvoltarea economiei naționale, precum și rolul, contribuția și responsabilitatea antreprenorilor, Guvernul a aprobat Hotărârea nr. 370 din 29.05.2024 prin care a fost instituită sărbătoarea profesională „**Ziua Antreprenorului**”¹⁴, care se va consemna anual la 27 iunie.

Prima ediție a sărbătorii profesionale „**Ziua Antreprenorului**” a reunit peste 100 participanți, printre care reprezentanți ai autorităților guvernamentale, antreprenori și reprezentanți ai sectorului bancar. Evenimentul a constituit o platformă de dialog și schimb de experiență, oferind sesiuni interactive și informative care au facilitat accesul antreprenorilor la informații relevante privind oportunitățile de finanțare și dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii.

4.2. Rețeaua incubatoarelor de afaceri

Una dintre prioritățile Guvernului este dezvoltarea continuă a infrastructurii de suport în afaceri, îndeosebi în localitățile rurale. În acest sens, pe parcursul anilor 2009-2024 au fost susținute **11 Incubatoare de Afaceri** amplasate în raioanele Cahul, Călărași, Ceadr-Lunga, Cimișlia, Dubăsari, Leova, Nisporeni, Rezina, Sângerei, Soroca și Ștefan-Vodă, care activează în conformitate cu prevederile *Instrumentului de susținere și dezvoltare a Rețelei Incubatoarelor de Afaceri în Moldova (RIAM)*.

Incubatoarele de Afaceri sunt instituțiile cheie la nivel regional, responsabile de:

- promovarea educației și culturii antreprenoriale în regiuni;

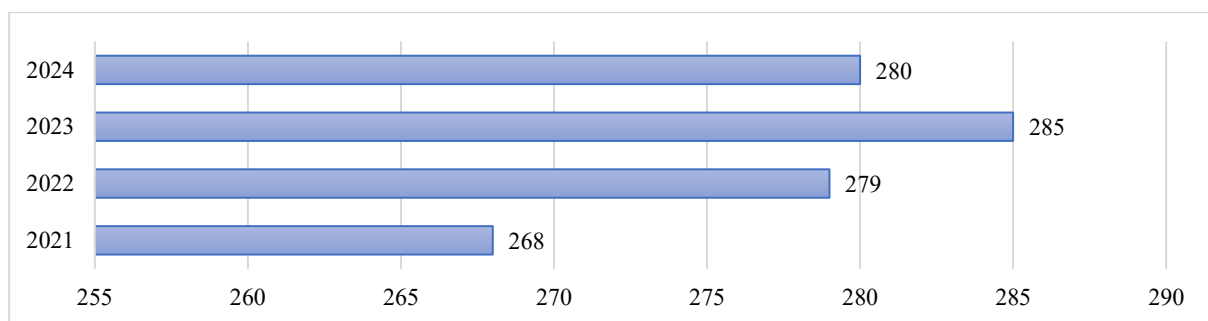
¹⁴ Hotărârea Guvernului nr. 370/2024 cu privire la instituirea sărbătorii profesionale „Ziua Antreprenorului”
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143407&lang=ro

- oferirea suportului educațional, consultativ și logistic pentru inițierea și dezvoltarea afacerilor;
- facilitarea accesului la fonduri destinate dezvoltării afacerilor.

În anul 2024, bugetul total disponibil pentru implementarea „Instrumentului de susținere pentru dezvoltarea RIAM” constituie **2 594,1 mii lei**. Astfel, în vederea fortificării capacităților instituționale ale Incubatoarelor de Afaceri și promovarea educației și culturii antreprenoriale în regiuni, au fost contractate mijloacele financiare în valoare totală de **1 656,84 mii lei**, care au generat următoarele rezultate:

- **252 sesiuni de informare**, de sensibilizare a mediului antreprenorial, de instruire tematice și ore de mentorat pentru implementarea proiectelor investiționale etc.;
- **442 de evenimente**, inclusiv **30 evenimente B2B** organizate cu participarea tinerilor antreprenori și a absolvenților RIAM, sau a companiilor active din regiune;
- **5.801 de persoane informate**, consultate, ghidate și mentorate în vederea dezvoltării afacerilor și implementării proiectelor investiționale.

Figura 18. Evoluția numărului de rezidenți incubați în perioada 2021-2024

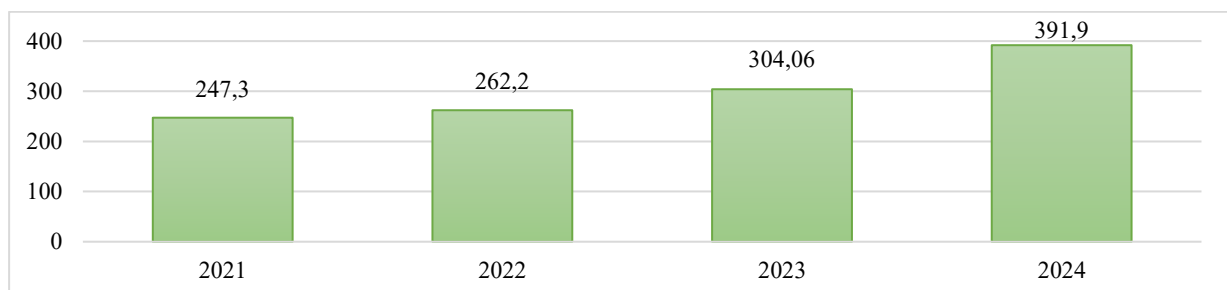

Sursa: Calcule IP ODA

Din numărul total de rezidenți 111 companii sunt debutante, 123 gestionate de tineri și 179 de către femei. Cumulativ, companiile incubate au creat 958 locuri de muncă, dintre care 432 pentru femei și 392 sunt destinate tinerilor. Pe parcursul anului 2024, în cadrul celor 11 incubatoare de afaceri au fost înregistrate în calitate de rezidenți 73 IMM noi.

Totodată, a fost remarcat faptul că, suportul financiar nerambursabil acordat fiecărui Incubator de Afaceri pentru implementarea planului de acțiuni privind dezvoltarea economică regională, a generat impact pozitiv asupra cifrei de afaceri a rezidenților, care în anul 2024 a înregistrat o majorare aproximativ cu 28 % față de anul 2023, *Figura 19*.

Figura 19. Evoluția valorii cifrei de afaceri a rezidenților și a IA în perioada 2021-2024, mil. MDL

Sursa: Calcule IP ODA

Datele indică faptul că incubatoarele de afaceri au avut un rol semnificativ în stimularea activității economice, contribuind la creșterea și consolidarea veniturilor pe termen mediu. Măsurile de sprijin, în special în mediul rural, au generat un impact pozitiv asupra dezvoltării economice locale, iar evoluția ascendentă a cifrei de afaceri reflectă succesul continuu al acestor inițiative.

4.3. Platforme Industriale Multifuncționale

În scopul consolidării competitivității și productivității sectorului industrial, al stimulării ocupării forței de muncă și al dezvoltării infrastructurii de suport pentru mediul de afaceri, IP ODA a desfășurat, pe parcursul anului de referință, o serie de acțiuni strategice la nivel regional.

În cadrul proiectului de execuție a Platformei Industriale Multifuncționale (PIM) din Glodeni, la data de 12.06.2024 a fost semnat procesul-verbal de recepție la terminarea lucrărilor de reparație de către comisia desemnată, acesta fiind ulterior înregistrat oficial de Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică. În vederea finalizării procedurilor administrative, a fost pregătită întreaga documentație necesară transmiterii lucrărilor realizate în Etapa I la balanța autorităților publice locale. Ulterior, Consiliul Raional Glodeni a emis decizia de recepționare a acestora.

Tot în acest context, APL Glodeni a adoptat decizia de creare a Parcului Industrial Glodeni de tip c) - platformă industrială multifuncțională. Pentru asigurarea funcționalității acesteia, Întreprinderea Municipală „Centrul de Tineret din Glodeni” a fost reorganizată în Întreprinderea Municipală „Platforma Industrială Multifuncțională Glodeni”, fiind aprobat un nou statut și stabilite genurile de activitate necesare pentru administrarea eficientă a acestei entități.

Activități similare au fost realizate și în cadrul proiectului PIM Ocnița. La data de 30.04.2024 a fost semnat procesul-verbal de recepție a lucrărilor din Etapa I, documentul fiind ulterior înregistrat de Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică. Documentația aferentă transmiterii lucrărilor a fost expediată către APL Ocnița, în vederea preluării la balanța autorității locale a lucrărilor realizate. În același timp, lucrările pentru Etapa II, faza a), sunt în desfășurare. Din cauza unor circumstanțe tehnice și juridice, a fost necesară prelungirea contractului de antrepriză, conform procedurii de achiziții aplicabile. Finalizarea acestei etape este planificată pentru trimestrul II al anului 2025.

Pentru facilitarea dezvoltării și funcționării Platformelor Industriale Multifuncționale, IP ODA a elaborat *Ghidul privind constituirea și funcționarea Platformelor Industriale Multifuncționale (PIM)*. Acest instrument are ca scop oferirea suportului informațional necesar privind activitatea platformelor, atragerea investițiilor autohtone și străine, susținerea dezvoltării regionale, stimularea sectorului IMM și, nu în ultimul rând, crearea de noi locuri de muncă în regiunile țării.

În anul de referință, IP ODA a realizat progrese semnificative în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii necesare funcționării Platformelor Industriale Multifuncționale (PIM) în două centre raionale. Au fost elaborate studiile de fezabilitate și proiectele tehnice care stau la baza construcției infrastructurii în cele două centre raionale. Lucrările finalizate în această primă etapă includ construcția magistralelor de alimentare cu apă și canalizare, gaze naturale, energie electrică de mare capacitate, căile de acces către platforme și blocurile administrative destinate managementului PIM.

Un progres important în susținerea cadrului legal al acestor inițiative a fost înregistrat la data de 02.07.2024 odată cu intrarea în vigoare *Legii nr. 143/2024 pentru modificarea unor acte normative (eficientizarea parcurilor industriale)* prin care a fost completat art. 5¹ cu o nouă categorie a parcurilor industriale și anume: „c) *parc industrial de categoria C* – platformă industrială multifuncțională, în cadrul căreia pot fi desfășurate mai multe tipuri de activități economice, preponderent activități de mică producție”. Astfel, procesul de creare și funcționare a Platformelor Industriale Multifuncționale este stipulat în *Legea nr. 182/2010 cu privire la parcurile industriale*.

4.4. Mecanismul de compensare a cheltuielilor unităților din învățământ dual

Pe parcursul anului 2024, implementarea învățământului dual în Republica Moldova a fost susținută financiar prin mecanismul de compensare a cheltuielilor unităților economice implicate, reglementat de Hotărârea Guvernului nr. 97/2023. Acest mecanism a fost pus în aplicare de IP ODA, în cooperare cu Ministerul Educației și Cercetării și Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova. Obiectivul său principal a fost de a stimula implicarea agenților economici în procesele de formare profesională a tinerilor, prin compensarea unor categorii de cheltuieli aferente instruirii acestora în sistem dual.

Comparativ cu anul precedent, anul 2024 a marcat o creștere a numărului de agenți economici care au beneficiat de aceste compensații, ceea ce denotă o consolidare a interesului mediului de afaceri față de acest tip de formare profesională. Dacă în anul 2023 au fost aprobate cereri de compensare pentru 26 companii, în anul 2024 acest număr a ajuns la 43 întreprinderi. Această evoluție a fost posibilă datorită ajustărilor legislative realizate la începutul anului, precum și eforturilor de informare, consultare și sprijin oferit de IP ODA pe parcursul întregului proces.

În vederea eficientizării implementării HG nr. 97/2023, în anul de raportare s-a realizat o revizuire a procedurilor interne, au fost actualizate formularele de aplicare, iar companiile au avut la dispoziție un ghid detaliat pentru completarea dosarelor. În plus, a fost îmbunătățit fluxul de lucru pentru procesarea cererilor, împărțit în două etape: analiza de conformitate primară și analiza financiară detaliată. Aceste măsuri au contribuit la o mai bună transparență și predictibilitate a procesului de compensare.

Totodată, în perioada august-septembrie 2024, IP ODA a oferit peste **100** sesiuni de consultanță individuală pentru agenții economici, răspunzând punctual la întrebările legate de întocmirea documentației, modul de justificare a cheltuielilor și depunerea online a cererilor.

Ca urmare a procesului de recepționare și analiză a dosarelor, au fost procesate 49 de dosare, corespunzând unui număr total de 870 de elevi. Dintre acestea, cheltuielile au fost compensate pentru **43 companii** (841 de elevi), iar valoarea totală a compensațiilor acordate s-a ridicat la **5,37 mil. lei**. De asemenea, în conformitate cu prevederile legii, au fost transferați 336.400 lei către Camera de Comerț și Industrie pentru serviciile de certificare, suma fiind calculată în funcție de numărul elevilor absolvenți, cu un quantum estimat de 400 lei per elev absolvent.

Una dintre principalele provocări identificate în procesul de implementare, a fost calitatea scăzută a dosarelor depuse. Un număr semnificativ de companii au transmis documentația incompletă sau cu neconformități, ceea ce a dus la întârzieri în procesarea cererilor. De asemenea, s-a constatat o lipsă de corelare între persoanele care gestionează resursele umane și cele care administrează partea financiară în cadrul companiilor, fapt care a complicat colectarea și prezentarea datelor necesare.

Un alt obstacol a fost lipsa unei delimitări clare a cheltuielilor aferente învățământului dual în contabilitatea companiilor. În multe cazuri, aceste cheltuieli erau integrate în bugetele generale ale întreprinderii, fără a fi clar separate, ceea ce a generat dificultăți în identificarea sumelor eligibile pentru compensare. Acest aspect scoate în evidență nevoia de consolidare a capacităților interne ale companiilor participante, în special în ceea ce privește organizarea și prezentarea documentației financiare aferente programelor duale.

Din punct de vedere procedural, durata totală de implementare a mecanismului de compensare s-a extins la aproximativ cinci luni. Această perioadă a inclus 1,5 luni alocate depunerii dosarelor, 2,5 luni dedicate clarificărilor și completării documentației, precum și o lună pentru analiza finală și efectuarea transferurilor financiare. Procesul este influențat de metoda actuală de calcul al plafonului de compensare per elev, care se stabilește abia după colectarea tuturor cererilor. Orice modificare ulterioară, cum ar fi respingerea unui dosar, necesită recalcularea quantumurilor, ceea ce duce la întârzieri suplimentare.

În baza acestor constatări, se conturează mai multe direcții de acțiune pentru îmbunătățirea sistemului. În primul rând, este imperativă instruirea continuă a agenților economici, cu accent pe modul de evidențiere și justificare a cheltuielilor eligibile. În al doilea rând, este necesară revizuirea termenelor de depunere a documentelor, astfel încât să se asigure un proces de calcul mai eficient și mai flexibil. Se recomandă simplificarea metodei de calcul a compensațiilor per elev, prin introducerea unui sistem care să permită evaluarea cererilor în etape, fără a aștepta finalizarea întregului ciclu de depunere.

Mecanismul de compensare a cheltuielilor unităților din învățământul dual a avut un impact pozitiv în anul 2024, depășind așteptările în ceea ce privește numărul de elevi care beneficiază de compensații, iar progresul în privința numărului de unități economice este satisfăcător. Este important ca programul să continue să sprijine și să încurajeze mai multe unități economice să participe, pentru a crește și mai mult numărul de locuri disponibile în învățământul dual. În general, rezultatele sugerează o implementare eficientă și un impact considerabil în integrarea tinerilor pe piața muncii.

4.5. Programul de stat „Prima Casă”

În baza Legii nr. 293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării *Programului de stat „Prima casă”* și Hotărârii Guvernului nr. 202/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului de implementare a *Programului de stat „Prima casă”*¹⁵, IP ODA activează în calitate de mandatar al Ministerului Finanțelor în procesul de garantare a creditelor ipotecare în cadrul Programului. Scopul este facilitarea accesului persoanelor fizice la procurarea unei locuințe prin contractarea de credite ipotecare garantate parțial de stat. Conform prevederilor Contractului de Mandat semnat cu Ministerul Finanțelor, IP ODA realizează următoarele activități:

- emite garanții de stat pe contul statului în favoarea creditorilor ce acordă credite ipotecare;
- încheie contractele de garanție de stat și contractele de acordare a garanției de stat;
- încheie contractele de ipotecă cu beneficiarul și creditorul în scopul garantării contractelor de acordare a garanției de stat;
- emite avize de radiere a ipotecii;
- eliberează acorduri privind privatizarea terenului aferent locuinței procurate prin intermediul programului sau extinderea ipotecii asupra construcțiilor accesorii;
- emite acorduri de modificare a proprietarului locuinței procurate în cadrul Programului în cazul intervenirii divorțului;
- emite acorduri de transfer al sumei despăgubirii de asigurare în cazul daunei parțiale a locuinței procurate în contul beneficiarului Programului pentru efectuarea lucrărilor de reparație;
- realizează alte atribuții în limita contractului de mandat.

Pe parcursul anului 2024, au fost oferite 4 303 consultații privind modalitatea de aplicare la program și criteriile de eligibilitate în cadrul acestuia. De asemenea, au fost emise 1 471 garanții de stat în valoare de 990,35 mil. lei, fiind garantate credit în valoare de 1 705,04 mil. lei.

Informația cumulativă de la lansarea Programului și până la data de 31 decembrie 2024, consemnează 10 260 cereri de emitere înregistrate, dintre care 9 626 cereri acceptate fiind încheiate contracte de acordare a garanției de stat în sumă totală de 3 218,32 mil. lei.

¹⁵ Legea nr. 293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat „Prima casă”, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105741&lang=ro

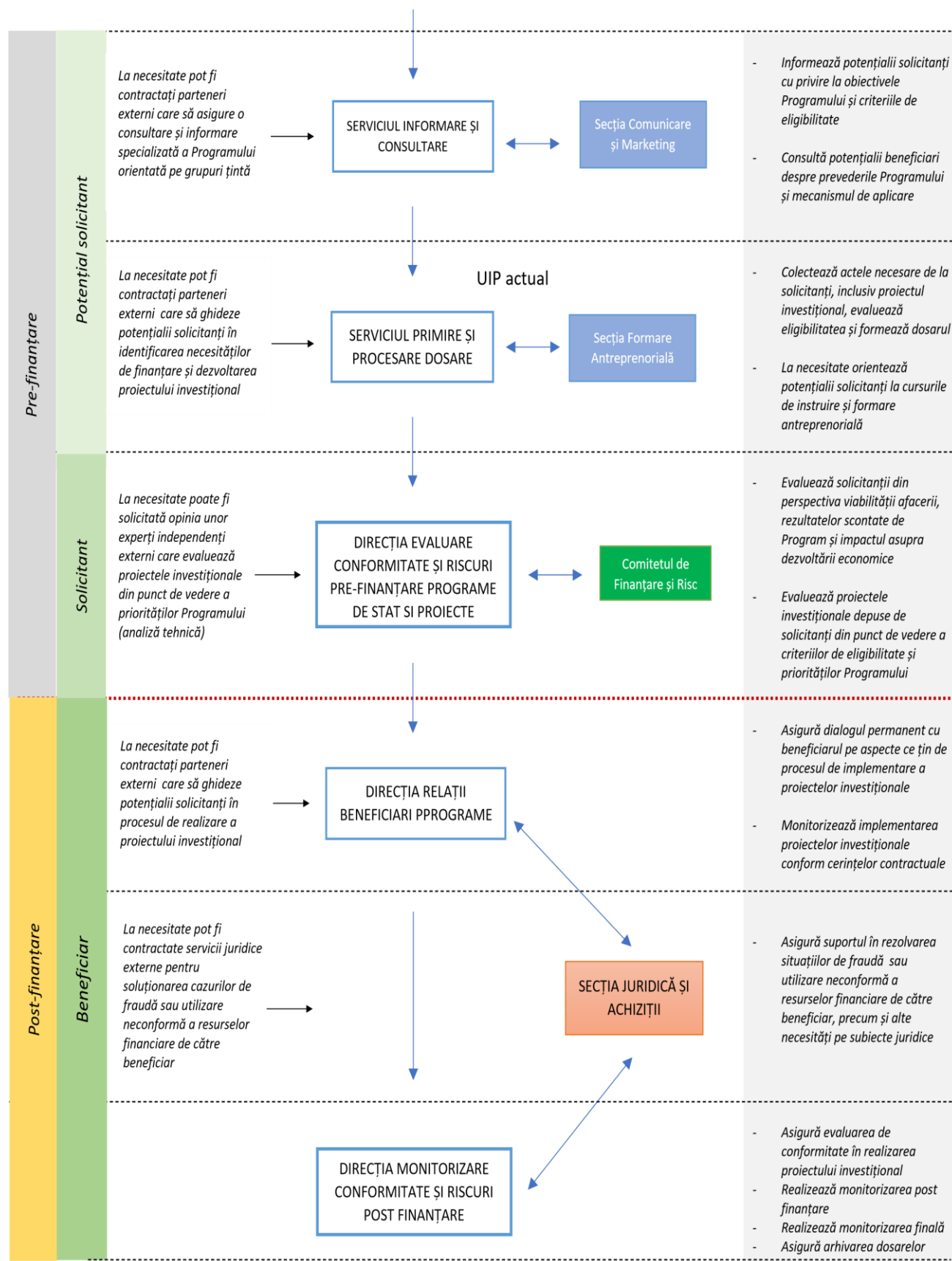
Hotărârea Guvernului nr. 202/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului de implementare a Programului de stat „Prima casă”, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114075&lang=ro

În procesul implementării Programului, IP ODA a participat activ atât prin formularea unor propuneri de îmbunătățire, cât și prin implicarea directă în procesul de analiză și evaluare a acestuia. Evoluțiile favorabile de pe piața imobiliară, împreună cu accesibilitatea crescută a creditelor ipotecare mai ieftine, comparativ cu anul precedent, au determinat băncile comerciale din Republica Moldova să își reia activitatea de creditare, în contextul relaxării politicii monetare promovate de Banca Națională a Moldovei.

Un moment esențial l-a reprezentat modificarea Legii nr. 293/2017 prin Legea nr. 218 din 31 iulie 2024, care a permis lansarea noului Program „Prima Casă Plus”. Ca rezultat, cererea din partea cetățenilor a crescut semnificativ, fiind înregistrate 1 286 de garanții de stat noi doar în perioada septembrie–decembrie, dintr-un total anual de 1 471, comparativ cu cele 150 planificate inițial. Ritmul solicitărilor este de aproximativ 350 cereri lunar, ceea ce depășește substanțial nivelurile anterioare înregistrate în cadrul Programului.

ANEXE

Anexa nr. 1. Mecanismul de implementare a Programelor de grant

Sursa: Manualele Operaționale de implementare a Programelor de grant

Tabelul 21. Buget administrat pentru anul 2024, *mii MDL*

Nr.	Denumirea instrumentelor de suport	Buget aprobat inițial 2024					Buget repartizat pentru utilizare, 2024				
		Soldul mijloacelor financiare la 01.01.2024	Suma angajamentelor contractate și nedebersate (angajamente de plată pe garanții nesolicitate) la 01.01.2024	Sold lipsit de angajamente la 01.01.2024	Mijloace financiare planificate spre alocare în 2024	Total Buget aprobat 2024	Acordarea finanțării nerambursabile (grant/compen-sare dobândă P373)	Angajamente de compensare și/sau garantare	Cheltuieli administrative	Alte cheltuieli (de promovare, instruiți, risc valutar, expertiză etc)	Total buget repartizat 2024
		1	2	3=1-2	4	5=3+4	6	7	8	9	10=6+7+8+9
1.	Programele de grant:	137.829,10	87.956,00	49.873,10	359.746,00	409.619,10	373.530,80	-	32.842,30	3.246,00	409.619,10
	• <i>Buget de Stat</i>	86.924,80	62.495,20	24.429,60	268.401,90	292.831,50	263.273,30	-	26.840,20	2.718,00	292.831,50
	• <i>Asistență externă</i>	50.904,20	25.460,70	25.443,50	91.344,10	116.787,60	110.257,40	-	6.002,10	528,00	116.787,60
2.	Instrumente de suport (RIAM, PIM, GEA, Program târguri și expoziții, învățământ dual, patente):	33.595,30	29.363,30	4.232,00	12.109,20	16.341,20	-	13.096,40	956,60	2.288,20	16.341,20
	• <i>Buget de Stat</i>	33.595,30	29.363,30	4.232,00	12.109,20	16.341,20		13.096,40	956,60	2.288,20	16.341,20
	• <i>Asistență externă</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	FGC:	401.873,80	136.812,50	265.061,30	15.000,00	280.061,30	-	280.061,30	-	-	280.061,30
	• <i>Buget de Stat</i>	213.990,40	136.812,50	77.177,90	*15.000,00	92.177,90		92.177,90	-	-	92.177,90
	• <i>Asistență externă</i>	187.883,40	-	187.883,40	-	187.883,40	-	187.883,40	-	-	187.883,40
4.	FACEM:	70.000,00	-	70.000,00	95.626,90	165.626,90	-	165.626,90	-	-	165.626,90
	• <i>Buget de Stat</i>	70.000,00	-	70.000,00	-	70.000,00	-	70.000,00	-	-	70.000,00
	• <i>Asistență externă</i>	-	-	-	95.626,90	95.626,90	-	95.626,90	-	-	95.626,90
5.	Program 373:	243.967,70	49.771,10	194.196,60	-	194.196,60	47.543,00	132.290,60	4.754,00	9.609,00	194.196,60
	• <i>Buget de Stat</i>	243.967,70	49.771,10	194.196,60	-	194.196,60	47.543,00	132.290,60	4.754,00	9.609,00	194.196,60
	• <i>Asistență externă</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAL		887.265,90	303.902,90	583.363,00	482.482,10	1.065.845,10	421.073,80	591.075,20	38.552,90	15.143,20	1.065.845,10

Sursa: Calcule IP ODA

Tabelul 22. Distribuția geografică a beneficiarilor de grant și valoarea suportului financiar aprobat, 2024

Nr.	Unitatea administrativ teritorială	Numărul beneficiarilor	Numărul dosarelor evaluate	Suma grantului aprobată (lei)
1.	Municipiul Chișinău	261	387	119.054.005,0
2.	Municipiul Bălți	19	30	8.006.674,0
3.	UTA Găgăuzia	17	28	7.985.464,0
4.	Raionul Anenii Noi	8	16	2.843.253,0
5.	Raionul Basarabeasca	0	0	0,0
6.	Raionul Briceni	4	4	1.050.891,0
7.	Raionul Cahul	11	12	4.470.963,0
8.	Raionul Călărași	12	13	5.068.078,0
9.	Raionul Cantemir	1	4	230.000,0
10.	Raionul Căușeni	9	12	2.476.862,0
11.	Raionul Cimișlia	10	11	4.018.376,0
12.	Raionul Criuleni	24	29	7.766.336,0
13.	Raionul Dondușeni	8	10	3.639.381,0
14.	Raionul Drochia	1	5	146.311,0
15.	Raionul Dubăsari	11	15	4.410.379,0
16.	Raionul Edineț	13	18	6.745.826,0
17.	Raionul Fălești	5	10	2.164.150,0
18.	Raionul Florești	12	14	2.573.676,0
19.	Raionul Glodeni	6	9	1.766.004,0
20.	Raionul Hîncești	17	22	8.408.518,0
21.	Raionul Ialoveni	26	35	11.746.916,0
22.	Raionul Leova	3	4	692.773,0
23.	Raionul Nisporeni	6	8	1.851.410,0
24.	Raionul Ocnîța	3	8	1.647.856,0
25.	Raionul Orhei	15	30	5.529.239,0
26.	Raionul Rezina	6	11	1.810.136,0
27.	Raionul Rîșcani	4	7	2.856.721,0
28.	Raionul Sîngerei	11	22	3.533.205,0
29.	Raionul Șoldănești	3	5	627.474,0
30.	Raionul Soroca	13	20	3.950.549,0
31.	Raionul Ștefan Vodă	12	13	5.475.283,0
32.	Raionul Strășeni	19	24	8.194.575,0
33.	Raionul Taraclia	5	6	3.006.295,0
34.	Raionul Telenești	4	8	1.026.721,0
35.	Raionul Ungheni	17	23	5.789.148,0
TOTAL		596	873	250.563.448,0

Sursa: calcule IP ODA

Tabelul 23. Distribuția beneficiarilor de grant conform Clasificării Activităților din Economia Moldovei – CAEM-2, 2024

Nr.	Clasificarea activităților din economia Moldovei – CAEM-2	Numărul beneficiarilor de grant	Suma grantului aprobată (lei)
A	AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT	107	47.193.005,0
B	INDUSTRIA EXTRACTIVĂ	2	1.451.315,0
C	INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	231	127.447.586,0
D	PRODUCȚIA ȘI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, GAZE, APĂ CALDĂ ȘI AER CONDIȚIONAT	1	250.000,0
E	DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DEȘEURILOR, ACTIVITĂȚI DE DECONTAMINARE	3	1.890.466,0
F	CONSTRUCȚII	15	4.729.948,0
G	COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; ÎNTREȚINEREA ȘI REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI A MOTOCICLETELOR	16	4.501.805,0
H	TRANSPORT ȘI DEPOZITARE	7	1.145.646,0
I	ACTIVITĂȚI DE CAZARE ȘI DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ	93	29.848.819,0
J	INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII	26	9.518.763,0
L	TRANZACȚII IMOBILIARE	0	0,0
M	ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE	22	4.538.506,0
N	ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPT	8	2.121.994,0
P	ÎNVĂȚĂMÂNT	22	5.045.894,0
Q	SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ	25	7.072.028,0
R	ARTĂ, ACTIVITĂȚI DE RECREERE ȘI DE AGREMENT	9	2.293.548,0
S	ALTE ACTIVITĂȚI DE SERVICII	9	1.514.125,0
TOTAL		596	250.563.448,0

Sursa: calcule IP ODA

Tabelul 24. Distribuția geografică a beneficiarilor de garanții financiare și valoarea acestora, 2024

Nr.	Unitatea administrativ teritorială	Numărul de garanții acordate	Valoarea garanțiilor acordate, lei
1.	Municipiul Chișinău	188	258.224.331,6
2.	Municipiul Bălți	19	11.302.393,8
3.	UTA Găgăuzia	68	52.284.996,8
4.	Raionul Anenii Noi	21	23.359.572,0
5.	Raionul Basarabeasca	7	1.447.000,0
6.	Raionul Briceni	25	20.049.308,0
7.	Raionul Cahul	25	21.537.530,0
8.	Raionul Călărași	7	16.230.000,0
9.	Raionul Cantemir	33	17.000.345,0
10.	Raionul Căușeni	15	6.987.128,4
11.	Raionul Cimișlia	19	11.329.553,4
12.	Raionul Criuleni	17	14.618.678,0
13.	Raionul Dondușeni	12	14.436.466,0
14.	Raionul Drochia	21	11.091.915,9
15.	Raionul Dubăsari	12	5.799.411,0
16.	Raionul Edineț	43	39.627.125,0
17.	Raionul Fălești	14	9.734.000,0
18.	Raionul Florești	7	2.142.000,0
19.	Raionul Glodeni	11	5.967.922,8
20.	Raionul Hîncești	25	14.079.353,3
21.	Raionul Ialoveni	21	29.522.547,5
22.	Raionul Leova	16	7.042.300,0
23.	Raionul Nisporeni	21	18.834.500,0
24.	Raionul Ocnița	9	4.305.000,0
25.	Raionul Orhei	21	11.535.100,0
26.	Raionul Rezina	8	3.326.000,0
27.	Raionul Rîșcani	38	25.749.071,0
28.	Raionul Singerei	30	32.391.514,0
29.	Raionul Șoldănești	14	6.929.643,0
30.	Raionul Soroca	21	20.402.600,0
31.	Raionul Ștefan Vodă	10	17.648.308,6
32.	Raionul Strășeni	19	24.234.500,0
33.	Raionul Taraclia	19	15.456.140,0
34.	Raionul Telenești	11	4.095.000,0
35.	Raionul Ungheni	35	22.749.489,0
TOTAL		882	801.470.744,1

Sursa: calcule IP ODA

Tabelul 25. Distribuția beneficiarilor de garanții financiare conform Clasificării Activităților din Economia Moldovei – CAEM-2, 2024

Nr.	Clasificarea activităților din economia Moldovei – CAEM-2	Numărul beneficiarilor de garanții financiare	Suma garanțiilor financiare acordate, lei
A	AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT	502	293.187.471,0
B	INDUSTRIA EXTRACTIVĂ	3	4.120.000,0
C	INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	54	56.977.659,0
D	PRODUCȚIA ȘI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, GAZE, APĂ CALDĂ ȘI AER CONDIȚIONAT	28	41.504.543,0
E	DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DEȘEURILOR, ACTIVITĂȚI DE DECONTAMINARE	2	5.300.000,0
F	CONSTRUCȚII	30	56.688.532,0
G	COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; ÎNTREȚINEREA ȘI REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI A MOTOCICLETELOR	148	203.294.768,0
H	TRANSPORT ȘI DEPOZITARE	54	51.475.794,0
I	ACTIVITĂȚI DE CAZARE ȘI DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ	24	27.478.519,0
J	INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII	4	5.987.535,0
K	ACTIVITĂȚI FINANCIARE ȘI DE ASIGURĂRI	1	1.000.000,0
L	TRANZACȚII IMOBILIARE	2	7.581.000,0
M	ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE	8	15.553.220,0
N	ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPT	6	9.734.159,1
P	ÎNVĂȚĂMÂNT	2	1.187.200,0
Q	SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ	5	8.131.344,0
R	ARTĂ, ACTIVITĂȚI DE RECREERE ȘI DE AGREMENT	5	6.960.000,0
S	ALTE ACTIVITĂȚI DE SERVICII	4	5.309.000,0
TOTAL		882	801.470.744,1

Sursa: calcule IP ODA

Tabelul 26. Distribuția geografică a beneficiarilor de instruire, 2024

Nr.	Unitatea administrativ teritorială	Programele IP ODA				
		START pentru TINERI	Antreprenoriat Feminin	GEA	PARE 1+2	ECO IMM
1.	Municipiul Chișinău	161	245	338	23	35
2.	Municipiul Bălți	20	17	17	5	4
3.	UTA Găgăuzia	20	14	2	0	5
4.	Raionul Anenii Noi	10	6	9	2	4
5.	Raionul Basarabeasca	3	2	0	0	0
6.	Raionul Briceni	3	2	0	0	1
7.	Raionul Cahul	6	11	0	4	6
8.	Raionul Călărași	5	5	2	0	28
9.	Raionul Cantemir	4	0	1	0	0
10.	Raionul Căușeni	7	3	4	5	0
11.	Raionul Cimișlia	4	5	0	1	1
12.	Raionul Criuleni	1	10	5	3	4
13.	Raionul Dondușeni	0	1	1	0	1
14.	Raionul Drochia	4	4	1	0	0
15.	Raionul Dubăsari	4	3	5	1	0
16.	Raionul Edineț	12	6	1	0	14
17.	Raionul Fălești	3	3	3	0	2
18.	Raionul Florești	7	7	1	2	2
19.	Raionul Glodeni	1	1	1	0	1
20.	Raionul Hîncești	6	9	6	6	7
21.	Raionul Ialoveni	14	21	15	13	7
22.	Raionul Leova	0	2	0	4	0
23.	Raionul Nisporeni	1	4	1	2	0
24.	Raionul Ocnița	0	0	0	0	0
25.	Raionul Orhei	7	13	9	3	15
26.	Raionul Rezina	5	3	5	0	0
27.	Raionul Rîșcani	6	0	3	0	1
28.	Raionul Sîngerei	11	8	0	6	1
29.	Raionul Șoldănești	3	3	1	2	3
30.	Raionul Soroca	2	7	4	1	4
31.	Raionul Ștefan Vodă	7	4	4	2	2
32.	Raionul Strășeni	8	14	5	1	4
33.	Raionul Taraclia	3	2	0	1	1
34.	Raionul Telenești	3	1	1	1	2
35.	Raionul Ungheni	3	8	1	3	4
36.	UATSN*	0	3	1	0	0
TOTAL		354	447	447	91	159

Sursa: calcule IP ODA

Notă: *Unitățile Administrativ-Teritoriale din Stînga Nistrului